

მანანა ბუკია

ანტონ ჭყონდიდელი
დიდი მარხვის ქადაგებები

„ინოვაცია“
თბილისი
2007

ტექსტი მოიძია, გამოსაცემად
მოამზადა და გამოკვლევა დაურთო
მანანა ბუკიამ

რედაქტორები:

დეკანოზი ზაქარია მაჩიტაძე
ტიტე მოსია ფილოლოგიის
მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი

საგამომცემლო სახლი „ინოვაცია“

ანტონ ჭყონდიდელის
დიდი მარხვის ქადაგებები

ჰომილეტიკა ღვთისმსახურებასთან უშუალოდ დაკავ-
შირებული დარგია სასულიერო მწერლობისა, ამიტომაც
ბუნებრივია, რომ მას განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს
ქართულ ლიტერატურაში.

ქართველ მქადაგებელთა დასში ბრწყინავს იოანე
საბანისძის, იოანე ბოლნელის, ათონელი მამების, თეოფილე
ხუცესმონაზვნის, ეპიფანე კათალიკოსის, გიორგი მცირის
(ხუცესმონაზვნის), ეფრემ მცირის, არსენ იყალთოელის, არსენ
ბერის, იოანე ჭიმჭიმელის სახელები.

XVIII საუკუნის მეორე ნახევარი აღინიშნება ქართუ-
ლი მჭევრმეტყველების უჩვეულო წარმატებით. ამ პერიოდ-
ში მოღვაწეობდნენ სოლომონ ლიონიძე, ზაქარია გაბაშ-

ვილი, ანტონ კათალიკოსი, საბა ნინოწმინდელი, გაიოზ რექტორი, მზეჭაბუკ ორბელიანი, ამბროსი ნეკრესელი. მათ შორის გამოირჩევა ცაგერისა და ჭყონდიდის მიტროპოლიტი, ღირსი ანტონი (დადიანი).

ღირსი ანტონ ჭყონდიდელი – საქართველოს ეკლესიის ერთ-ერთი თვალსაჩინო მოღვაწე – დაიბადა სამეგრელოს მთავრის, ოტია დადიანის მრავალშვილიან ოჯახში. დღემდე გამოცემულ სამეცნიერო თუ სხვა სახის ლიტერატურაში (ქსე, ქართული მწერლობა, ლექსიკონი-ცნობარი...) მითითებულია, რომ ანტონ ჭყონდიდელის დაბადების თარიღი უცნობია. ცნობას მეუფე ანტონის დაბადების წლის შესახებ გვაწვდის ექვთიმე ღვთისკაცი (თაყაიშვილი). მისი გადმოცემით, ანტონი დაბადებული 1731 წელს [4, 162].

დედა – გულქანი – რაჭის ერისთავის შოშიტა III-ის ქალიშვილი იყო. ოჯახში ხუთი ვაჟი და ერთი ასული – მარიამი (შემდგომში იმერეთის დედოფალი, ცოლი სოლომონ დიდისა) იზრდებოდა. შვილებს პირველდაწყებითი განათლება დედამ მისცა. ის იყო ძველი დედების ტრადიციის გამგრძელებელი ქალი, რომლის ცოცხალი სარწმუნოება და კეთილი საქმეები მისაბაძი იყო ყველასათვის. მამის გარდაცვალების შემდეგ ახალგაზრდა ანტონი (მისი საერო სახელი უცნობია) ძმის, კაცია დადიანის კარზე იზრდებოდა. მას საერო მოღვაწედ ამზადებდნენ და ამიტომაც საღმრთო წერილსა და მამათა შრომებთან ერთად ღრმად იცოდა საერო მწერლობა, პოეზია, ფილოსოფია და ხელოვნება. ანტონი ფლობდა თათრულ ენასაც, რომელიც იმ დროისათვის ძალზე პრესტიჟული და აუცილებელი იყო.

XVII საუკუნიდან მოყოლებული პოლიტიკური მოსაზრების გამო სამეგრელოს მთავრები ჭყონდიდლად მხოლოდ თავიანთ სახლიკაცებს სვამდნენ.

ამ პერიოდის ჭყონდიდელთა ქრონოლოგია ასე გამოიყურება:

გაბრიელ I (კაცია I დადიანის ძმა) – 1660-1689

გაბრიელ II (გიორგი დადიანის ძე) – 1680-1719

ევდემოს ლოდობერიძე – 1720-1734

გაბრიელ III (ბექან დადიანის ძე) – 1734-1758

გრიგოლი (ბექან დადიანის ძე) – 1760-1777

ანტონი (ოტია დადიანის ძე) – 1777-1789

ბესარიონი (კაცია დადიანის ძე) – 1789-1792; 1794-1828

იოანე (კაცია დადიანის ძე) – 1792-1794.

დადიანთა ტრადიციის კვალობაზე ოტია დადიანი თავის ძეს, ნიკოლოზს ამზადებდა ჭყონდიდის ეპისკოპოსად,

მაგრამ საერო ცხოვრებისკენ მიდრეკილმა ნიკოლოზმა ვერ იტვირთა მონაზვნობის მძიმე უღელი. სამაგიეროდ, ანტონს ჰქონდა სასულიერო მოღვაწეობის დაუოკებელი სურვილი და აღიკვეცა კიდეც.

მონაზვნად შემდგარმა ანტონმა მომეტებულად იგრძნო წყურვილი საეკლესიო განათლებისა. მან მიმართა მარტვილის ბერებს, რომელთა ხელმძღვანელობითაც ეცნობოდა წმინდა მამათა თხზულებებს. განათლების შესავსებად მას მიჰგვარეს ფრანგი მისიონერები, რომელთაც მისთვის უნდა ესწავლებინათ სქოლასტიკური ფილოსოფია. ანტონს არ მოეწონა ფრანგების ქცევა და სწავლება. მან შეატყო, რომ ფრანგი მისიონერები მწვალებლობის ღვარძლს ურევდნენ მართლმადიდებლურ მოძღვრებაში. ერთხელ, სადილობის დროს, ანტონმა უთხრა ლათინ მისიონერს: „თუ შეგიძლია ამ წყლიან ჭიქაში ღვინო ჩაასხა ისე, რომ წყალს არ გაერიოს?“ ლათინმა მოძღვარმა უპასუხა, რომ ეს შეუძლებელია. მაშინ ანტონმა უთხრა: „როგორც ერთ ჭიქაში წყალი და ღვინო არ ჩაისხმის ისე, რომ ერთმანეთში არ გაერიოს, ეგრეთვე ერთი კაცის გონება ვერ დაიტევს მართლმადიდებლურ და მწვალებლურ მოძღვრებებს ისე, რომ ერთი მეორეს არ გაჰრიოს“, – და იმ დღიდან დაითხოვა ლათინი ბერი.

იოანე ბატონიშვილის „კალმასობის“ იმ ნაწილში, რომელშიც დახასიათებულია „ღირსნი კაცნი და მეცნიერნი ქართველთა შორის“, არის „მცირე უწყება ქართველთა მწერალთათვის“. ზეპირი სიტყვის ღირსეულ ოსტატთა შორის მოხსენიებულია ანტონ ჭყონდიდელ-დადიანი. იოანე ბაგრატიონის გადმოცემით, ანტონ ჭყონდიდელმა „...დროსა პირველისა მეფისა სოლომონისასა დაუყო პირი ბაასსა ზედა ლათინთა პატრსა, კაცსა მეცნიერსა...“ [2, 208].

ანტონს არ აკმაყოფილებდა მარტვილის მონასტერში შეძენილი ცოდნა, ამიტომ 1757 წელს თბილისში გაემგზავრა სრულყოფილი განათლების მისაღებად. **„წარვედ [სწავლად] სამეფოსა ქალაქსა, შორსა სოფელსა თფილისსა ეგრელოით [სამეგრელოით] არა განზნევად სიმდიდრისა, არამედ მოღებად გოლისა თაფლისასა...“** – წერს ანტონი მის მიერ 1785 წელს თარგმნილი „ლოგიკის“ წინასიტყვაობაში. ის სამეფო კარზე ცხოვრობდა – ანტონის ახლო ნათესავი – ოტიას ძმის კაცისა შვილი დარეჯანი ცოლად ჰყავდა ერეკლე II-ს.

წყაროებიდან ჩანს, რომ ანტონმა უმაღლესი საღვთისმეტყველო და ფილოსოფიური განათლება მიიღო ერეკლე მეფის მიერ დაარსებულ სასწავლებელში, რომელიც შემდგომ სასულიერო სემინარიად გადაკეთდა ცნობილი მოღვაწის

გაიოზ რექტორის თაოსნობით.

ანტონისვე გადმოცემით, მას ასწავლიდნენ ცნობილი პედაგოგები და საზოგადო მოღვაწეები ფილიპე ყაითმაზაშვილი და ზაქარია გაბაშვილი. სწორედ მათგან მიიღო მომავალმა მქადაგებელმა **„წვრთილებაჲ ხედვათა შინა ფილოსოფოსობათა...“**.

ფილიპე ყაითმაზაშვილის დახმარებით ანტონს სომხური ენიდან გადმოუკეთებია რამდენიმე თხზულება [10, 20], აგრეთვე „დიდი ლოგიკა“ [11, 501].

1760 თუ 1761 წელს ანტონი სამეგრელოში ბრუნდება და ცაგარლის საეპისკოპოსო კათედრას იკავებს. მან გაითქვა სახელი, როგორც მჭევრმეტყველმა და წმიდა წერილის უებრო მცოდნემ.

ანტონის გამორჩეული ნიჭის შესახებ მალე მთელმა ქვეყანამ გაიგო. 1765 წელს ანტონის მამა კაცია ცოლად შეირთო ერეკლე მეფის და ელისაბედი. ქორწილი თბილისში შედგა. საზეიმო წირვაზე ანტონისთვის მიუციათ დაუწერელი ქაღალდი. მაშინდელი ჩვეულებით ეს ნიშანი იყო იმისა, რომ ანტონს ქადაგება უნდა წარმოეთქვა. იმ დღეს სულთმოფენობის დღესასწაული ყოფილა. ანტონს ისეთი მგზნებარე ქადაგება წარმოუთქვამს, რომ აღფრთოვანებულ ანტონ კათოლიკოსს ამბიონზე გადაუკოცნია მქადაგებელი.

სხვა გადმოცემით, ეს შესანიშნავი ქადაგება ანტონმა კაციასა და ელისაბედის ქორწილში წარმოთქვა [5, 324].

ცნობილია, რომ კაცია დადიანისა და ელისაბედ ბაგრატიონის ქორწილი 1765 წლის 16 ნოემბერს შედგა. ასე რომ, ეჭვს იწვევს გადმოცემის რეალურობა იმის შესახებ, რომ ანტონმა ცნობილი ქადაგება სულთმოფენობის დღეს წარმოთქვა, თუმცა ეს ოდნავადაც არ ამცრობს თავად ფაქტს – ანტონის ქადაგებამ წარუშლელი შთაბეჭდილება მოახდინა მსმენელზე.

ამ დღიდან ანტონ კათოლიკოსისა და ანტონ ჭყონდიდელ-ცაგარლის მეგობრობა სიკვდილამდე არ შეწყვეტილა. ჭყონდიდელ მეუფეს ახლო ურთიერთობა ჰქონდა იმდროინდელ საზოგადო მოღვაწეებთან. ქუთაისის მუზეუმის ხელნაწერთა ფონდში ინახება მისი წერილი სოლომონ ლიონიძისადმი (ქუთაისის მუზეუმი, ხელნ. № 588).

1777 წელს გარდაიცვალა მეუფე გრიგოლ ჭყონდიდელი და ჭყონდიდის კათედრა მიიღო ანტონ ცაგარელმა.

სრულყოფილი და ახოვანი შეხედულების, სასიამოვნოდ მოსაუბრე მღვდელმთავარი წარუშლელ შთაბეჭდილებას ახდენდა მსმენელზე. პირუთვნელი და მამხილებელი,

მოსიყვარულე და მზრუნველი მიტროპოლიტის ქადაგებებს უამრავი ხალხი ესწრებოდა.

ღირსი ანტონი აქტიურად ერეოდა სამეგრელოს სამთავროს ცხოვრებაში.

XVIII საუკუნეში დასავლეთ საქართველოს საშინელი სენი მოედო – ზოგიერთმა დიდებულმა ყმათა გაყიდვის უღვთო წესი შემოიღო. ყულევის, სოხუმის, ანაკლიის ნავსადგურები აივსო სამუდამო ტყვეობისთვის განწირული ადამიანებით. მღვდელმთავარი მტკიცედ აღუდგა წინ ამ ბოროტებას. 1792-1794 წლებში მეუფე ანტონის ინიციატივით და თავმჯდომარეობით ჩატარდა ადგილობრივი კრება, რომელმაც მკაცრი განაჩენი გამოუტანა ტყვეთა მსყიდველებს. საკუთარი სისხლისა და ხორცის გამყიდველი თავადების სოფლებში ეკლესიები დაიხურა, მათ ოჯახებში აიკრძალა ყველა მღვდელმოქმედება, გარდა ნათლისღებისა.

სასტიკმა სასჯელმა შედეგი გამოიღო – დამნაშავეები შენდობას ითხოვდნენ, საკანონოს იხდიდნენ, გაყიდულ ტყვეებს აბრუნებდნენ.

მეუფე ანტონი დიპლომატიური ნიჭითაც იყო დაჯილდოებული. ის ხშირად ასრულებდა თავისი ძმის, კაცია II-ს დავალებებს [12, 381].

ანტონ ჭყონდიდელმა თავისი წვლილი შეიტანა სამეგრელოსა და გურიის სამთავროებს შორის ჩამოვარდნილი განხეთქილების მოწესრიგებაში. 1783 წელს მან არქიმანდრიტი გერმანე გაგზავნა გიორგი გურიელთან მოსალაპარაკებლად. ვიზიტმა შედეგი გამოიღო. ჩვენამდე მოღწეულია ამ შეთანხმების დამამტკიცებელი სიგელი. „**მტრობა დავსხენით და მშვიდობა შემოვიყვანეთ**“ – გვაუწყებს დოკუმენტი, რომელიც დათარიღებულია **ჩღპგ** (1783) წლით. სიგელს ხელს აწერენ გიორგი გურიელი და მისი შვილები სვიმონი, ვახტანგი, ქაიხოსრო და ლევანი.

1788 წელს გარდაიცვალა სამეგრელოს მთავარი კაცია დადიანი. სამთავროს ტახტზე მისი მცირეწლოვანი ვაჟი გრიგოლი დასვეს. უკეთურმა ადამიანებმა ისარგებლეს მთავრის სიყრმით და მრავალი განსაცდელი დაატეხეს თავს სამთავროს. ამას დაემატა იმერეთის მეფეების სურვილი სამეგრელოს დამორჩილებისა.

ანტონ ჭყონდიდელი ვერ შეეგუა სამთავროს კარის ინტრიგებსა და უწესრიგობას, უარი თქვა მღვდელმთავრის პატივზე, დატოვა ჭყონდიდის კათედრა და უბრალო მონაზვნურ ცხოვრებას შეუდგა მის მიერვე აშენებულ ნახარებაოს მონასტერში.

1789 წლიდან გარდაცვალებამდე ანტონი მკაცრი მონა-

ზენური მოღვაწეობით ცხოვრობდა ნახარებაოს მონასტერში. მან მონასტერი გაამდიდრა სიწმინდეებით, ძველი ხატებით, დიდძალი მამულებით და გლეხებით. ჭყონდიდლობიდან გადადგომის წინა წელს (1788 წ.) მთავარს, კაცია დადიანს, ყველა საეკლესიო მამული გაათავისუფლებინა საერო გადასახადებისაგან, მარტვილის ეკლესიას, ნახარებაოსა და საირმის მონასტრებს დაუბრუნა დაკარგული მამულები [13, 1912].

ღირსი ანტონი ღრმად მოხუცებული გარდაიცვალა 1815 წელს, მის მიერ აშენებულ მონასტერში, დაკრძალულია იქვე.

უაღრესად საყურადღებო ცნობა მოეპოვება ანტონ ჭყონდიდელის საფლავის შესახებ ფრანგ მკვლევარს ჟიულ მურიეს, რომელმაც XIX საუკუნის 80-იანი წლების დამდეგს დაწვრილებით აღწერა სამეგრელო. მისი ცნობით, ანტონ ჭყონდიდელის საფლავი ნახარებაოს ეკლესიის კედელს სულ რამდენიმე ნაბიჯითაა დაშორებული. მისივე თქმით, როგორც ამბობენ, როცა 1828 წელს (გარდაცვალებიდან 13 წლის შემდეგ) მისი საფლავი გახსნეს, მიცვალებული უხრწნელი ყოფილა, სახეს კი ჩვეულებრივი გამომეტყველება ჰქონდა შერჩენილი [7, 377].

ანტონ ჭყონდიდელმა საკმაოდ მდიდარი ლიტერატურული მემკვიდრეობა დაგვიტოვა. მისი ქადაგებების ტექსტები განსაკუთრებით მრავლადაა დაცული კ. კეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა ინსტიტუტში, ერთი ქადაგება „აღსარება მღუდელთათვის“ ინახება ქუთაისის მუზეუმში (ხელნ. წიგნი № 235, გვ. 102v – 106v), უნიკალური მასალა შემოგვინახა დადიანების სასახლეთა ისტორიულ-არქიტექტურული მუზეუმის ხელნაწერთა ფონდმა.

სხვადასხვა დროს ანტონ ჭყონდიდელის შემოქმედებაზე უწერიათ კ. კეკელიძეს [6], ნ. კანდელაკს [5], რ. ბარამიძეს [3], ს. მიქავას [8]. მისი ცხოვრების დეტალებზე საგანგებოდ ვწერდით „ქართველ წმინდანთა ცხოვრებაში“ [9].

ანტონ ჭყონდიდელის ქადაგებები მისი გარდაცვალების შემდეგაა შეკრებილი. წმიდა მამის პირველი ბიოგრაფი და მკვლევარი თ. ჟორდანიას მიუთითებს, რომ მის მიერ 1898 წელს გამოცემული ქადაგებათა კრებული შეუდგენია 3 ხელნაწერის მიხედვით: 1. 1852 წლის ხელნაწერი გრიგოლ დადიანისა, 2. ნატალია ნიჟარაძის ხელნაწერი, გადანუსხული 1846 წელს, 3. თავად თ. ჟორდანიას მიერ 1842 წელს გადაწერილი ხელნაწერი. ამ ნუსხათა შეჯერებით გამოიცა ანტონ ჭყონდიდელის ქადაგებათა კრებული, რომე-

ლიც 34 თავისაგან შედგება [1, XII].

მკვლევარი იქვე მიუთითებს, რომ მას უნახავს ანტონისეული დიდმარხვის დღეების ქადაგებები, რომლის გამოცემასაც აპირებდა იმერეთის ეპისკოპოსის ბესარიონის დახმარებით, მაგრამ სურვილი ვერ განუხორციელებია.

ამ კრებულზე საგანგებოდ მიუთითებს კ. კეკელიძე და აღნიშნავს, რომ კიდევ არსებობდა მეორე კრებული დიდმარხვის დღეებში წარმოსატქმელ ქადაგებათა, რომელთა დაბეჭდვა მას (თ. ჟორდანიას) ვერ მოუხერხებია [6, 392].

რ. ბარამიძე გულისტკივილით შენიშნავს: „რაც შეეხება დღემდე უცნობ ქადაგებათა კრებულს (დიდმარხვის ქადაგებებისას – მ. ბ.), გულდაგულ ძიების მიუხედავად, მათ კვალს ჯერჯერობით ვერ მოვაგენით“ [3, 173].

ვფიქრობთ, რომ მკვლევარს ხელთ ჰქონდა ზუგდიდის დადიანების სასახლეთა ისტორიულ-არქიტექტურული მუზეუმის ხელნაწერთა ფონდის ხელნაწერი წიგნების განყოფილებაში დაცული ექსპონატი № 26/ 23384, რომელიც შეიცავს წმ. ანტონ ჭყონდიდელის დიდმარხვის კვირიაკეების ქადაგებებს.

ხელნაწერი წიგნი 43 ფურცლისაგან შედგება (21,5X16,5), ქალაქი სქელია, გადამწერისეული პაგინაცია არ ჩანს. წიგნი პაგინირებულია მუზეუმში შემოსვლის შემდეგ. ნაწერია შავი მელნით, სათაურები შესრულებულია წითელი მელნით. ხელნაწერი მხედრულით და მთავრულითაა დაწერილი.

ხელნაწერი დათარიღებულია. გადანუსხვა დასრულებულია 1829 წლის 9 თებერვალს. 43r-ზე იკითხება მინაწერი: „წელსა ჩყვთ თებერვალს თ“. ცნობილია გადამწერის სახელიც. ის ვინმე იოანეს გადაუნუსხავს. იმავე 43r-ზე ვკითხულობთ: „დ(მერთ)ო აცხოვნე დამწერი უღირსი იოანე“.

შევნიშნავთ, რომ დიდმარხვის ქადაგებათა კრებული შემონახულ ხელნაწერთაგან ყველაზე ძველია.

წიგნი შედგება 7 ქადაგებისაგან:

1r კლს. კვირიაკესა მარხვათასა ქადაგება სინანულისათვის.

7v მეორესა კვირიაკესა წათა მარხვათასა ქადაგება მარხვისათვის

15v მესამესა კვირიაკესა მარხვათასა ქადაგება მოწყალებისათვის

20r თქმული ანტონის / თქმული ყდ ნეტარისა კაცისა. ყდ სამღუდელო ანტონ ჭყონდიდის მიტროპოლიტისა და-

დიანისა ძისა:/ მეოთხესა კვირიაკესა მარხვათასა ქადაგება აღსარებისათვის

23v ანტონის. თქმული მისივე ნეტარისა მამისა. ანტონ ჭყონდიდის მიტროპოლიტის დადიანისა ძისა:/ მეხუთესა კვირიაკესა მარხვათასა ქადაგება აღსარებისათვის მღუდელთათვის:

28v მეექვსესა კვირიაკესა მარხვათასა ქადაგება შურისათვის

35v დიდსა პარასკევსა ქადაგება მაცხოვარებითსა ვნებასა ზედა:

ამავე მუზეუმის ხელნაწერთა ფონდის ლიტერატურულ არქივში ინახება ანტონ ჭყონდიდელის ორი ქადაგების ხელნაწერი (№ 1755 / 25155). ქადაგებები 1880 წელს არის გადანუსხული სიმონ ტაბიძის მიერ პეტერბურგში. 1r-ზე წარწერაა: **„მათის უგანათლებულებსობის: უკანასკნელის /საბრალობელის მონის ს. ტაბიძის მიერით: / წელსა 1880. აპრილს 1. / სანკტპეტერბურლით“.**

ხელნაწერი გრიგოლ დადიანისთვის ყოფილა განკუთვნილი. 1r-ზე ასეთი წარწერა იკითხება: **„ორი ქადაგება ანტონის მიტროპოლიტის დადიანოვის მიერ თქმული: / მიერთმევის მათს უგანათლებულებსობას/ დადიანს მთავრის ძეს გრიგოლს:/ ღმერთმან მშჯდობაში მოახმაროს:“**

გადამნუსხველს 1r-ზე თავისი პეტერბურგული მისამართიც აქვს მითითებული: „Напетербургской старане, позверинской / улице № 19. Кварт. 3. Симон Егоро/вич Табизе.

ქადაგებები თხელ, გაყვითლებულფურცლიან რვეულშია გადანუსხული (22,5X17,5).

გადამწერს ხელნაწერის გვერდები თავად დაუნომრავს. ორივე ქადაგება ცალ-ცალკეა პაგინირებული. პირველი ქადაგება მოიცავს 2r-11r (გადამწერისეული პაგინაციით 1-19) მეორე - 12r-20r (გადამწერისეული პაგინაციით 1-14).

ჯერ კიდევ თ. ჟორდანია შენიშნავდა, რომ ანტონ ჭყონდიდელის ქადაგებები მისი სიკვდილის შემდეგაა შეკრებილი. ჩანს, არსებობდა კრებულებად შეკრული ქადაგებების რამდენიმე ნუსხა. დიდმარხვის საკითხავებში შესულია რამდენიმე ქადაგება, რომელიც 1898 წელს გამოცემულ კრებულში გვხვდება.

მეოთხე კვირიაკის ქადაგება „აღსარებისათვის“ საწელიწადო ქადაგებებში შესულია პირველ თავად (გვ. 1), მეხუთე კვირიაკის ქადაგება „აღსარებისა მღუდელთათვის“ საწელიწადო ქადაგებებში მეორე თავად გვხვდება სათაუ-

რით „მეცნიერებისა წვრთნისათჳს“ (გვ. 10).

სიმონ ტაბიძის მიერ გადაწერილი ქადაგებები შესულია თ. ჟორდანიას მიერ შედგენილი საწელიწადო ქადაგებებში მე-19 („მონაზვნობისათვის“) და 21-ე („ვერცხლისმოყვარეობისათვის“) თავებად.

ტაბიძის ნუსხაში ორივე ქადაგება ერთნაირადაა დასათაურებული „ანტონის მიტროპოლიტის დადიანოვის მიერ თქმული ქადაგება საზოგადოდ“.

ანტონ ჭყონდიდელის ქადაგებების ძირითადი პათოსი მსმენელის მორალური სრულყოფაა. მქადაგებელს თავისი სწავლებების თემად გაუხდია ის ზნეობრივი პრობლემები, რომელიც იმდროინდელ საქართველოში და, კერძოდ, მის სამწყსოში იყო დაგროვილი. ის ამ პრობლემებს ეკლესიის ისტორიის ჭრილში განიხილავს და თავისი შეხედულებების საილუსტრაციოდ წმიდა წერილი მოაქვს.

ანტონ ჭყონდიდელს სხვა მქადაგებლებისგან გამოარჩევს წმიდა წერილის ხშირი გამოყენება, ის მთლიანად ბიბლიას ეყრდნობა და მიიჩნევს, რომ ძველი და ახალი აღთქმის ცოდნა აუცილებელია: „ყოველნივე ძველისა და ახლისაგან ამაჲს უნდა იწვრთიდეს მღუდელი, თუ არ იწურთის, მღუდულობისაგან გარეშე იქმნება“ (24v). მღვდელმთავარს თავისი სწავლებებში წმიდა წერილის სიტყვები ან მოვლენები თავისი აზრის დასასაბუთებლად მოაქვს. ერთგან მქადაგებელი ამბობს: „თუ მე არ დამერწმუნებით, საღმრთო წერილით დაგიმტკიცებ ძველითა და ახლითა“ (5r). როცა სინანულზე ასწავლის, მსმენელს შეახსენებს ადამისა და კაენის დაცემას და შეუწინაღებლობას, შემდგომ პარალელს ახალ აღთქმაში ეძებს და მოაქვს იუდას დაცემისა და პეტრეს სინანულის მაგალითი.

ძველი აღთქმიდან მქადაგებლის ყველაზე საყვარელი თემებია: შესაქმე (8r, 25r), ადამის შექმნა „მსგავსად და ხატად“, აღთქმის მიცემა (3r, 10r, 29r), ადამის დაცემა და ღმრთის მიერ მხილება (1v, 2v, 29v), კაენის მიერ ძმის მოკვლა და უფლისმიერი მხილება (1v, 15r, 20r, 25v, 35r, 35v), აბრაამის გამოსვლა ურიდან (26r), აბრაამის მიერ მსხვერპლად შეწირვა (36r), იაკობის მიერ ისააკისაგან კურთხევის მიღება (26r), იაკობის გაყიდვა ძმების მიერ (36r), ეგვიპტიდან გამოსვლა (ტ4v), მოსეს მარხვა აღთქმის მიღების წინ (2r), აბესალომის მიერ დავითის დევნა (36r), ოზიას განკეთრვნება (26v), დანიელი ლომის მღვიმეში (ტ10v), ელია თეზბიტელის გამოზრდა ყორნის მიერ (ტ10v).

აზრის დასასაბუთებლად ანტონი იმოწმებს ძველი

აღთქმის წინასწარმეტყველებს: ეზრას (5r), ელიას (7r), ესა-
იას (5v, 7v, 13r, 27v, 28r, 38v), იერემიას (23r), ეზეკიელს (23v),
დანიელს (7v, 18v, 20r, 22v), იოველს (22r), ამოსს (25v), იონას
(6r), მალაქიას (23v, 34r); ხშირად მომართავს სოლომონ
ბრძენს, მოაქვს ციტატები იგავებიდან (13v), სიბრძნიდან (12v,
34v), ეკლესიასტედან (5r), აგრეთვე ისო ზირაქის ძის სი-
ბრძნიდან (16r, 17v). ძველი აღთქმიდან ყველაზე ხშირად
ციტირებულია დავით წინასწარმეტყველი.

ჟყონდიდელის ქადაგებებში უმთავრესი ადგილი
უჭირავს სახარებას. ჩვენს მიერ გამოკვლეულ თავებში
გვხვდება შემდეგი ეპიზოდები: ღმრთისმშობლის ხარება
(40r); ყრმა იესუ ტაძარში კითხულობს ესაიას
წინასწარმეტყველებას (25r); იოვანე ნათლისმცემლის ცხოვ-
რება უდაბნოში და მაცხოვრის ნათლისღება (2r, 10r, 20v,
36v, ტ5v); მაცხოვრის მარხვა უდაბნოში (14v); მაცხოვრის
მიერ აღსრულებული სასწაულები (37r); წინასწარმეტყველება
აღდგომაზე – ტაძრის აღდგენაზე (38v); ლაზარეს მკვდრე-
თით აღდგინება (3v, 4r, 37v, ტ3r, ტ7r); ლოცვა გეთსემანი-
ის ბაღში (34v, 36v); იუდას მიერ მაცხოვრის გაცემა (14v,
28r, 34r, 37v, ტ7v, ტ13v); პეტრეს მიერ უარყოფა (23r, 39v, 40r,
ტ5v); სამსჯავრო ანას სასა ხლემი (38r, 39v); პილატეს სამ-
სჯავროზე (39r, 40v, 41r); იესოს ვნებანი, გოლგოთა (4v, 22r,
39v, 40v, 42r)...

მქადაგებელი რამდენჯერმე მიმართავს სახარებისეულ
იგავებს, ზოგჯერ მთლიანად განმარტავს მას, ზოგჯერ
თავისი სათქმელის საილუსტრაციოდ მოაქვს ფრაზა იგა-
ვიდან. მოხსენიებულია იგავი საქორწინო ნადიმზე (19v),
ათ ქალწულზე (18v), უნაყოფო ლედვის ხეზე (2r), უგუნურ
მდიდარზე (10v, 22v), ლაზარესა და მდიდარზე (ტ14r, ტ18r).
მსმენელს შეახსენებს მაცხოვრის სასწაულებს: ხუთი პურის
დაბევერებას, ქარიშხლის დაცხრობას, წყალზე სიარულს (37r).

ბუნებრივია, ქადაგებებში ხშირია ფრაზები პავლე
მოციქულის ეპისტოლეებიდან. მოხმობილია ადგილები
იაკობის (20v, ტ16v), პეტრეს (ტ9r), იოვანე ღვთისმეტყველის
(8v, 11r, 36v, 38r, ტ8v, ტ9r) კათოლიკე ეპისტოლეებიდან. უანგა-
რობაზე ქადაგებისას ხშირად იხსენებს ანანიას დაცე-
მას (13r, 21r, ტ13v).

საერთოდ ანტონისთვის დამახასიათებელია ძველი
და ახალი აღთქმის ისტორიების მოყვანა გვერდიგვერდ და
მათი შეპირისპირება. მისი საყვარელი ფრაზაა: „**ესენი
ძველისა და ახლისა საღთო წერილებისაგან უნდა დავამტ-
კიცოთ**“ (1v), „**აქამომდე ეს ძველისა იყო და აწ ახლისა**

**მოვიდე და მოგახსენო“ (1v), „ეს ძველისა იყო და აწ ახლისა
საღმრთო წერილებით დავამტკიცოთ საღმრთოს
ძალით“ (7v), „მოვიდეთ და ძველიდამ და ახალიდამ ამისი
დამამტკიცებელი სახეები მოვილოთ“ (20v)...**

დიდი პარასკევის ქადაგებაში მქადაგებელს ასეთი შთამბეჭდავი პარალელები მოაქვს: ძველი აღთქმა: ისააკის მოთმინება აბრაამის მიერ მსხვერპლად შეწირვისას // ახალი აღთქმა: მაცხოვრის მოთმინება ურიათაგან გაწირვისას; ძველი აღთქმა: იოსების გაყიდვა ძმების მიერ // ახალი აღთქმა: იესოს გაყიდვა მოწაფის მიერ; ძველი აღთქმა: აბესალომის მიერ დევნილი დავითის გაქცევა ელეონის მთაზე (დავითი მეფე იყო) // ახალი აღთქმა: მოციქულების მიერ მიტოვებული მაცხოვრის ვნება (მაცხოვარს მეფეს უწოდებენ); ძველი აღთქმა: ადამისა და კანის დაცემა // ახალი აღთქმა: იუდას დაცემა...

ანტონ ჭყონდიდელი წმიდა წერილის განმარტებისათვის ხშირად მიმართავს მამათა სწავლებებს და ეკლესიის მოძღვართა გამონათქვამებით ასაბუთებს თავის მოსაზრებებს. მქადაგებელს მოაქვს ბასილი დიდის (17v), იოვანე ოქროპირის (14r), გრიგოლ ღმრთისმეტყველის (ტ6v), იოვანე სინელის (14r, ტ3r), ანდრია კრეტელის (2r), თეოდორე სტუდიელის (9v), თეოდორიტე ეპისკოპოსის (23r), ნეტარი ავგუსტინეს (32r) სიტყვები.

ანტონი ციტირებას უკეთებს ღმრთისმეტყველ ფილოსოფოსებს იოვანე დამასკელს (5v, 29v, 34v, ტ12r), სვიმონ ჯულფელს (25r), ალფვერდს (20r, 29v, 35r), ჯერონიმე ფილოსოფოსს (25r). ეს მიუთითებს მქადაგებლის ფილოსოფიულ განსწავლულობაზე.

მქადაგებელი ქადაგებას იწყებს ერთი ფრაზით წმიდა წერილიდან და მასზე აგებს მსჯელობას. წმიდა ანტონი მას სხვადასხვა კონტექსტში განიხილავს და იყენებს მიტევების, უანგარობის, ერთგულების, რჯულის დაცვის, სიყვარულის საქადაგებლად. მხატვრული თვალსაზრისით ეს ფრაზა ერთგვარი რეფრენის ფუნქციას ასრულებს.

მქადაგებლის სწავლებები არასოდეს არ არის განზოგადებული. მოძღვარი ყოველთვის მიმართავს მსმენელს, ეკითხება, ედავება, მის სავარაუდო შეხედულებას განიხილავს, საკუთარ არგუმენტს სთავაზობს და თავისი აზრის დასამტკიცებლად წმიდა წერილი, ეკლესიის მამები, ფილოსოფოსები მოჰყავს.

ქადაგებებში გამოსჭვივის მქადაგებლის სიყვარული

მსმენელისადმი: „იხილე, საყვარელო, ძალი სინანულისა“ (6v), „საყვარელნო მსმენელნო, ვსწუხვარ, ვაი თუ შეგაწუხეთ სიტყვის განგრძობებით“ (10v), „საყვარელნო, ესეც ისმინეთ, ქრისტე მკურნალი არის ცოდვის წყლულებისა“ (22v)...
თუმცა არც სიმკაცრე აკლია მის მიმართვას: „ვაი, შენსა უბადრუკებასა, როგორ დაბნელებული ფიქრის გქონია, თუ ამას ფიქრობ, ყოვლითურთ უღმერთო ყოფილხარ“ (5v), „ჰანგარო და მოქრთამეო, დღეს ან უნდა გამოხვიდე ჰანგარებისაგან, ან მე და შენ ერთმანეთს უნდა შევძაგდეთ“ (13r).
„...გეუბნები, ცოდვილნო, რომელსა ჯერეთ არ შეგინანებიათ, ნუ სტირით ქრისტესთვის, არამედ სტიროდეთ ცოდვათა თქუწნათვის“ (36r)...

ქადაგებებს განსაკუთრებულ ხიბლს სძენს რიტორიკული შეკითხვები და რიტორიკული მიმართვები, რომლებიც უხვადაა მიმოხვეული ანტონის სწავლებებში. ეს მხატვრული ხერხი განუმეორებელ შთაბეჭდილებას ახდენს მკითხველზე.

მქადაგებელი მიმართავს არამართო სამწყსოს, არამედ ბიბლიურ პერსონაჟებს, მოციქულებს, პილატეს, იუდეველებს, მათთან თითქოს უშუალო კავშირს ამყარებს და ამით უფრო ექსპრესიულს ხდის ქადაგებას: „რასა უბნობნ, პეტრე, გუშინ სიკუდილი აღუთქვი თავის შენისა და დღეს უარ ყოფ, ვაი, ცრუთა აღთქმათა, ვაი დაუნდობელთა გულთა კაცთასა, ზ მწუხარებათა იესოს გულისათა“ (40r), „უბადრუკო იუდავ, რა უყავ ვეცხლი იგი ფასი იესოსი? რაი იყიდე მით, ანუ რაი სარგებელ გეყო, ანუ ვითარ განმდიდრდი ვეცხლითა მით? იყიდე მით რამე?“ (37v), „პილატე, ვერ იმართლებ თავსა, შენცა მათთანა გიძს წილი, ვაი, სუსტსა მმართველობასა შენსა, ვაი, უსვინდისოსა მსაჯულებასა შენსა, ვაი, განუსჯელსა თან წმობასა შენსა ურიათადმი!“ (41v), „კაიაფა, რასა კითხავ იესოს, რასა აფიცებ: „უკეთუ მე ხარ ღმრთისა მითხარი. რადგან გწადს შეტყობა მაგისი, თუ ვინ არს ეგე, მე გეტყვი“ (39v), „ფარისეველნო და მოძღუარნო და კრებულნო ისმაილთანო, როგორ სხვებ და სხვებ გარდააქცევთ თავთა თქუწნთა, უწინარეს ამისა ესრეთ გიყვარდათ იესო რომელ მეფედ თქუწნ ზედა გწადოდათ“ (38v)...

საგანგებოდ უნდა აღინიშნოს ანტონ ჭყონდიდელის ენის სისადავე. ყველასთვის გასაგები, ცოცხალ მეტყველებასთან ზედმიწევნით მიახლოებული მსჯელობა ღრმა შთაბეჭდილებას ახდენს მსმენელზე. მისი თხრობის სტილი მკვეთრად უპირისპირდება იმ პერიოდში ანტონ კათალი-

კოსის მიერ დამკვიდრებულ სამი სტილის თეორიას და ადვილად იკვლევს გზას მსმენელის გულისაკენ.

რამდენიმე ადგილას მქადაგებელი იყენებს ამ დროისთვის ყავლგასულ კითხვითი წინადადების –ა ნაწილაკს, რომელიც თავისებურ ხიბლს მატებს თხრობას: „ყოვლად განწირულო იუდავ, ამის გრცხვენიაანა?“ (37v), „სადა ხარ შენ, მარიამ, მწუხარეო დედაო იესოს ჩემისაო, ხედავა ძესა შენსა?“ (40r), „გესმისა მისთვის თქმული?“ (ტ5v)...

ორიოდე სიტყვით შევგრძობებით თავად ხელნაწერის ხასიათზე. როგორც შევნიშნეთ, შესრულებულია მხედრულით და მთავრულით. საკუთარ და გეოგრაფიულ სახელთა ნაწილი, აგრეთვე ზოგიერთი ზმნა მთავრულით იწყება, მაგრამ ამას სისტემური ხასიათი არა აქვს (ერთი და იგივე სახელი ხან მთავრულითაა ნაწერი, ხან მხედრულით); ხშირად მთავრული ასო საჭიროების გარეშე გამოყენებული (წინადადების შუაში, საზოგადო სახელის, ზმნიზედის, კავშირის დასაწყისში).

ორთოგრაფიაში ინიშნება თანხმოვანთა აღრევის შემთხვევები. გვხვდება პარალელური დაწერილობის შემთხვევები: ჯორცი // ხორცი, ჳმა // ხმა, მუკლი // მუხლი; ქუჭყანა // ქუყყანა, თქუჭნ // თქუენ; სხუა // სხვა, რაც ამ დროისთვის (1826წ.) ბუნებრივი მოვლენა იყო. ერთგან **ხომ** ფორმის ნაცვლად სრულიად არაბუნებრივად გვხვდება **ჯომ** ფორმა (10v).

განკვეთილობის ნიშნებად გამოყენებულია: რთული წინადადების ნაწილებს შორის წერტილი (.), ფრაზის ბოლოს ორწერტილი (:), მაგრამ ესეც არასისტემური ხასიათისაა.

გადატანის ნიშნად გამოყენებული = და „ მაგრამ არც ეს გვხვდება სისტემურად.

გადამწერი ხშირად მიმართავს დაქარაგმებას. ძირითადად გვხვდება შუამოკვეცილობის მაგალითები: უი, ღი, წწყლი, მრთ, წე...

ტაბიძისეულ ხელნაწერში ყურადღებას იქცევს უფალის დაქარაგმებული ფორმა, რომელიც ასეა წარმოდგენილი უჟი. ამ დაწერილობას სისტემური ხასიათი აქვს. უნდა შევნიშნოთ, რომ მსგავსი დაქარაგმების ფორმა ჩვენთვის ცნობილ არცერთ ხელნაწერში არ გვხვდება.

მკითხველისთვის ადვილი აღსაქმელი რომ ყოფილიყო ქარაგმებით გადატვირთული, აგრეთვე განკვეთილობისა და პუნქტუაციის წესების დარღვევით დასმული სასვენი ნიშნების გამო ძნელად წასაკითხი ტექსტი, ქარაგმები

გავხსენით, ამოვიღეთ განკვეთილობის ნიშნები და შევეცადეთ თანამედროვე ნორმებისთვის მიგვეახლოებინა პუნქტუაციის წესები. გარდა ამისა, რადგანაც ხელნაწერის ტექსტი გაბმულადაა ნაწერი, პრაქტიკული მოსაზრების გამო აბზაცებად დავყავით. ამასთანავე, სრულადაა დაცული ავტორისეული თხრობის მანერა, ლექსიკა, დავტოვეთ აგრეთვე გადამწერისეული მთავრული ასოები.

ჩვენს მიმოხილვას დავამთავრებთ თ. ჟორდანიას სიტყვებით: „ანტონის სიტყვა გამოუღვეელი სიმდიდრეა ზეციური მადლისა, დაუშრეტელი ცეცხლი მამობრივი სიყვარულისა, უფსკრული მჭევრმეტყველების, დაუშრეტელი წყარო სინანულის ცრემლთა. ანტონის სიტყვა საკვირველი ცეცხლია, რომელიც უკიდია ცოდვილს, მაგრამ არ სწვავს, არამედ აღადგენს და განაახლებს” [1, II-III].

მანანა ბუკია

პირველსა კვირიაკესა
მარხვათასა ქადაგება
სინანულისათვის

იტყვის დიდი წინასწარმეტყველი დავით პორფიროვანი: „მძინარემან არღარა ნუ შესძინოსა აღდგომა“.

მძინარემ თუ აღდგომა და განღვიძება არ შესძინა, სიკუდილი შეუდგება. ეს როგორ არ იცოდა წინასწარმეტყველმან, მაგრამ დავითის ჩვეულება არის – მცირე ლექსითა და მცირეს სიტყვითა მრავალს ჰაზრებს დანიშნავს; და ეგრეთვე წერილის პირის მოქმედება სხუათადმი, ხოლო ჰაზრნი სხვათადმი. და ესე გამოვიძიოთ, თუ რასათვის კითხულობს ამას წინასწარმეტყველი.

მძინარეს კაცის ყოველნი ღმრთისა მიერ მიცემულნი საგრძნობელნი და ორღანონი უცნობელნი და უგრძნობელნი არიან განღვიძებამდის, და თუ აღდგომა და განღვიძება არ შესძინა, სიკუდილი შემოვა. ამისთვის დავით წინასწარმეტყველი მძინარეს უწოდებს ცოდვასშიდ მყოფსა კაცსა. როგორც მძინარე კაცი, ეგრეთვე ცოდვაში მყოფს კაცს ყოველნი კეთილნი

გრძნობანი მიღებული აქუს, თორემ როდეს
შეიბლალეუბა კაცი ღმერთის განმარისხებელის
ცოდვისაგან და თუ განღვიძება არ შესძინა – ესე
იგი სინანული – სიკუდილი შემოვა, დიდი
სიკუდილი (ესე იგი წარწყმედა) და ამისთვის
უბნობს – თუ ჰსცოდეთ, არღარა შეინანებთო?

აწ მოვიდეთ და ეს ვეძიოთ, თუ ღმერთს კაცის
სინანული სწადია და იამება თუ არა: და ანუ თ/1¹უ
კაცი სინანულს არ შეუდგა, დასჯას მიეცემა თუ
არა და ესენი ძველისა და ახლისა საღთო
წერილებისაგან უნდა დავამტკიცოთ.

ღმერთმან ადამ თავის ხელით შექმნა და სულისა
შთაბერვითა ცხოველ ჰყო და დაადგინა სამოთხესა
შინა. და როდესაც სცოდა ადამმან, მაშინ
სირცხვილეული იმალებოდა. ღმერთმან კმა უყო:
„ადამ, ადამ, სადა ხარ?“ ღმერთმან როგორ არ იცოდა,
სად იყო ადამ, მაგრამ ამისთვის კითხევდა, რომ
ადამს თავისი ცოდვა შეენანებია და სინანული
ერგენებინა და ეთქვა: „გცოდე, უფალო“; მაგრამ
სინანული არ უჩვენა და არცა სინანულის სიტყვა
მიუგო. ამისთვის დასწყევლა ღმერთმან ადამი და
გამოაგდო სამოთხიდან და ჰრქვა: „მიწა ხარ და
მიწადვე მიიქეც“.

კაინმან რომ ძმა თვისი მოაკუდინა, ღმერთმან
ჰკითხა კაინს: „სადა არს ძმა შენი აბელი?“ ღმერთმან
როგორ არ იცოდა, თუ სად იყო აბელი, რომელსა
თვით სისხლი აბელისი წინაშე მისსა ღაღადებდა.
თვით ბრძანებს კაინისადმი: „სისხლი ძმისა შენისა
აბელისი ღაღადებს წინაშე ჩემსაო“, მაგრამ კაინმა
რომ სინანული არ უჩვენა, დასწყევლა და გამოაგდო
პირით მისით და დასაჯა.

აქამომდე ეს ძველისა იყო და აწ ახლისა მოვიდეთ
და მოგახსენო: იუდამ ქრისტეს განცემა იზრახა და
ქრისტემ მიუწოთომელის საღმრთოს ძალით მისი
იგი სიბოროტე სცნა და ამხილა. „ერთმან
თქუწნგანმან მიმცეს მეო“, და კვალად „რომელმან
შთამოყოს ჩემთანა კელი პინაკსა, იგი მომცემსო“.
ამისთვის უბრძანებდა ამას, რომ ეგებ შეინანოსო,
მაგრამ იუდამ არ შეინანა და დაბნელდა უგუნური
იგი და მიეცა განუხსნელსა სატანჯველსა.

აი, საყვარელნო, აღმოჩნდა, რომ ღმერთს დიდათ
უყვარს და უნდა კა/2¹რცის სინანული და თუ სინანული
არ უჩვენა კაცმან ღმერთს, ისიც დაინახეთ, როგორს

სატანჯველს მიიღებს. და ესე იხილეთ, ღმერთმან თუ თავისი ხელით შექმნულს ადამს და თავის მოციქულსა და მოწაფესა უნანელსა არა რიდა და დასჯას მისცა, მამა სადამე, შენ, უნანელი ათ წილად დასჯას მიიღებ და არც გრიდებს. ჯეროვანი არის აქ შენ ზედა იგავი სახარებისა – უკეთუ ნედლსა ხესა ესრეთ უყოფენ, ხმელსა რადამე ეყოსა?

ეგებ ვისმეს ეგონოს, რომ უნანელად სცხონდეს, მაგრამე შეუძლებელ არის. მე გიჩვენებ თქუფნ ძალითა ღმრთისათა, რომ არავინ უნანელი არ ცხოვნებულა და არც ცხოვნება არ შეიძლება. ამას ძველიდამ დამოკიდებული აქამომდე გიჩვენებ და ყურად იღეთ: დიდი მამათ მთავარი აბრაჰამი, დღეს სასუფეველის მემკვიდრე, სინანულმან აცხოვნა, რომელსა გიმტკიცებს ანდრია კრეტელი მთავარ ეპისკოპოსი: „სიცხე დღისა დაითმინა რუდუნებით დიდმან მამათ მთავარმან და ყინული ღამისა“, და პავლე იტყვის: „რწმენა აბრაჰამს ღმერთი და შეერაცხა მას სიმართლედ“. აჰა, აბრაჰამის სინანული და ამ სინანულმან აცხოვნა იგი.

დიდი მოსე აღვიდა მთასა დიდსა, უფლისა მიმართ დაიმარხა ორმოცი დღე და ორმოცი ღამე. დიდი დავით წინასწარმეტყველი თვით თვისის ფსალმუნით გიჩვენებს და გიმტკიცებს, თუ როგორ ინანდა – უფალსა ღმერთსა უღალადებდა: „აღბოცე უსჯულოება ჩემი, უფროს განმბანე მე უსჯულოებისა ჩემისაგან და ცოდვათა ჩემთაგან განმწმინდე მე“ და სხუასა ადგილსა იტყვის: „სარეცელი ჩემი ცრემ/2ვლითა ჩემითა დავალტვე“ და კვალად: „ნაცარი, ვითარცა პური ვსჭამე და სასმელი ჩემი ტირილითა ჩემითა განვზავე“. და ამ სინანულით მამად ღმრთისად იწოდა და მკვიდრ სასუფეველისა იქმნა.

აქამომდე ესენი ძველისაგან ჳმა გეყავნ თქვენ და აწ ახალში მოვედით და მოგახსენო. წმიდანი ქრისტეს მოციქულნი და საყვარელნი მოწაფენი რომელნიმე განიხერხენ, რომელნიმე განიტყავენ, რომელნიმე განიტვინენ, რომელნიმე განიგმირენ და ჯვარსა დაემსჭვალენ და ამით სასუფეველი მოიგეს.

ამათთანა და უფროს ამათსა დიდი წინამორბედი და ნათლის მცემელი იოანე, რომელი დედის მუცლით ღმერთსა უღალადებდა, მას რალა სინანული ეჭირვებოდა, მაგრამ შიშველი, ტყავით

მოსილი უდაბნოსა და ტყეში დაიარებოდა, რომლისათვის თვით უფალი ამტკიცებს: მოვიდა იოანე, არცა სჭამდა, არცა სმინდა და ესე ვითარის სინანულის შემდგომად სარწმუნოებისათვის ჭეშმარიტის თავი მოიკუთხა და ამით მდგომარეობს ქრისტესთან.

აწ, საყვარელო, იხილე, ძველიდამ აქამომდე დამოკიდებული მტკიცე სიტყვა მოგახსენე, რომ უსინანულოდ არავინ ცხოვნებულა, და თუ ამათ კი სინანული ეჭირვებოდა და უსინანულოდ ესენი ვერ ცხოვნდენ, მაშ შენ, ლიტონი კაცი და ჩემებრ ცოდვათა შინა განფრდილი, როგორ იქმნება, რომ უსინანულოდ ცხოვნდე და აწ გარეშე სინანულისა სასუფეველის შვილად გამოჩნდე?

იქმნება ვინმე რომ აქ მსმენელთაგანი წერილის მეძიებლობის მოყვარე და მკითხავს, რომ ადამმა ღმერთს რომ შესცოდა, მან როგორ შეინანაო, დღეს რატომ სასუფეველში არისო? საყვარელო, ჩემებრ უგუნურთათვის ესე კითხვა მძიმე არის განსამარტებლად, მაგრამ იმე/ზრდეულ ვარ მისა, რომელი იტყვის: „მე მოგცე პირი და სიბრძნე“. ამ კითხვამ ჩემს შორის განრე მზომობა შემოიყვანა, ესე იგი, ვსწუხვარ და მიხარიან. ვსწუხვარ ამისათვის, თუ ჩემმან უცებმან გონიერებამ რიგზედ ვერ განგიმარტოს თქუწნ. მიხარიან ამისათვის, რომ თვით ეს შენი კითხვა გიჩვენებს, რომ თვინიერ სინანულისა, ღმერთს შენი ცხოვრება არ შეუძლიან.

ოდესცა შექმნა ღმერთმან ადამ და შთაბერა სული ცხოველობისა და დაადგინა სამოთხესა შინა, მაშინ მცნებით უბრძანა, რათა არა ჰსჭამოს ხისა მისგან კეთილისა და ბოროტისა ნაყოფთაგან, თორემ სიკუდილით მოკუდებიო. გარნა ადამ სცთა და გარდახდა მცნებასა, და ღმრთის მცნებასა რომ გარდახდა, სამოთხისაგან განგდებულ იქმნა და შემდგომად სიკუდილსა მიეცა ჯოჯოხეთს.

ოდეს იხილა ღმერთმან, ადამ ჯოჯოხეთს შინა იტანჯებოდა მწარედ და უხაროდა ეშმაკებს მისი ჯოჯოხეთსა შინა მყოფობა და ეკიცხოდენ და ქენჯნიდენ და ეცინოდენ, შეეწყალა ადამ ღმერთსა და განიზრახა – ჩემი შექმნილი და ჩემი დაბადებული და ხატად ჩემად ქმნილი ასე როგორ უნდა იტანჯებოდეს ბილწთა ეშმაკთაგან ჯოჯოხეთს შინაო, მაგრამ რა ვჰყო, თუ ჩემითა

ძლიერითა კელმწიფებითა ვბრძანო აღმოცვანება
მისი და აღმოვიყვანო, მაშინ უსამართლო
მსაჯულად შევირაცხები ამისთვის, რომ თვით მე
უბრძანე ადამს: „უკეთუ გარდახდე მცნებასა
დაისაჯო-თქო“. გარდახდა მცნებასა და დაისაჯა
სამართლად და თვით ჩემგან განჰსჯილი ბრძანება
და სამართალი მე როგორ დავარღვივო? და თუ
არა დაუტეო ჯოჯოხეთსა ტანჯვად ადამისა, მაშინ
ჩემის მამობის /3v სიყვარულს რა ვუყო? და აწ ჩემი
უზომო მოწყალების კაცთ მოყვარეობა როგორ
მოითმენს, ჩემგან შექმნილს ადამს ესრეთ
საწყალობლად ტანჯულს უყურებდეთ? და თუ ადამს
დავსდვა სინანული, რომ თვისი ცოდვა მან
შეინანოსო, ჯორცი არღარა აქუს, რომ მითი
შეინანოსო და უხორცოდ სინანული არ შეიძლება.
და თუ თვით ადამის ჯორცი არ შეინანებს, ისე
მიტევება არ იქმნება და მაშ ჩემს საყვარელს შვილს
ადამს რა უყო? და რადგანაც რომ თუ ადამის
ჯორცი არ შეინანებდა, ისე ადამის აღმოცვანება
ჯოჯოხეთიდან შეუძლებელი იყო, ამისთვის თვით
მოწყალების უფსკრულით ინება და გარდამოხდა
ერთი სამებათაგანი მე ღმრთისა და დაგლახაკნა,
რომლისათვის იტყვის დავით: „დავგლახაკენ და
დავმდაბლდი“ და შეიმოსა მამა, ესე იგი ჯორცი
ადამისი, რომლისათვის იტყვის დავითივე: „შევიმოსო
მამა“, და იშვა ქალწულისაგან ჯორცითა ადამისითა
სრული ღმერთ-კაცი და იქცეოდა ქუეყანასა ზედა
და მრავალთა საკვირველთა სასწაულთა იქმოდა,
და იქცეოდა კაცთა თანა და რადგანაც დიდათ
უყვარდა კაცი ღმერთს, უნდოდა, რომ დიდს ხანს
ყოფილიყო სოფელსა ამას შინა და ყოველი
კაცთათვის ეჩვენებინა მისი უსაზღვრო მოწყალება
და კაცთ მოყვარება, მაგრამ კიდევ ადამის
მწუხარებამ მოუსწრაფლა და არ დააყენა ამ
სოფელშიდ და თუ როგორ, მოგახსენოთ, ისმინეთ:
ლაზარე ბეთანიელი, რომელი სახარებასა შინა
მოიხსენიების, დიდი მეგობარი იყო იესოს ქრისტეს
ღმრთისა ჩვენისა; და ოდეს მოკუდა ლაზარე და
დაფლეს დათა მისთა, მაშინ მივიდა ქრისტე, რათა
ადადგინოს ლაზარე მკუდ/4rარი და დასდვა
საფლავსა ლაზარესსა და ჳმა უყო: „ლაზარე,
გამოვედ გარეთ“.

მაშინ ჳმამან ამან საღმრთო ძლიერებისამან

ლაზარე ოთხისა დღისა მკუდარი დაყროლებული აღადგინა და ეს ჳმა ჯოჯოხეთში ადამს მოესმა და აღამმან სთქვა: „ესე ჳმა იმ ჳმას გავს, რომელიც მე რომ სამოთხეშიდ მიძახდა: „ადამ, ადამ, სადა ხარო“.

მაშინ ადამ სიხარულით წამოხლტა და ჯოჯოხეთსა შინა შეწყუდეულთ ჳმა უყო: „აჰა, მოვიდა გამომხსნელი ჩვენიო“. მაშინ ბოროტთ ეშმაკთ კელი უჳიანეს ადამს და ისევ თავის სატანჯველშიდ დასვეს და უთხრეს: „შენ არა გიწოდს და არც ჳერ შენი ხსნის დრო მოსულაო“ და ცეცხლის ჯოხით სცემდენ ადამს ეშმაკები და საწყლად სტანჯვიდენ.

ესე კი ადამის ტანჯვა რომ ქრისტემ საღმრთოს უშრომელის თვალით დაინახა, შესწუხდა სულითა და ტირილი იწყო, რომლისათვის დაჰსწერს იოანე ღმრთისმეტყველი: „და ცრემლეოდა იესოცა“.

არათუ ლაზარესათვის ტიროდა, ლაზარეს ტირილი რაღა ეჳირვებოდა, მკუდარი საფლავით აღადგინა. არა, ამისთვის სტიროდა, რომ ადამ, თავისი შექმნილი, ესრეთ განზასრული ნახა ეშმაკებისაგან და კაცი ღმერთს დიდათ უყუარდა, ამისთვის სტიროდა და ველარ დათმო ამოდენი ტანჯვა ადამისი და ეგრეთვე სხვათა კაცთა და ამისთვის მოუსწრაფლა და მისცა ნებსით თავი თვისი უსჯულოთა ჰურიათა, რომლისათვის იტყვის ჰავლე: „რომელმანცა მისცა თავი თვისი ცოდვათა ჩვენთათვის, რათა განგვარინნეს ჩვენ“.

შეიპყრეს იესო ჰურიათა, ჰსცეს, განზასრეს, ათრიეს, მრავალი სისხლი ადინეს, ეკლის გვირ/რუგვინი დახურეს, პირსა ნერწყვიდენ, და რაოდენი წყლულეზა მას დასდვეს, ვის შეუძლია აღრიცხვა მისი.

აწ დიდება სულგრძელებასა შენსა, უფალო, რომელმან არა უბრძანე საფუძვლითურთ ქვეყანასა დანთქმა. რაღა მას შინა წარწყმედილ იყო ყოველი, ესე ვითარისა საკვირველებისა მოქმედნი უსჯულონი.

გარნა ესე ყოველნი ტანჯვანი მიიღო ადამის სიყვარულისათვის და ჩვენ კაცთა თვისცა, რომ ადამს თავის ცოდვა შეენანებია და შემდგომად ამისა ჳვარსა დამსჳვალეს და მოჰკლეს და სიკვდილიდ შემდეგცა არა უტიეს ჳორცი მისი

უტანჯველად, გვერდსა უგმირეს, სადიდამცა
გარდამოხდა მკურნალი ჩვენი სისხლი და წყალი
და ესრეთ სტანჯა ადამის ჯორცი და ამითი ადამს
მიეტევა თავისი ცდომა, რადგან მე, მისმან ჯორცმან
შეინანა, რომლისათვის იტყვის თვით უფალი:
„შევიანე, რამეთუ შევექმენ კაცი“. ამას ამისთვის
ბრძანებს, თუ ჩემგან შექმნილმან კაცმან, ესე იგი,
ადამ ჰსცოდა, ისევ ჩემის სიკუდილითა და ტანჯვით
და ადამის ჯორცით მე შევიანანო.

საყვარელნო მკითხველნო, რომ მკითხავდეთ,
ადამმა როგორ შეინანაო, ეს იყო ადამის სინანული
და ამით შეინანა ადამმან თავისი ცდომა და მე
ვექვ, რომ საკმაო იყოს ადამისთვის ეს სინანული
და ამ სინანულმან ადამ ჯოჯოხეთიდამ აღმოიყვანა
და სასუფევლად აგო.

მსმენელნო, ვექვ მტკიცედ დამტკიცდა ეს სიტყვა
და ცხადათ დაინახეთ, რომ თვინიერ სინანულისა
კაცისა, ცხოვნება არ იქნება და არც ღმერთს თვინიერ
სინანულისა კაცისა შეუძლიან. და რადგანაც ეს
მტკიცედ დამტკიცდა, აწ მე მინდა მცირე რამე
უნდა გელაპარაკოთ.

მსმენ/წიელნო ჩემნო, მითხარით, თუ რამ მიზეზი
გაქუსთ, რომ სინანულს არ შეუდგებით და
სინანულით არ განიწმიდებით. ეგებ ვინმე ჩემებრ
უგუნური ფიქრობდეს და სთქვას: „ცოდვა არა მაქუს
და არაფერი ცოდვა მიქმნიაო და რა შევიანანო?“
საყვარელნო, ამას თუ ფიქრობ, ყოვლად ყოვლითურთ
უგუნურება არს და შენის უგუნურებით
მოცთუნებული ჯოჯოხეთს მიეცემი.

დიდი წინასწარმეტყველი დავით გეტყვის:
„უგუნური და უცნობო ერთბამად წარწყდეს“.
ამისთვის მე დამერწმუნე, შობილი კაცი უცოდველი
არაოდეს ყოფილა და არც აწი იქმნება და თუ მე
არ დამერწმუნებით, საღმრთო წერილით
დაგიმტკიცებ ძველითა და ახლითა: ეზრა, მღუდელი
ძველისა სჯულისა, იტყვის, რამეთუ „ჭემმარიტად
არავინ არს ნაშობთაგანი, რომელნიცა არა სცოდა“.
ამას დაემოწმება ეკკლესიასტე: „არა არს კაცი
მართალი ქვეყანასა ზედა, რომელმან არა სცოდა“.

ეს ძუელიდამ ისმინეთ და აწ ახლისა მოგახსენო:
იოანე ღმრთის მეტყუელი იტყვის: „უკეთუ ვსთქვათ,
ვითარმედ ცოდვა არა გვაქუს, თავსა თვისსა
ვაცდუნებთ და ჭემმარიტება არა არს ჩვენთანა“

და ამას წმიდანი მამანი დაამტკიცებენ, რამეთუ არა არს კაცი, რომელ სცხონდეს და არა სცოდოს.

ძველიდამ და ახლიდამ იხილე, თუ უცოდველი კაცი იქმნება და შენ მხოლოდ საიდამ იქმნები უცოდველი. ამით ნუ ცთებით, ზი, ძმაო, ნუ ყოვნი სინანულისათვის; ეკრძაღე, ნუ უკუე სიკუდილი გეწიოს უნანელსა, თორემ თვინიერ ჯორცისა სინანული არ იქმნება. მიწა საფლავსა შინა ვერ ინანს და ქრისტე მეორედ შენთვის არ განჯორციელდება და აქავე დაუყოვნებლად შეუდგე სინანულსა და მით განაზრწყინდი სასუფვეელის შვილად და თუ არ დაირწმუნებ / 5v და მაშინ დიდის პავლეს სიტყვა აღსრულდება შენ ზედა: „ყოველმან სჯულისა გარდამავალმან და ურჩმან მიიღოს სასჯელი კვალად გებისა“.

ეგებ კიდევ მითხრათ, რომ დიდი ცოდვა მაქვსო და სინანულს რომ შეუდგე და ღმერთმან არ მომიტეოს და ამ სოფელსაცა მოვცდე და ღმერთმან ეგებ არ მიმიღოს და განმაგდოსო. ვაი შენს უბადრუკებას, როგორ დაბნელებული ფიქრი გქონია! თუ ამას ფიქრობ, ყოვლითურთ უღმრთო ყოფილხარ და დამასკელი დაგიმტკიცებს: „უღმრთოთა ვერ იხილონ დიდება ღმრთისა“. ამას ნუ ფიქრობ, ამის ნუ გეშინიან. შენ სინანულს შეუდგე და მე ძალითა კაცთმოყვარისა ღმრთისათა ამ ფიქრისაგან განგისვენებ. თუ ეს გულში გაქუს, მაშ, ქრისტეს განჯორციელება არ გწამებია.

ქრისტე ცოდვათა ჩვენთათვის განჯორციელდა. თვითონ ის ბრძანებს: „არა მოვედ წოდებად მართალთა, არამედ ცოდვილთა სინანულად“. ისმინეთ, რასა უბნობს. რადგან ცოდვათა ჩვენთათვის განჯორციელდა, მაშ, დაირწმუნეთ, რა იმისთანა მცოდველი იყო და სჯულის გარდამავალი, თუ სინანულს შეუდგები, რომ შეინანო.

ისაიას პირით გიბრძანებს: „უკეთუ იყვნენ ცოდვანი თქვენნი, ვითარცა ღებილნი, ვითარცა თოვლი განვასპეტაკო, ხოლო უკეთუ იყვნენ ვითარცა ძოწეულნი მეწამულნი, ვითარცა მატყლი განვასპეტაკო“.

იხილე, შვილო, ვინც ცოდვის მიმტევებელი არის, ამას გიბრძანებს და თავის უტყუელის პირით ესრეთ გპირდება; და საიდამ იქმნება, რომ ცოდვა სინანულმან არ გასწმინდოს და არ მოგიტეოს?

ამის ფიქრისა და შიშისაგან შენი გული შორს
ჰყავ, მე დამერწმუნე, საყვარელო!

აჰა, მითხარი, ვინ იყო მცოდველი და მონანული,
რომ არ შეინანა?! დავითმან ჰსცოდა ცოდვ/რა დიდი,
რომლისათვის იტყვის მეტყველი: „დავითმან შესძინა
უსჯულოება უსჯულოებასა ზედა და კაცის კულა
მრუშებასა ზედა“ და თვით დავით დაამტკიცებს
თვისთა დიდთა ცოდვათა და იტყვის: „რამეთუ
უსჯულოებანი ჩემნი აღმატნეს თავსა ჩემსა და
ვითარცა ტვირთი მძიმე დამიმძიმდეს ჩემ ზედა“.
ესრეთ მცოდველი იყო, მაგრამ სინანულით ასრე
განიწმიდა თავი თვისი, რომ თვით ღმერთი მამად
უწოდს.

მანასე, იუდიანთ მეფე, დიდი რამ მცოდველი იყო,
რომელმანცა თვით პირით მისით ცხად ჰყო:
„განმრავლდენ უსჯულოებანი ჩემნი, უფალო,
განმრავლდენ და არა ვარ ღირს აღხილვად და
ხილვად სიმაღლესა ცისასა სიმრავლისაგან
ცოდვათა ჩემთასა“. ესრე ვითარი მცოდველი იყო,
მაგრამ სინანულით თავისი აურაცხელი ცოდვანი
აღხოცა და შეინანა და შვილ ღმრთისა იქმნა და
ამათ თუ ესე ვითარი ცოდვა შეინანეს, შენ რათ
ფიქრობ ამას, თუ სინანულს შეუდგები, ღმერთმან
არ შეგინდოს. ამას ნურაოდეს ნუ ფიქრობ,
საყვარელო, და ნურც ამისთვის ქრისტეს მომგებელს
სინანულს ნუ დააყენებ, უნანელო.

ასრე მაიძულე დღეს შენ, რომ ასრეთს თქმას
გავბედავ, ყოველს მსმენელს უკვირდეს. რასა? თვით
ქრისტემ რომ მიბრძანოს, ტყუვილად ინანო, შენს
ცოდვას სინანულით ვერ მიიტყვებო, უთუოდ
ტყუილი იქმნება და ნურც დაიჯერებ. თუ რისთვის,
ამისი მაგალითი მოგართვა:

ნინევის ქალაქშიდ ცოდვა დიდად განმრავლდა
ასე, რომ ღმერთმან ბრძანა დაქცევა მისი, ვითარცა
სოდომ-გომორისი და უბრძანა წინასწარმეტყველსა
იონას: „წადი და უქადაგე სამი დღე და ნინევი
დაიქცესო“. მოვიდა იონა და ღმრთის ბრძანება
განუცხადა ნი/ნინეველთ და უქადაგა: „სამი დღე და
ნინევი დაიქცესო“. ეს რომ ესმათ, ნინეველთ
შეიკდიმეს, შეშინდენ და სინანული დაიწყეს. თვით
მეფემან და ყოველთა ნინეველთა ძაძა ჩაიცვეს,
ნაცარი თავსა დაიყარეს, იმარხულეს და იტირეს.
და შეუდგენ დიდს სინანულს. ღმერთმან რომ მათი

სინანული დაინახა, უსაზღვრო კაცთმოყვარების მოწყალებით მათი ცოდვა მიეტევა და თავის ბრძანება ტყუვილად გამოიყვანა, რომლისათვის იტყვის იონა: „და შეინანა ღმერთმან სიბოროტესა ზედა, რომელი სთქუა ყოფად მათდა და არა უყო“.

იხილე, საყვარელო, ძალი სინანულისა. ღმრთის ბრძანება დაარღვია და მისი გულის წყრომა უკუნ აქცია და წინასწარმეტყველი განაცრუა. ეს ძალი აქუს, საყვარელო, სინანულს და შენ როგორ იტყვი, რომ არ შემინდოსო?! არა, შენ სინანულს შეუდექი და იმისთანა ცოდვა არ იქმნება, ღმერთმან არ შეგინდოს და კიდევ შვილად სასუფევლისად გამობრწყინდები და თუ არ დამიჯერებ და მაინც და მაინც იუდასაებრ სასოწარკვეთილებას მიუდგები და მაშინ ჯმა უფლისა შენ ზედა აღსრულდება. უკეთუ არ შეინანოთ, ეგრეთ სახედ ყოველნი წარწყმდეთ. ეს რომ მითხარ, რომ არ შემინდოსო, ამის ნაცვალი ხომ ეს იყო მოგახსენე; და ამას რომ უბნობ, სინანულს შეუდგე და ამ სოფელსაც მოვცდეთ.

ჰი, უგუნურებასა და უპატიოსა მიზეზსა, თორემ ახლა რომ ამ სოფლის ფუფუნებაშიდ ხარ, მომცდარი არ გგონია შენი თავი. როგორ მომცდარი არ ხარ, ათასი წელიწადი გასძლო, მაშინაც ერთი დღე არის შენთვის და ერთის დღის განსრულებისათვის დაუსრულებელს განსვენებას კარგავ; და მოცთუნება ამის უფრო რაღა იქმნება? თუ მოცდუნებული არ ხარ.

სად არიან შენნი ამხანაგნი, / 7v შვენიერნი და მდიდარნი, გულოანნი, რომელიც გუშინ შენთან იყო და იხარებდა და ამ სოფლის ფუფუნებას შეექცეოდა, ისინი სადა არიან? მე გიჩვენო, შთახვიდე საფლავშიდ, თუ დამპალი და დაყოლებული და მატლთაგან შექმული არა არიან.

სადა არიან მათი შვენიერება და მათი დიდება და მათი ამ სოფლის სიხარული, ანუ სადღა იპოვებიან? ყოველივე კვამლსავით განქარდა, და შენც ხომ ესრედ მოელი ხვალ და იხილე თუ მოცდუნებული არ ხარ.

ნუ, შვილო, წუთისა სიხარულისათვის ნუ დაკარგავ საუკუნოს ცხოვნებას, შეუდეგ სინანულს და გამობრწყინდი შვილ მამისა ზეცათასა. კიდევ რომ უბნობ, ქრისტე ღმერთმან არ მიმიკაროს და

განმაგდოსო, ეს სრულიად ცუდი მიზეზი არის. მიჩვენე ერთი ვინმე, რომელი განაგდო. მეძავი მივიდა და არ განუგდია და შეუნდო; ავაზაკი მივიდა და მკვიდრ სასუფეველისა ჰყო; მეზვერე მოციქულად აღრაცხა. ცოდვილს განაძებს კი არა, იქით მოუწოდებს. აიჲ რასა გიბრძანებს: „მოვედით ჩემდა ყოველნი მაშურალნი და ტვირთმძიმენი და მე განგისუენო თქუჴნი“. განგაძებს კი არადა, მოგეხვევა, მკერდზედ მიგიყრდნობს, ქედზედ გაკოცებს, თავის სისხლიანს ფერხს, ჳელს და გუერდს გიჩვენებს და გეტყვის: „ცოდვილო, ესე წყლულება შენთვის მივიდო, რომ შენ შენი ცოდვა შეგანანებო“ და როდესაც განახავს მონანულს, მჯარზედ აღგისვამს და მიგვარებს მამასა ზეცათასა და შეგაერთებს ზეცისა ძალათათანა და იქმნების დიდი სიხარული ცათა შინა, რომლისა არს დიდება უკუნითი უკუნისამდე. ამინ:

/ 7v მეორესა კვირიაკესა წმიდათა
მარხვათასა
ქადაგება მარხვისათვის

ბრძანებს უფალი პირით ისაია
წინასწარმეტყველისათა: „მარხვა, უქმი,
დღესასწაულობა თქუჴნი სძაგს სულსა ჩემსა“.
ეს წინასწარმეტყველის ჳმა და ჩემ მიერ დღეს
ქადაგების დასაბამად მიღებული მსმენელთათვის
განსაკვირვებელი არის ამისთვის, რომ მარხვა, უქმოზა,
დღესასწაულობა ღმერთმან დიდ ნიჴად მისცა კაცსა
და თუ ვინმე ამას აღასრულებს, რათ უნდა სძაგდეს
ღმერთს? აჴ ჯეროვანი არის ვაჩვენოთ, თუ მარხვა,
უქმი და დღესასწაულობა როგორი ნიჴი არის
კაცისათვის და ღმრთისა და მეუფისა სასიამოვნოთ.
ეს ძველისა იყო და აწ ახლისა საღმრთო
წერილებით დავამტკიცოთ საღმრთოს ძალით: დიდი
მოსე მარხვამან განსწმინდა და ესრეთ მახლობელ
ღმრთისა გამოაჩინა, რომ თვით ღმრთის მახლობელ
იქმნა და ღმერთი პირით მისით უბრძანებდა და
მოსე მიუგებდა და თითითა თვისითა დაწერილი
მცნება მოსცა. მარხვამან ელია ესრეთ განსწმინდა,
რომელ მკუდრისა აღდგინებისა შემძლებელ იქმნა
და ღმრთის სათნოდ გამოსჩნდა მისი მარხვა, რომ

არსების გამოსაზრდელსა ღმერთი ყორნისა მიერ მოუვლენდა. მარხვამან დანიელ ესრეთ აღჭურა, რომ განძვინებულთა ლომთათანა ჯურღმულშიდ შესაჭმელად რომ ჩააგდეს, მომყმარმან მკეცმან ვერ ავნო მას და მოამდოვრნა მძვინვარენი მკეცნი და უვნებელი აღმოვიდა ჯურღმულიდამ.

ეს ძველიდამ დაგიმტკიცე, რომ მარხვა როგორი ნიჭია კაცისათვის და ვითარ სათ/ზნო ღმრთისა და აწ ახლისა სჯულისაგან დაგიმტკიცო: წმიდათა და საღმრთოთა მოციქულთა, რომელნიცა აჩრდილითა მკუდარსა აღადგენდენ, მათ ეშმაკთაგან ვნებული კაცი ვერ განკურნეს და მისგან ეშმაკი ვერ განხადეს. მოვიდენ მოციქულები და თვით უფალსა და მოძღვარსა მათსა იესო ქრისტეს მოახსენეს: „უფალო, რომელნი მადლითა შენითა მკუდარსა აღვადგენთ და მრავალთა განსაკვირველთა საქმეთა ვიქმთ, მაგრამ ეშმაკისაგან ვნებული ვერ განვკურნეთ“. მაშინ ქრისტემან მიუგო მათ და რქვა: „ნათესავი ესე არარათ განვალს, გარნა ლოცვითა და მარხვითა“. აჰა, მსმენელნო, ვეჭვ გულსავსება მიიღეთ, რომ მარხვა დიდი რამ არის და სათნო ღმრთისა და განმდევნელი ეშმაკისა და წმიდა მყოფელი კაცისა.

აწ უქმობისათვის მოგახსენოთ. უქმობისათვის კმა საყოფელი გაქუს მაგალითი თვით ყოველთა შემოქმედისა ღმრთისა, რომელსა დასწერს მოსე შესაქმითსა წიგნთა შინა: ექვსსა დღესა შექმნა ღმერთმან ცა და ქვეყანა და ყოველნივე ქმნულნი მას შინა. დღესა მეშვიდესა განისვენა ყოველთაგან საქმეთა მისთა. და აქ იხილე, თუ ღმერთმან განიჩინა დღე ერთი უქმად თავისა თვისისათვის. განსაკვირვებელი არ არის, რომ ჩვენ მიგვაჩნდეს დღესასწაულობა და უქმობა დღესა უფლისა და ყოველთა მისთა წმიდათასა.

აქ კიდევ დასამტკიცებელი სიტყვა მივიღოთ: ღმერთმან ათთა მცნებათაგან ერთი ეს დაუდვა მოსეს: დღესა ექვსთა იქმოდე, ხოლო დღესა მეშვიდესა განისვენო ყოველთაგან საქმეთა შენთა. იხილე, რომ ღმერთს რიგიანი უქმობა სწადია და სათნოდ უჩნს.

იქნება მითხრათ, ძველს სჯულშიდ ბრძანა ღმერთმან და ახლა სად გვიბრძანაო? საყვარელნო, ძველი მცნება მოცემული ქრისტეს არ დაურღოვია,

არამედ უზუმეტესად შესძინა და განაშვენა,
რომლისათვის იტყვის მახარებელი იოანე: „სჯული
მოსესაგან მოგვეცა, ხოლო მადლი და ჭემმარიტება
ქრისტეს იესოს მიერ იქმნა“ და ამას თვით
უტყუელის პირით დაამტკიცებს: „არა მოვედ
დახსნად სჯულისა, გინა წინასწარმეტყველთა,
არამედ აღსრულებად“. და აქ იხილე, რომ უქმობა,
რადგან მაშინ უბრძანა მოსეს, არ დაარღვია, არამედ
მოსვლითა მისითა უმეტესად დაამტკიცა და ჯერ
არს, რათა უქმოდეთ დღესასწაულსა მისსა და
ვადიდებდეთ და განვისვენებდეთ. და აღმოჩნდა, რომ
უქმობა დიდი ნიჭი არის კაცისა და სათნო ღმრთისა.

ჩვენი სიტყვა აქამომდე მარხვისა და
უქმობისათვის იყო და აწ დღესასწაულობისათვის
ვიტყოდეთ: მსმენელნო, მე იმედი მაქუს თქუწნნი
საღმრთო სიყვარულისაგან, რომ
დღესასწაულობისათვის ბევრი მაგალითი არ
დამჭირდეს. ვინათგან თქვენ ხედავთ, თუ უფალმან
ჩვენმან იესო ქრისტემან რამოდენი სხვა და სხვა
საქმენი და სასწაულნი აღასრულნა ჩვენისა
ცხოვრებისათვის, რომელ უკანასკნელ მისცა თავი
თვისი დასჯასა საკვირველსა და სიკვდილსა და
რად საჭირო არს ამისი თქმა, რომ ჩვენ მონათა
მისთა გვიღირს დღეთა მისთა დღესასწაულობა,
ლოცვა, ფსალმუნება და ქება.

იხილე, რასა იტყვის წინასწარმეტყველი დავით:
„ესე არს დღე უფლისა, რომელ ქმნა უფალმან,
ვიხარებდეთ და ვიშვებდეთ ამას შინა“. ჩვენ არათუ
ვდღესასწაულობდეთ დღეთა მისთა, თუმცადა
სრულიად სიკუდილად მივსცეთ თავნი ჩვენნი
ქებისა და დიდებისა და დღესასწაულობისა
მისისათვის. მაშინცა ათასის თავსა მისისა
მოწყალებისასა ნაცვალ ექმნების, რომლისათვის
იტყვის დავითვე: „რა მივაგოთ უფალსა
ყოვლისათვის, რომელი ესე მომაგო ჩვენ“?! მაგრამ
ისევ ჩვენის მოწყალებისათვის სურს, რომ ვაქებდეთ
და ვადიდებდეთ და ვდღესასწაულობდეთ დღეთა
მისთა, რათა ჩვენ მივიღოთ ცხოვრება დაუღვენელი
და ამით ცხადათ დაინახეთ, რომ მარხვა-უქმი და
დღესასწაულობა დიდი ნიჭი არის კაცისა და
სასიამოვნო ღმრთისა და ჯეროვანი არის, რომ
აღვასრულებდეთ:

დღეს ჩვენ ქადაგების დასაბამად სამნი ლექსნი

დავსდევით: მარხვა, უქმი და დღესასწაულობა და აქამომდე ვიუბენით, მაგრამ, რადგან სიტყვა ჩვენი განგრძელებს და მსმენელთა შორის მოწყობა შემოვა, მისთვის დღესასწაულისა და უქმობისათვის ჩვენი სიტყვა დავაყენეთ და რადგან დღეს ჟამი არის მარხვისა, მხოლოდ მარხვისათვის ვიტყვოდეთ: აქ თქვენ მეტყვიით, რომ, რადგან ესე ვითარი დიდი ნიჭი არის და ღმრთის სასიამოვნო მარხვა, მაშ, რაისთვის იტყვის წინასწარმეტყველი, რომ სძაგს სულსა ჩემსაო?

საყვარელნო მსმენელნო, აქ ქადაგებამ დღეს ესრეთ მოიყვანა, რომ ადგილი გაქუსთ ამის კითხვისა და რადგან მკითხავთ, ძალითა ყოვლად წმინდისა სულისათა თითოეულად მოგახსენოთ და განგიმარტოთ: ეგებ ჩემი უგუნურების გამოცდილთ ჩემგან შეუძლებელად აღვიჩნდესთ, მაგრამ რომელმან იგი კლდისა მისგან მწარისა აღმოუცენა წყალი ისმაილთა, არა ვემე საკვირველ არს. უკეთუ მანვე ყოვლად ძლიერმან ღმერთმან ლოდებრივისა ამის გულისა ჩემისაგან აღმოგიცენოს თქვენ წყალი ცხოველი სიტყვათა ჩემთა და თუ სიტყვა ჩემი განგრძელებს, ნუ მოიწყინებთ თქუწნ; მკითხვიდეთ და მე მოგიგებთ.

ჯერ აქ მე ერთს გკითხავთ: მითხარით, თუ მარხვა რა არის? მეტყვიით: „მარხვა როგორ არ ვიცი, ჯორცს არ / 9v ვჭამო, მარხვა ეს არისო“. მე გეტყვი, ეს მხოლოდ მარხვა არ არის. თუ ეს მარტო გგონია, ცდები. ჯორცს არც ეშმაკი სჭამს, მაგრამ ამითი სასუფეველშიდ ვერ შევა.

თეოდორე სტუდელი იტყვის: „მარხვა არა მხოლოდ ჭამადთაგან შემოისაზღვრებისო“. მარხვა მარტო ჯორცის ჭამისათვის არ არის. მარხვა ყოვლისა ბიწისა და ვნებისაგან აღკრძალვას ქვიან და არა მარტო ჭამას. ჯორცს არ ჭამ და ნაყროვნებ, შეანკანაკოებ, უწესოდ იმადღრავ გულსა და გონებას? აქ გასინჯე, თუ როგორი მარხვა არის. ამით უმეტეს ტანჯვას მოუგებ შენს თავს: ნაყროვანება და სიმთვრალე დიდი საძაგელია ღმრთისა. პავლე მოციქული ჯმობს: „ნუ დაითრობით ღვინითა, რომლითა არს სიბილწე“ და განშინჯე, რადგან სიბილწე არის, რა საკვირველი არის ღმრთის საძაგელიც იქმნება: ჯორცს არ სჭამ და ნაყროვნებ და მომთვრალეობ. არათუ ამ გვარის

მარხულობით სასუფეველს მოიგებ, არამედ უმეტესად ტანჯვასა და ჯოჯოხეთს მიეცემი და ქრისტესაგან განვარდები.

ეგებ ვინმემ მითხრას და უფრო ამას მომთვრალე და ნაყროვანი მეტყვის: მამ რა ვქნა, თუ არა ვსჭამე, მოვკუდებიო. საყვარელნო, ნუ მიზეზობთ, ვიდრემდის მკელობს ორითავე გოჯითა? მე ამას არ გეუბნები, თუ ნუ რას სჭამ-თქვა. უფალი იესო არ გეუბნება, ნუ სჭამო. მე როგორ გეტყვი, ქრისტე იესო გასწავებს თვისსა ლოცვასა შინა: „პური ჩვენი არსობისა მოგვეც ჩვენ დღესო“ და მე როგორ გეტყვი, ნუ სჭამ-თქვა, მე გეუბნები – ნუ ნაყროვნებ, ნუ მომთვრალეობ, აკანაკობ და მარხვა წმიდად დაიცევ, თორემ მართო ჯორცის უჭმელობას მარხვად არ შერაცხავს უფალი და ამისთვის უწესო მარხვა თქუფნი სძაგს სულსა / 10r უფლისასა.

ეგებ კიდევ არ დაიჯეროთ ეს ჩემი სიტყვა და შეუდგეთ თქვენს პირველს საქციელს: ნაყროვანებას, მემთვრალეობას და უწესოდ სიმღერასა და როკვასა და მეაკანაკობასა, მაგრამ მაშინ უფლისა ჩვენი სა იესო ქრისტეს თქმული თქუფნი ზედა აღსრულდება. უფალმან ქრისტემან ღმერთმან თვისთა მოწაფეთა უბრძანა, რამეთუ „ვითარცა იგი იყვნეს დღეთა მათ პირველთა წყლით რღვნისა, სჭამდეს და სმიდეს, იქორწინებდეს მუნ დღემდე, ვიდრემდე შევიდა ნოე კიდობნად“ და ვერ სცნეს, ვიდრემდე მოიწია წყლით რღუნა იგი და წარიღო ყოველი. ეგრეთვე შენ, საყვარელო, სჭამ და სვამ უწესოდ და მომთვრალეობ. მაშინ მოიწიოს წყლით რღვნა, ესე იგი სიკუდილი, და ვიდრემდე შეხვიდოდე კიდობნად, ესე იგი სინანულად, და წესიერ მარხვამდე და წარიღოს ყოველი, ესე იგი ჯორცი მიწასა შინა, ხოლო სული ჯოჯოხეთამდე და მოგაშთოს მას შინა და იტანჯვოდე საწყალობელად.

უდიდესი მტკიცე დამტკიცება მივიღოთ კიდევ, რომ ნაყროვანება და სიმთვრალე და უწესო ჭამა კაცს უთუოთ ჯოჯოხეთად შთაიყვანებს: პირველი მამა ჩვენი ადამ თვით ღმერთმან თავის ხელით შექმნა და გააკეთა და საკუთრად თავისი სული შთაბერა. გასინჯე, რა დიდი საკვირველი მოწყალება არის და თვით თავის გაკეთებული სამოთხემიდ დააყენა და უბრძანა მას: ამ ხილს ნუ სჭამო, მაგრამ ეშმაკის განზრახვით გარდახდა მცნებასა და სჭამა

და ის მცნების გარდახდომა ადამის ნაყოფანება იყო. მაშინ ღმერთმან თვით მის ხელით ქმნულს არა რიდა, სამოთხიდამ განაგდო და შემდგომად სიკუდილისა ჯოჯოხეთს მისცა. ეგრეთვე შენ, საყვარელო, ქრისტე თავის პირით /10v გიბრძანებს პავლე პირი ქრისტესიო და იმ პავლეს პირით გიბრძანებს, „ნუ დაითრობითო“ და შენ არ დაიჯერებ, მცნებას გარდახდები და ნაყოფანობ და თვრები. თუმც თვით საყვარელს თავის შექმნილს და თავის სულ ჩაბერვილს ადამს არა რიდა, შენ სულ როგორ დაგრიდებს. გამოგადებს სასუფეველის შვილებისაგან და მიეცემი ჯოჯოხეთსა და გეტყვის: „წარვედინ ჩემგან, წყეულო“.

საყვარელო, მე არ გეუბნები, ნუ სჭამ-თქუა. სჭამე, მაგრამ ნუ ნაყოფანებით და სიმთვრალით, ნუ მდიდრისაებრ. მდიდარმან რქვა სულსა თვისსა: „სულო, სჭამე და სუ და იხარეო“ და მომავალისათვის არა განიზრახა. მაშინ ჯმა ესმა: „უგუნურო, ამას ღამესა მიგიღო სული შენი“.

საყვარელო, ეკრძაღე, რათა არა შენცა განიცადო და გესმას ჯმა ესე საშინელი და საზაროდ და რომ მკითხავ: ჩემი მარხვა რათ სძაგს უფალსაო, შენი მარხვა რომ ესრეთის ვნებისაგან ბიწიანი არის, ამისთვის იტყვის წინასწარმეტყველი: „სძაგს სულსა ჩემსაო“.

საყვარელნო მსმენელნო, ვსწუხვარ, ვაი თუ შეგაწუხეთ სიტყვის განგრძელებით, თორემ ჯერ მე მარხვისათვის თქმას ვერ დავადუმებ. მეტყვის ვინმე მსმენელთაგანი, მარხვაშიდ ჯორცს არ ვსჭამო, ოთხშაბათს, პარასკევს სადილს არ ვსჭამო და მაშ როგორ ვქნაო? ეს ჯომ ფარისევლის ჯმა არის: „ვიმარხავ ორგზის შაბათსა შინა“, მაგრამ მისი მარხვა არ შეიწირა ღმერთმან, ვინათგან მისი გული სხუათა ვნებათაგან განსივებული იყო. ეგრეთვე შენ მარხულობ, მაგრამ მმა გძულს, შური ვისიმე გაქუს, ტყუვილს უბნობ, ჰანგარება და ქრთამი გიყვარს და მარხულობ. ვაიმე, უბადრუკს, რა ტყუვილად ცდები. აქ ქრისტეს ბრძანება დაუზავდება ბურნაკსა და სწყ/11რავთ, ხოლო აქლემსა შთანთქავთ და თუ როგორ ტყუვილად ცდებით, მე გიჩვენოთ და დაგიმტკიცო, რომ ამათ ვნებათაგანი თუ ერთიც არის შენთან, მაშინაც ტყუვილად ცდები და შენი მარხვა ტყუვილი შრომა არის.

დიდი ქადაგი და ღმერთის მეტყველი იოანე იტყვის:
„რომელმან სთქვას, ღმერთი მიყვარს და ძმა თვისი
სძულდეს, მტყუარ არს იგი და ჭეშმარიტება არა
არს მისთანა“. იხილე, რადგან ძმა არ გიყვარს და
ჭეშმარიტებაც აღარ იქმნება შენთან და ეს იფიქრე,
რადგან ღმერთი არ გიყვარს, მაშ, შენი მარხვა უხმარი
შეიქმნა და ტყუვილად ცდები და ესე ვითარის
მარხვისაგან სასუფეველს კი არადა, უმეტეს დასჯას
მიიღებ.

კიდევ დავამტკიცოთ: პირი ქრისტესი, პავლე
ქადაგებს: „ენასაღა თუ კაცთასა და ანგელოზთასა
ვიტყოდე, ხოლო სიყვარული არ მაქუნდეს, ვიქმენ
მე ვითარცა რვალი, რომელი ოხრინ, გინა წინწილი,
რომელი ხმობენ“.

აწ მაინც რასა იტყვი? რა გაქუს სათქმელი,
მარხულობის მოქადულო? ნახე, რომ თუ სიყვარული
არა გაქუს, ყოვლითურთ უხმარია შენი მარხვა. თუ
სიყვარული არა გაქუს, უსულო ნივთად და
უგრძნობელად გიწოდა პავლემ და უსულო ნივთს
რა ერგება მარხვა. მაშა სადამე, საყვარელო, თუ
სიყვარული არა გაქუს და არ გიყვარს ძმა შენი,
ესე იგი ყოველნი ნათელღებულნი, შენი მარხვა
ყოვლითურთ უხმარი არის და ტყუვილად სცდები,
ფარისევლისაებრ დაისჯები.

იქმნება ვინმემ კეთილმან სულმან ეს ჩემი
უმეცრებით ნათქვამი შეიგონოს და მოვიდეს
სიყვარულად, მაგრამ სხვანი ვნებანი იპოვებოდეს
მათს შორის. არა, საყვარელნო, რაც მე ვსთქვი
უწინარეს ამისა, ამას მე ვერ უარ ვყოფ. კიდევ იმას
გეტყვი – ზემო თქმულთაგანი ვნებანი თუმცა ერთნი
იპოვებიან შენ შორის, მაინც შენი მარხვა უხმარი
არის და თავსა / 11v თვისსა აცდუნებ და შენი მარხვა
ამისთვის სმაგს სულსა უფლისასა.

კიდევ, საყვარელო, მარხულობ და შური გაქუს
ვისიმე და ბოროტის წილ ბოროტების მიგებას
უპირებ. აქ მე ერთი უნდა გკითხოთ: ნეტამც ვიცოდე
რისთვის მარხულობთ? მე ესე ვგონებ, ამისთვის
მარხულობთ, ცოდვა თქვენი მოგიტეოსთ ღმერთმან
და სასუფეველის შვილად აღირაცხოთ ცოდვის
მიტევებით, მაგრამ მე დაგარწმუნებთ, რომ თუ
ვისიმესი შური გაქუს და ვისიმესი გწადია ბოროტისა
წილ ბოროტი, არა ოდეს შენის ცოდვის მოტევება
არ იქმნეს. ამას მე თუ არ დამერწმუნებით, თვითონ

იმ ცოდვის მიმტევებელმან რომ გითხრას, არ მიგიტევებო, მაშინაც არ ირწმუნებთ? ცოდვის მომტევებელი ქრისტე არის, რომელმანცა შენის ცოდვის მიტევებისათვის სისხლი დასთხია და ჯვარსა დაემსჭვალა. ის გიბრძანებს თვისის უბიწო პირით: „უკეთუ არა მიუტევენებთ კაცთა შეცოდებანი მათნი, არცა მამამან ჩემმან მოგიტევენეს შეცოდებანი თქუჭნი“.

აწ რაღას იტყვი, არღა გაქუვს ადგილი სიტყვისა. დადუმდი და გამოდი შურისა და ბოროტის ნაცვალ გებისაგან და მაშინ მარხვა შენი წმიდა იქმნას და მიიღო ცოდვათა მიტევება და იქმნე შვილ მამისა ზეცათასა. საყვარელო, თუ ვინმე ბოროტი მოგაგოს, შენ უნდა მოითმინო. ამისთვის ის ბოროტი შენგან მოთმენილი სასუფეველის მკვიდრად გამოგაჩინებს, რომელსა გიბრძანებს: „ნეტარ იყვენენ დევნილნი სიმართლისათვის, რამეთუ მათი არს სასუფეველი ცათა“. ამის უმჯობესი რა გინდა? და თუ ბოროტის ნაცვლად ბოროტს მიაგებ, ნაცულად იმ ნეტარებისა ჯმისა მიზეზ გექმნების ტანჯვისა და გენიისა.

იხილე, თუ დევნულნი როგორ სასუფეველს დაიმკვიდრებენ, ხოლო მდევარნი რისხვასა განიკუთნებენ: მსმენელნო, ირწმუნეთ მოყუსისა ბრალისა მიტევებისა დიდი რამ ძა/12რლი აქვს. ისმინე ელის ძეთა მიმართ თვისთა მეტყველისა – უკეთუ ცოდვით სცოდოს კაცმან კაცისა მიმართ და ილოცონ მისთვის, ხოლო უკეთუ ღმრთისა მიმართ სცოდოს, ვინ ილოცოს მისთვის? ამ დიდს წყლულებას ლოცვა ადვილად ვერ დახსნის, მაგრამ მე გეტყვი, თუ ამ წყლულებას რა დახსნის: მიუტევე მოყვას ბრალი და მოგიტეოს ღმერთმან შეცოდებანი შენნი, და გესმის ჯმაჲ იგი სანეტაროდ: „შვილო, მიგეტევენენ შეცოდებანი შენნი“.

აწ მერწმუნე, საყვარელო, დაემოწაფე ამდენს საუფლოს ჯმას და გამოდი შურისად ბოროტის მოგებისაგან და მარხვაც შენი მაშინ საყვარელ იქმნას ღმრთისა და უკეთუ არა მარხვაცა შენი ბიწიანი არს და ამისთვის იტყვის წინასწარმეტყველი: „მარხვა თქუჭნი სძაგს სულსა ჩემსაო“.

რადგან მკითხეთ, ჩვენი მარხვა რად სძაგს უფალსაო? მაშ კიდეც უნდა გითხრათ, საყვარელნო, და ნუ მიწყინებთ: ცრუობ, ტყუვილს ლაპარაკობ

და მარხულობ. ეს საქმე თით [?!]ითქმის სიცილის ღირსი არის. საყვარელო, ვის ეცრუვები? ვის ატყუვებ? გგონია, სხვას ვისმეს ატყუებ. არა, შენს თავს ატყუებ. უცილოდ გრწამდეს ჩემი. შენს სიცრუეს შენს იქით სხვაგან არსად შეუძლიან წარსლვა. ისმინე, რასა გეტყვის დიდი მეფე და წინასწარმეტყველი დავით: „და სიცრუე მისი თხემსა მისსა ზედა დაუხდეს“ და ირწმუნე - შენი სიცრუე შენთანავე არს და შენ თხემზედ. ისევ შენს თავს ავნებ შენის ტყუილით, თორემ სხვისი ვნება შენის ცრუობით არ შეგიძლიან. დავითვე გეტყვის: „ხნარცვი თხარა და აღმოკვეთა იგი და შთავარდეს იგი მთხრებლსა მას, რომელიცა ქმნა“. ისევ შენის თავის მთხრებლს ითხრი შენის სიცრუით, რომელშიდაც შთავარდე და აღმოირჩიო.

კიდევ უდიდესად დაგიმტკიცო: სული წმიდა გიბრძანებს პირითა კვალად დავით წინასწარმეტყველისათა: / 12v „რომელნი იტყვიან სიცრუესა, მას არ წარემართოს წინაშე თვალთა ჩემთა“. თვით გიბრძანებს, თუ ცრუობ, ჩემს წინაშე არა წარგემართებო და მაშ რას მარხულობ. და ანუ ნუ ცრუობ და თუ სიცრუეს არ მოიშლი და ნუ მარხულობ და ჯოჯოხეთისათვის გაამზადე თავი შენი.

ეს ძველიდამ დაგიმტკიცე, თუ სიცრუე როგორ წარსაწყმედელი არის და აწ ახლისგან საღმრთო წერილისა დაგიმტკიცო: სიცრუე დიდი რამ ვნება არის, ჯოჯოხეთის საშინელს სატანჯველს მოიგებს სიცრუე, ვითარ პავლე სამ ცამდე აღწევნილი გეუბნების: „იცის უფალმან ღმრთის მსახურთა მათ განსაცდელთაგან ხსნა, ხოლო ცრუნი იგი დღესა მას სასჯელისასა დაიმარხნეს“.

უყურე ამ სიტყვის ძალას, რომ ვითარ თუ ცრუობ, ვერაფერი სინანული ვერ გამოგიყვანს, სანამ არ მოიკვეთ და ჯოჯოხეთის შესაწველი ნივთად განმზადებულხარ და რადგან სიცრუე ჯოჯოხეთის მომპოვებელი არის და შენ სიცრუე გიყვარ, მაშ შენი მარხვა უხმარი არს და ტყუვილად ცდები.

კიდევ ძველის წერილიდამ გეტყვი და დაგიმტკიცებ. დიდი სოლომონ ბრძენი გიბრძანებს თვისთა სიბრძნეთა შინა: „პირი მტყუარი მოკულენ სულსა“ და, რადგან შენს სულს შენის მოქმედებით მოიკლავ, ამის უდიდესი ღმრთის საწყენი რაღა

იქმნება? და რადგან სულს კლავ, ღმერთი შენს მარხვას როგორ მიიღებს და ან როგორ შეიწირავს?!

სიცრუე დიდი ღმრთის სამაგელ არს. ამას სიბრძნის წყარო სოლომონვე გიმტკიცებს: „სამაგელ უფლისა ბაგენი მტყუარნი“ და შენ ღმრთის სამაგელს სიცრუეს მოქმედებ და კიდევ მარხულობ. ამისთვის სმაგს უფალსა შენი მარხვა, რომ ესე ვითარის ღმრთის სამაგელის საქმით თან აღრეული გაქუს. ამას ღმერთი არ შეიწირავს და ტყუვილად ცდები.

ეგებ ვინმემ სიცრუის მდომელმან გითხრას, რომ ღ/13რმერთს ხომ სიცრუეს არ ვეტყვიო, კაცს ვეუბნები სიცრუესო. საყვარელო, დაგიმტკიცო, რომ კაცს არ ეუბნები სიცრუეს, ღმერთს ეუბნები: ანანიამ მოციქულებს სიცრუე უთხრა. თუმც მოციქულნი სულის წმიდით განბრძნობილნი იყვნენ, მაგრამ კაცნი იყვნენ ჯორციელნი და მათ რომ ანანიამ ტყუვილი უთხრა, დაეცა და სული წარხდა და მოკუდა და მოციქულებმან უთხრეს: „არა ეცრუე შენ კაცთა, არამედ ღმერთსა“. ეგრეთვე შენ კაცს ეუბნები სიცრუეს; კაცს კი არ ატყუებ, ღმერთს ატყუებ და ჯეროანი არის, მოციქულების თქმული შენზედ ითქვას: „არა ეცრუე კაცთა, არამედ ღმერთსა“ და შენ ანანიასებრ დაეცე და სული წარგხდეს და მიეცე ჯოჯოხეთს ღმრთის სამულველი სიცრუვის მოქმედებისათვის.

საყვარელო, გამოდი ღმრთის სამაგელის სიცრუისაგან, განსწმიდე მარხვა, რათა არა სამულველ იყოს ღმრთისა და მიემთხვიო შვილებასა სასუფეველისასა.

მსმენელნო, ერთიდა დამრჩენიეს უდიდესი სხვათა ვნებათა განმრყუნელი და განმაქარვებელი მარხვისა და უნდა მოგახსენოთ და შემეწიოს ყოველად წმიდა სული: მარხულობ, მაგრამ ჰანგარებ და გიყვარს ვერცხლის მოხვეჭა და ქრთამი. საყვარელნო, ესე არს დედა ყოველთა ვნებათა, ესე არს ყოველთა ვნებათა უსამაგლესი ვნება, ესე არს ყოველთა სათნოებისა დამრღვეველი, ესე არს ქრისტეს შვილებისაგან გამომვარდნელი.

მარხულობ და ჰანგარებ და მოქრთამეობ და ქრთამით ვეცხლს იხუეჭ. ჭემმარიტად აღსრულდა ისაიას თქმული შენ ზედა: „დაუბნელდენ თვალნი მათნი, რათა არა იხილონ და დაუსლბენ გულნი

მათნი, რათა არა გულის ჳმა ყონ“. ჳანგარო და მოქრთამეო, დღეს ან უნდა გამოხვიდე ჳანგარებისაგან, ან მე და შენ ერთმანეთს უნდა შევძაგდეთ. მე შემწედ მყვანან გულშიდ წმიდანი / 13v წინასწარმეტყველნი და დიდი ბრძენი სოლომონ და ახალშიდ წმიდანი მოციქულნი და წმიდანი მამანი და შენ ერთიც არავინ გეპოება შემწე და მითხარ, რით მიწინააღმდეგებ? ჳერ ამას გკითხავ, ვისთვის კრებ და ვის უნახავ ნანგარევს თეთრს? არ იცი, ვის უნახავ. დავით გეტყვის: „არა ვინ უწყის, თუ ვის შეუკრიბოს იგი“. გამოჩნდა, რომ თურმე შენი არ ყოფილა. გავს, რომ უფრო ეშმაკისათვის კრეფ, რომელი საგზალ გექმნების ჳოჯოხეთისა და გეჳენიისა; მე ასე ვჳგონებ – შენ ამისთვის მარხულობ, რომ ცოდვის სასინანულოდ და გიძლოდეს სასუფეველის გზაზედ და ჳეროვანიც ასე არის, მაგრამ თუ ქრთამს იღებ და მარხულობ, მგონია სასუფეველის გზა უმეტესად დაგეზოგოს.

დიდი ბრძენი სოლომონ იტყვის თვისთა იგავსა შინა: „რომელი მიიღებდეს ქრთამსა, წიაღთა შინა არა წარემართნეს გზანი“; და ამით იხილე, თუ უმეტეს არ დაგეზმა კარი: მარხვა სულის საცხოვნებლად არის, თორემ მარხვა დიდი შესაწუხებელი არის ჳორცისათვის. რათ იწუხებ თავს, თუ არ ცხონდები.

იგივე სოლომონ ბრძენი იტყვის „წარწყმიდოს თავი მექრთამემანო“ და რაღანაც ქრთამი გიყვარს და თავს წარიწყმედ, მაშ რათ მარხულობ? ესე ვითარი ბოროტით შეზავებული მარხვა დიდი ცოდვა არის და სატანჯველის მომჳოვებელი და ეს არის, რომ იტყვის წინასწარმეტყველი: „სმაგს სულსა ჩემსაო“.

საყვარელნო, ჳანგარება როგორ არის, აქამომდე ძველის წერილებით გიჩვენე და აწ ახლის წერილებით გიჩვენო. ვითომ მარხულობ და სათნობას წარმოაჩენ და შინაგან სულის მაკუდინებელის გესლით სავსე ხარ, ესე იგი მოქრთამეობითა და ჳანგარებით. ბრძანებისაებრ ქრისტესისა: „გარეთ ჳსჩანან შვენიერი, ხოლო შინაგან სავსე არიან ნატაცებითა და არა წმიდებითა“. ეს სულ უმძიმეს წარსაწყმე/14rდელი არის.

მე გიჩვენებთ აქ, საყვარელნო, რომ თუ ჳანგარება

და ქრთამი გიყვარსთ, ყოვლის ცოდვის
აღმასრულებელი ხარ და რადგან ყოვლის ცოდვის
აღმასრულებელი ხარ და არ მოიკვეთ და არ
შეინანებ, მაშ რა გაცხოვნებს?

დიდი მამა ჩვენი და სინანულის მოძღვარი იოანე
სინელი დასწერს: „ვეცხლის მოყვარება არის დედა
ყოველთა ბოროტთა“. იხილე, რადგან ვეცხლის
მოყვარება ყოვლის ბოროტის დედა არის და
რადგან შენ ვეცხლისა და ქრთამის მოყვარე ხარ,
მისი ნაშობებისაც აღმასრულებელი შეიქმნო და
რადგან ყოვლის ბოროტის მოქმედი ხარ და დღესაც
იმას მოქმედებ, მაშ, შენი მარხვა აღმოჩნდა, რომ
ყოვლითურთ უხმარი არის.

აწ სრულიად მტკიცე დამტკიცება მივიღოთ, რომ
ჰანგარებისა და მოქრთამეობისაგან თუ არ გამოდი,
შენი ცხოვნება შეუძლებელი არის. დიდი პავლე,
ქრისტესგან ჭური რჩეული, დასწერს: „ჰანგარება,
რომელ არს კერპთ მსახურება“ და თან მოწამედ
ყავს წმიდა იოანე სინელი: „ვეცხლის მოყვარება
არს თაყვანისცემა კერპთა და სული არს
ურწმუნოებისა“. აწ მაინც დაირწმუნე, რომ თუ
ვეცხლი გიყვარს და ქრთამი, კერპთ მსახური ხარ
და ურწმუნო და კერპთ მსახური და ურწმუნო
სასუფეველშიდ ვერ შევა, არამედ შვილნი არიან
ტანჯვისა და გენიისა; და თუ გენიის შვილება
არ გინდა, გამოდი ჰანგარებისა და მექრთამეობისაგან
და მარხვითა განწმდი და იქმენ შვილ სასუფეველისა.

მსმენელნო, ვეცხლის მოყვარებამ ორისავეს
სოფლის მოკლება იცის, რომელსაც მემოწმების
ოქრო ნეკტარი იოანე: „უფუნური ვეცხლის
მოყვარენი მოაკლდებიან ორსავე ცხოვრებასა“; და
თუ როგორ მოაკლდებიან ორსავეს ცხოვრებას,
ჭეშმარიტი მაგალითი მოგართვა: იუდა უფლისა
ჩვენისა იესოს ქრისტესგან ათორმეტთა საყვარელთა
მისთა მოციქულთა თანა აღრაცხილ იყო და
მოწაფედ, მაგრამ ვეცხლის მოყვარებამ ასე დააბრმო
უბადრუ/14vკი, რომ თვით მეუფე და მოძღვარი თვისი
განყიდა და შემდგომად თავი თვისი მოიშოთ და
სატანჯველსა და ჯოჯოხეთსა მიეცა. ეგრეთვე შენ,
ვეცხლის მოყვარეო, ვეცხლისმოყვარებისათვის შენს
სულს ყიდი. ჭეშმარიტად იუდასებრ ამ სოფლით
მოიშთვები, რომ ყოველის კაცის საძულველი და
საკიცხველი შეიქმნები და იმ სოფლით

ჯოჯოხეთში იუდასთან მკვიდრ იქმნები და ამით იხილეთ, თუ ვეცხლის მოყვარებამ ორივე სოფელი არ მოგაკლო.

ჰი, ჰანგარო და მოქრთამეო, ამდენი ხანი თქვენს ლაპარაკში დავეყავ, რატომ ერთი არა პასუხი მომიგეთ?! მაგრამ არარაი პასუხი გაქუსთ და უმჯობეს არს დადუმდე. გამოდი სამაგელისა მაგ ვეცხლის მოყვარებისაგან და მოიძულე ქრისტეს ღმრთისაგან საქულველი მაგ მექრთამეობა, დაიწყე შემდგომად წმიდა მყოფელი მარხვა და შეგიწიროს მამამან ზეცათამან ძღვენი უბიწო და იქმნე შვილი მამისა ზეცათასა.

საყვარელნო მსმენელნო, მე მოხარული ვარ, რომ თქუწნ გულ სავსება მიიღეთ ამისი, რომ წინასწარმეტყველი რომ იტყვის: „მარხვა, უქმი და დღესასწაულობა თქუწნი სძაგს სულსა ჩემსაო“, ეს ცხადათ დაინახეთ, რომ მარხვა დიდი ნიჭი არის კაცისა და საყვარელ ღმრთისა, მაგრამ სხვათა ბოროტთა ვნებათაგან რომ შებღალული იქმნება, ამისთვის იტყვის წინასწარმეტყველი: „სძაგს სულსა ჩემსაო“.

მსმენელნო, ამ ქადაგებაში მრავალჯერ მოვიხსენე, რომ მარხვა დიდი ნიჭი არის კაცისა და საყვარელი ღმრთისა. გასინჯე მარხვის სათნოების საზომი, რომ თვით უფალმან ჩვენმან იესო ქრისტემან იმარხა, რომელსა დასწერს მახარებელი: „იმარხა უფალმან ორმეოცი დღე და ორმეოცი ღამე“. მისთვის მარხვა საჭირო არ იყო, მაგრამ ამისთვის, რომ ჩვენ გვიჩვენოს. მარხვა დიდი სარგებელი არს სულისა და საყვარელ ღმრთისა, მაგრამ მარხვა თუ უბიწო არ არის და სხვა /15r ვნებისაგან განშორებული, ისე ღმერთი არ შეიწირავს.

კაინმაც მიართვა ძღვენი უფალს, მაგრამ სხვა ვნებათაგან რომ შებღალული იყო, არ შეიწირა. მოსე დასწერს: „კაინსა და მსხვერპლსა მისსა ზედა არა მოიხედა უფალმანო“. ეგრეთვე თუ შენი მარხვა წმიდა არ არის, არ შეიწირავს ღმერთი და არც მაზედ მოიხედავს და ესე ვითარის ბიწიანის მარხვის შეწირვით კაინისამებრ დაისჯები.

აქ ერთი მცირე რამ მდაბიური მაგალითი მოგახსენო: დიდთა მეფეთა დამპყრობელთა ჩვეულება არის, რომ უსასყიდლო თვალი წმიდა და უშურველი ძღუნად იამებათ მათ საუნჯეშიდ

დასადებად. მოვიდეს ერთი კაცი და მოართვას თვით მპყრობელსა მეფესა ერთი უსასყიდლო თვალი ჭიისაგან დამღილული და დახვრეტილი და განრყვნილი. იმას იგი თვითმპყრობელი მეფე არ მიიღებს და უბრძანებს: „საყვარელო, მართალი არის, სასურველი არის ჩემთვის უსასყიდლო თვალი დასადებელად საუნჯესა შინა, მაგრამ არა ესრეთ განრყვნილი და დამღილული და შენი მიიქეცინ სარცხვენებად შენადვე“; და წავა კაცი იგი სირცხვილელი. ეგრეთვე მარხვა დიდი რამ სასურველი არის ღმრთისა და საყვარელი ძღვენი, მაგრამ თუ სხვა ვნებათაგან დამღილული და განრყვნილი არის, არ მიიღებს და არ დასდებს თავს საუნჯეში, ესე იგი, თავის მოწყალების უფსკრულშიდ, არამედ გიბრძანებს: „მიიქეცინ შენადვე სასირცხო ძღვენი ეგე და წარვედ სირცხვილელი საუკუნესა სატანჯველსა“.

საყვარელნო, უეჭველად სცანით, რომ მარხვა დიდი რამ ნიჭი არის კაცისა და საყვარელი ღმრთისა, განმანათლებელი სულისა და განმაქარვებელი ცოდვისა, მოტეხელი ეშმაკისა და ფრთოვან მქმნელი სულისა.

მაშ, განსწმინდეთ და მიიღეთ მარხვა, განაგდეთ ზემ/15vო ხსენებულნი ვნებანი, შეიკრძალებით მარხვა უბიწო და შეუბღალავი და მით ფრთოვან იქმნეთ და აღფრინდეთ ცათა შინა და იქმნეთ შვილი მამისა ზეცათასა და განბრწყინდეთ, ვითარცა მზე წინაშე საყდართა ქრისტესთა, რომლისა შვენის დიდება და პატივი აწდა საუკუნეთა ამინ.

მესამესა კვირიაკესა მარხვათასა
ქადაგება მოწყალებისათვის

სული წმიდა გვიბრძანებს პირითა წინასწარმეტყველისა დავითისათა: „ილოცეთ და მიეცით უფალსა ღმერთსა ჩვენსა“.

ლოცვა დიდი რამ არის განმანათლებელი და მფრთოვან მყოფელი არის სულისა. ეს დამტკიცებული არის და ზედ რომ დართავს: „მიეცით უფალსა ღმერთსა ჩვენსა“, ამან აღმოაჩინა, რომ ღმერთი ჩვენგან მისაცემს თხოულობს და ეს არის საძიებელი; მაგრამ ღმერთს ჩვენგან რა უნდა ესაჭიროებოდეს მისაცემი, რომელ ყველგან არს

და ყოველსავე აღავსებს. თვით დაამტკიცებს: „ჩემნი არიან ცანი და ჩემი არს ქუჭყანა“ და მას ჩვენგან მიცემა რა უნდა უნდოდეს, მაგრამ სული წმიდა რომ ბრძანებს: „მიეცით უფალსა ღმერთსაო“, დამტკიცდა, რომ თხოულობს მისაცემს და ეს გამოვიძიოთ, თუ როგორ თხოულობს.

წინასწარმეტყველი იტყვის ძალითა სულისა წმიდისათა: „რომელი მისცემს გლახაკსა, ავასხებს და მისცემს შემოქმედსა თვისსა“. აღმოჩნდა, რომ თურმე გლახაკის მიცემა და მოწყალება საკუთრად ღმრთის მიცემა და მოწყალება ყოფილა და ეს არის, წინასწარმეტყველი რომ იტყვის: „მიეცით უფალსა ღმერთსა ჩვენსაო“.

რადგან ეს ცანით, გლახაკის მიცემა ღმრთის მიცემა ყოფილა, აწ მე არღა იჭუნეულები მისთანა. აქ მსმენელთა/16rგანი ვინმე აღმოჩნდეს, რომ გლახაკს არ მისცეს და მოწყალება არ დაიწყოს და ნურც ყოს ღმერთმან. მოვიდეთ და ჯერ ეს ვსთქვათ, გლახაკნი ვინ არიან?

საყვარელნო, გლახაკნი მხოლოდ ისინი არ არიან, რომელსაც აკლია ჯელი, ფერხი, თვალი თუ ენა. არა, გლახაკნი არიან ისინიც, ქრისტეს სახარებისა თქმისაებრ, რომელნიცა არიან მშვიდნი, მწყურვალენი, ღარიბნი, ბრმულნი, სნეულნი, პერობილნი, უცხონი და სხვა ესევეთარნი. მოკლედ ვსთქვათ, ყოველნი მწუხარებასა შინა მყოფნი. რაითაც მწუხარე იქმნება, ვინც ვინ იყოს, ყველანი გლახაკნი არიან. აწ აქ ჟამი, არის ეს ვეძიოთ, გლახაკის მიცემა დასტურ თუ ღმრთის მიცემა არის და ან გლახაკის მოწყალებას რა ძალი აქუს: ქრისტე იესო მაცხოვარი ჩვენი გვიბრძანებს პირითა საღმრთო დავითისითა, რომელსა მამად უწოდს: „ყვედრება დაითმინა სულმან ჩემმან და გლახაკობა“; და მეორეს ადგილსავე იტყვის: „გლახაკ და დავრდომილი ვარი მე“.

მსმენელნო, გასაკვირვებელი არის ეს ჯმა. შემოქმედი ცისა და ქუეყანისა, ბრძანებელი ზღვათა და ქართა, მეუფე ზესთა უხილავთა ძალთა გლახაკი როგორ იქმნება და ან დავრდომილი? მაგრამ ამ სიტყვას ეს ძალი აქუს და ამისთვის ბრძანებს, ვინც გლახაკსა და დავრდომილს და შეწუხებულს შეიწყალებს, განყოფა არა აქუს ამას, ვითამც მე შემეწყალებსო და ამისთვის უწოდს თავსა თვისსა

გლახაკად. არათუ გლახაკს აძლევ, არამედ მამლეც მეო, მე ვარ გლახაკიო.

დიდი ბრძენი ისო ზირაქის ძე იტყვისთ თვისთა სიბრძნეთა შინა: „ცხოვრებასა გლახაკისასა ნუ ზვებულ ყოფ და ნუ მიაქცევ თვალსა მთხოველისაგან, რამეთუ ავასხებ და მისცემ ღმერთს“. დაამტკიცა დიდმან ბრძენმან სულითა წმიდითა, რომ გლახაკის მიცემა და მოწყალება სწორე/16vდ ღმრთის მიცემა და მოწყალება ყოფდა და ამას აღარა აქუს ცილება;

და ეს ძველი საღმრთო წერილებით დაგიმტკიცე და აწ ახალშიდ მოვიდეთ: იაკობ მოციქული იტყვის: „მსახურება წმიდა და შეუგინებელი ღმრთისა მიერ მამისა ესე არს მიხედვა ობოლთა, ქვრივთა და გლახაკთა ჭირსა შინა მათსა“. ხედავთ, რას უბნობს? არათუ ობლისა, ქვრივისა და გლახაკის მსახურება არისო, არამედ ღმრთისა და მამისაო. მერმეთ როგორი მსახურება – წმიდა და შეუგინებელიო.

და იხილე, საყვარელო, სწორეთ ღმრთის მსახურება ყოფილა გლახაკის და შეწუხებულის მსახურება. და ამის უმჯობესი რაღა იქმნება, შენს დამზადებელს და არა არსისაგან არსად მიმყვანებელს მსახურებდე. და ვინღა იქმნება ესრეთი, რომ ამას არ შეუდგეს და არა სწამდეს, რადგან გლახაკის მსახურება სწორედ ღმრთისა და მამისა მსახურება არის.

აქ ერთი ისტორია მოგახსენოთ: დიდი იუსტინიანე მართლ მორწმუნე მეფე კონსტანტინეპოლისა დიდი მოწყალე იყო გლახაკთა ზედა. დღესა ერთსა განმარტობით მიფარულს ადგილს დაიარებოდა. იხილა იქ ერთი შიშველი დავრდომილი, მოინდომა ჩვეულებრ მოწყალების მიცემა, მაგრამ გლახაკთ მისაცემი იქ არა ქონდა რა და სხვისა ვერს მშვებელმან მოიხადა თვისი სამეფო პორფირი და უბოძა გლახაკსა მას და თვით წარვიდა. იხილა გლახაკმან ესე უძვირფასესი ნივთი, განიზრახა: „ესე ჩემთვის რად სახმარი არისო. ამას გავყიდი და ამის ფასით დიდ ხანს გამოვიზრდებო“. წარვიდა და მიყიდა ერთს დიდებულს ვაჭარს და მან ვაჭარმან სანახავად ყოველთათვის სავაჭრო სახლის წინ დაკიდა – ეგებ ვინმემ იყიდოსო. დღესა ერთსა მოვა დიდებით იუსტინიანე მეფე იგი. იხილა თვისი პორფირი

სავაჭრო სახლის წინ დაკიდებული, მოუწოდა
ვაჭარსა მას და კითხა: საიდან იშოვე სამეფო
პორფირი ეგეო? მან მოახსენა: გლახაკმან ერთმან
ვინმემ მომიყიდაო. მაშინ მწუხარე იქმნა მეფე იგი
და რა მიიქცა სახლად თვისად, შევიდა თვისსა
სასაიდუმლოესსა სახლსა შინა და დაიწყო ტირილი
და მწუხარება, თუ რად გლახაკმან ჩემი მიცემული
არ ინდომა და გაყიდაო. მაშინ მეფესა მას გამო/17r
ეცხადა თვით ქრისტე და რქვა: „მეფეო, რად
მწუხარებო?“ უჩვენა, რომ რომელიც პორფირი მეფემ
მისცა გლახაკსა, თვით ქრისტეს ეცვა იგი და რქვა:
„აჰა, მეფეო, არათუ გლახაკსა მიეც, არამედ მე მომეც
და მე მაქუს, ნუ მწუხარებო“. იხილე ამ უცდომელის
ისტორიისაგან, თუ გლახაკის მიცემა ღმრთის მიცემა
არ ყოფილა.

მსმენელნო, ზემოთ წმიდათა წინასწარმეტყველ-
თა და მოციქულთა სიტყვით თქმული გიჩვენე და
აქ საქმით დაგიმტკიცე, რომ გლახაკის მიცემა ღმრ-
თის მიცემა ყოფილა. ეგებ ვინმემ, ჩემისთანა
უგუნურმან, სთქვას: “გლახაკის მიცემა ღმრთის
მოცემა რათ იქმნებაო“, მაგრამ თვით ქრისტე ღმე-
რთმან რომ გითხრას, სწორეთ გლახაკის მოწყა-
ლება ჩემი მოწყალება არისო, მაშინაც არ
დაიჯერებ? ქრისტე გიბრძანებს: „რაოდენი უყავთ
ერთს ამას მცირედთაგანსა, იგი მე მიყავითო“. აწ
მანც დაიჯერე და თუ ქრისტეს სიტყვას არ
დაიჯერებ და ურწმუნო ყოფილხარ და ურწმუნო-
თათვის ცეცხლი განმზადებულ არს. ეს ხომ აღ-
მოჩნდა და დამტკიცდა, რომ გლახაკისა და მწუხა-
რეთ მოწყალება ღმრთის მოწყალება ყოფილა და
აწ ესე ვსთქვათ, თუ გლახაკის მოწყალებას
რა ძალი აქუს.

მსმენელნო, ყოველი იგი, რაიცა გლახაკის
მოწყალებას ძალი და საზომი აქვს, სულ რომ ვსთქვა,
ვეჭვი ჩემს ცხოვრებაშიდაც ვერ დავასრულებ, მაგრამ
დღეს რაოდენი დაშვენდება და მსმენელთა შორის
მოწყინება არ შემოვა, იმოდენის თქმის შეძლება
მომცეს ძალმან ყოვლად წმიდისა სულისამან.

გლახაკის მოწყალება დიდი რამ არის, დიდი
ძალი აქუს. კაცის სანატრელი ორი ცხოვრება არის.
ერთი ამ სოფლით სიცოცხლე უბოროტო და მეორე
საუკუნო იგი ცხოვრება. და აწ რომელსა მოწამედ
მყავს დიდი წინასწარმეტყველი დავით: „ნეტარ არს,

რომელმან გულის ჳმა ყოს გლახაკსა და
დავრდომილსა. დღესა ბოროტსა იხსნას იგი
უფალმან, დაიცვას იგი და აცხოვნოს იგი“.

მტკიცედ აღმოჩნდა, რომ გლახაკისა და
მწუხარების მოწყალეობა ამ სოფლით გაცოცხლებს
და ყოვლის ბოროტისაგან დაგიცავს და იმ სოფელს
გაცხოვნებს. ესე იგი, სასუფეველის შვილად
გამოგაჩინებს და ამის უმჯობესი სანეტარო რაღა
იქმნება? და თუ არადა მოწყალეობას არ იმოქმედებ
და არ მოხედავ გლახაკსა და შეწუხებულს, მაშინ
დიდი რისხვა და სასჯელი შეუძლიან ნაცულად
სიცოცხლისა და ცხოვ/17ვრებისა, რომელსა გეტყვის
მოციქული იაკობ, რამეთუ „სასჯელი უწყალო არს
მათთვის, რომელთა არა ყონ წყალობა“. და აქ
ცხადად დაინახეთ, რომ ეს ძალი აქუს მოწყალეობას:
თუ გლახაკსა და შეწუხებულს სწყალობ – ორსავე
ცხოვრებას მოიგებ. თუ არ სწყალობ და
დაუღვენელს ტანჯვას მიიღებ, სადა
საწყალობელად იტანჯებოდე საუკუნოდ.

მე მგონია, ყოველი სარწმუნოება და სათნოება
ამისთვის იყოს, რომ კაცმან თავისი ცოდვაც
შეინანოს და ცოდვისაგან სატანჯველი არ მიეცეს
და ეს გლახაკის მოწყალეობას შეუძლიან. სადა
ამტკიცებს დიდი ბრძენი ისო ზირაკის ძე: „ცეცხლსა
აღტკინებულსა დაშრეტს წყალი და ქველის საქმენი
განსწმენდს ცოდვილსა“ და მოხედე, რომ თურმე
ყოველს ცოდვას გლახაკის და შეწუხებულის
მოწყალეობა განაქარვებს და რადგან ცოდვა
განქარდება, რა საკვირველია, უცოდველი კაცი
ანგელოზთ დასშიდ დაეწესება და შენ, სხეული
კაცი მომაკვდავი და განხრწნადი, უსხეულო
ანგელოს დასშიდ განწესდე და ყოვლის შემოქმედს
ღმერთს, რომელსა სერაბინ-ქერაბინნი უძრწიან,
წმიდა არსს უღალადებდე. იფიქრე, ამის უმჯობესი
რა იქმნება? ამ სოფელშიდ ათასი წელი გასძლო
და ყოველი სოფლისა ამის დიდება შენი იყოს,
მაშინაც ერთი დღე მხოლოდ უმჯობესი არის იქ
ღმრთის დიდების ხილვა, რომელსა იტყვის დიდი
ბასილი: „დღე ერთი უფლისა უმჯობეს არს ათასთა
წელთა“; და დავით იტყვის, რამეთუ „სჯობს დღე
ერთი ეზოთა შინა შენთა უფროს ათასთა მათ“; და
ეს რომელი შეუძლიან გლახაკისა და შეწუხებულის
მოწყალეობას.

კიდევ ვსთქვით, თუ რა ძალი აქუს გლახაკისა და მწუხარის მოწყალებას. ღმერთმან ყოველი სათნოება სულის განმანათლებლად განუწესა კაცს და თუ სათნოება არ ვარგა, სულს როგორ განანათლებს? სათნოებას თუ მარილად და ლამპრად გლახაკის მოწყალება არა აქუს, ის სათნოება არად სახმარ არს. როგორც რომ უმარილოდ ჯორცი დაღპება და უხმარი შეიქმება, ეგრეთვე ყოველი სათნოება დაღპება და უხმარი შეიქმნება, თუ გლახაკთ მოწყა/ღრლება მარილად არ აქუს.

მოვიდეთ და ეს დავამტკიცოთ დასტურ თუ სხვა სათნოება, თვინიერ გლახაკთ მოწყალებისა შეუწევნელი არის. მრავალთა საღმრთოთა და წმიდათა წერილთაგან დამტკიცებული არის, რომ ლოცვა დიდი რამ სათნოება არის, მაგრამ იხილე დღეის ქადაგების დასაბამი რასა იტყვის: „ილოცეთ და მიეცით უფალსა ღმერთსა ჩვენსაო“.

ამას ეს ძალი აქვს – თუ ილოცო, კიდევ მიეცი უფალსა ღმერთსა ჩვენსა (ესე იგი გლახაკსა), თორემ ისე ლოცვა უხმარია და არას გარგია – და აღმოჩნდა, რომ ლოცვა დიდი რამ სათნოება არის. თვინიერ გლახაკთ მოწყალებისა, შეუწევნელი შეიქმნა. ეგრეთვე ქალწულება დიდი და ზემთა რამ სათნოება არის, ანგელოზთ მსგავსება არის, მაგრამ თვინიერ გლახაკთ მოწყალებისა, უხმარი არის.

მოიხსენე უფლისა ჩვენისა იესოს ქრისტეს თქმული სახარებასა შინა ათთა ქალწულთათვის: ათნი ქალწულნი იყვნენ, ხუთნი ბრძენნი და ხუთნი სულელნიო. რომელსაც მოწყალება ქონდა, ბრძნად უწოდა და რომელსაც მოწყალება ქონდა, ლამპარ აღნთებულ უწოდა და რომელსაც ქალწულს მოწყალება არა ქონდა, ლამპარ დაშრეტილი უწოდა. და მოსლვასა თანა სიძისასა დაეხშათ კარი სასძლოსი და გარეგნით ჯმოზდენ: „უფალო, უფალო, განგვიღე ჩვენო“, ხოლო უფალმან მიუგო: „არა ვიცი, ვინანი ხართო“. გასინჯე, რომ ქალწულება არათ სახმარ ექმნათ მათ, რომელსაცა მოწყალება არა ქონდა, დაეხშათ კარი სასძლოსი.

რათ უნდა შევაწუხოთ მსმენელი სიტყვის განმრავლებით, მოკლედ ვსთქვით. თვით უფალი ჩვენი იესო ქრისტე ამტკიცებს თვისის უტყუელის

პირით, რომ თვინიერ გლახაკთ მოწყალებისა, არა რამე სათნოება სახმარი არის: უფალი იესო ქრისტე ბრძანებს: „მიეცით მოწყალება და აჰა ყოველი თქუფნი სათნოება წმიდა არს“. ამ ბრძანებას ეს ძალი აქუს. თუ მოწყალებას მისცემ გლახაკს (ესე იგი ყოველს მწუხარეს შეიწყალებ), მაშინ ყოველი თქუფნი სათნოება წმიდა იქმნება და უბრყვილო. და თუ მოწყალებას არ მისცემ, თქუფნი ყოველი სათნოება წმიდა არა იქმნება და არც რამე სახმარ გექმნება.

კიდევ მოვიდეთ და თუმც საჭირო არ არის, მაგრამ ჩემებრ გულფიცხელთათვის უფრო დასარწმუნებლად. უდიდესის მტკიცე დამტკიცებით აღმოაჩინოთ, რომ გლახაკის მოწყალება სწორედ ღმრთის მოწყალება არის, და ან თუ გლახაკის და შეწუხებულის მოწყალების გარეშე ცხოვნება იქმნება, და ან თუ თვინიერ მოწყალებისა გლახაკისა და შეწუხებულისა, სხვა სათნოება თუ რამ სახმარი არის.

ოდეს მეორედ მოვალს ქრისტე საშინელსა მას განსჯასა, დიდი რამ ზარი და საშინელება იქმნება, რომელსა იტყვის დანიილ: „მდინარე ცეცხლისა სდიოდის, ათასნი ათასთანი სდგეს წინაშე მისსა და ბევრნი ბევრთანი მსახურებდეს მას“. და დავით იტყვის: „ცეცხლი მის წინაშე ვიდოდეს და შესწვნეს გარემოს მტერნი მისნი“.

ამ სიტყვებს უსმინეთ, თუ რა საშინელება და ზარი იქმნება. ვაჲ დღისა მის მომლოდნელსა უწყალოთა და უნანელთა. მოვა თვით უფალი იესო ჩვენთვის ვნებულთა სისხლიანთა ფერხითა სამხილებელად და დასასჯელად ჩვენთვის და იწყებს კაცად კაცადისა განკითხვასა და დასჯასა თქმისაებრ დავითისა, რამეთუ მოვიდეს იგი განკითხვად ქუეყანისა. მაშინ არა რაისა კითხავს უფალი იესო არცა მარჯვენისასა, არცა მარცხენისასა, არა სათნოებას არა კითხავს, არა ლოცვასა, არა მარხვასა, არცა მუხლ დრეკასა, არცა სხვასა რაიმესა, მხოლოდ ამას კითხავს: „შიშველ ვიყავ და არა შემმოსეთ, მშიერ ვიყავ და არა მეციოთ, მწყუროდა და არა მასუთო, საპყრობილესა შინა ვიყავ და არა მოხვედით ჩემდა, უცხო ვიყავ და არა შემიწყნარეთ მე, სნეულ ვიყავ და არა მომხედეთ მე“.

ამ მოწყალეობას კითხავს ყოველთა, თორემ ამდენი არ იმარხულეო, ამდენი არ ილოცეო, არცა ერთს სათნოებას სხვას არას კითხავს რას და იტყვის: „რაოდენი უყავით ერთსა ამას მცირედთაგანსა, იგი მე მიყავითო“ და ვისაც ეს მოწყალეობა არ აღუსრულებია, მიუგებს მარცხენისთა მათ: „წარვედით ჩემგან, წყეულნო, ცეცხლსა მას საუკუნესაო“. ახ! ჳმასა ამას ყოვლად საზარელსა და ვისაც ეს მოწყალეობანი აღუსრულებია, მაშინ მიუგებსთ მარჯვენისთა მათ: „მოვედით, კურთხეულნო მამისა ჩემისანო და დაიმკვიდრეთ განმზადებული თქუწნთვ/19რის სასუფეველი“.

ჴ, ნეტარ ჳმასა ამას ყოვლად სანეტაროსა! აწ ეს ვსთქვათ, თუ ამ ბრძანებას რა ძალი აქუს: ამას რომ იტყვის: „შიშველ ვიყავ და შემმოსეთ მეო“ და „რაოდენი უყავით ერთსა ამას მცირედთაგანსა, იგი მე მიყავითო“, ამან აღმოაჩინა ჳემმარიტებით, რომ გლახაკის მოწყალეობა ღმრთის საკუთარი მოწყალეობა ყოფილა. სხვას სათნოებას რომ არას კითხულობს უფალი, მხოლოდ მოწყალეობის მეტს. ამან აღმოაჩინა, რომ თუ გლახაკთ მოწყალეობა არა გაქვსთ, სხვა სათნოება უხმარი არის და ამ მოწყალეობის აღმასრულებელს რომ უბრძანებს: „დაიმკვიდრეთ სასუფეველიო“. ამან აღმოაჩინა თვინიერ მოწყალეობისა ცხოვნება არა იქმნება და სასუფეველის შვილება;

და ეს ჳემმარიტებით დამტკიცდა, რომ გლახაკის მოწყალეობა აუცილებელი საკუთარი ღმრთის მოწყალეობა არის, აგრევე სხვა სათნოება, გარეშე გლახაკთ მოწყალეობისა, უხმარი არის და თვინიერ გლახაკთ მოწყალეობისა ცხოვნება არ იქმნება.

აწ, მსმენელნო, მე ასე ვეჳვი, რომ თქუწნ ჳმა საყოფელად მიიღეთ აღმოჩინება, რომ გლახაკის მოწყალეობა სწორეთ ღმრთის მოწყალეობა არის და ან თუ გლახაკის მოწყალეობას რა ძალი და საზომი აქუს, ისიც საკმაოდ დაინახეთ.

აწ ჩემი უღირსება უნდა გელაჳარაკოს თქუწნ: მითხარით, რა გაქუს მიზეზი, რომ გლახაკს და შეწუხებულს არ შეიწყალებთ და მოწყალეობას არ მისცემთ? ღმერთი შემოქმედი ცისა და ქვეყანისა, რომლისათვის წინასწარმეტყველთა და მამათა გული უთქმიდა ხილვად და ვერ იხილეს, ის გთხოვს და შენ არ მისცემ? გასინჯე, რა უსჯულოება და

ულმრთოება არის? ჭემმარიტად ღირს არს
აღსრულდეს შენ ზედა მონისა მიმართ თქმული
სახარებასა შინა: „ორად განკვეთოს და ნაწილი
მისი დასდვას ორგულთა თანა, მუნ იყოს ტირილი
და ღრჭენა კბილთა“, ესე იგი უწყალონი ორად
განკვეთოს – სულად და ჯორცად. ჯორცი მიწასა
შინა დასალპობად, ხოლო სული ორგულთა ეშმაკთა
თანა დასდვის ჯოჯოხეთს შინა და მუნ იყოს
ტირილი და ღრჭენა კბილთა. ეგებ ვინმემ სთქვას,
არასფერი მაქუს და რა მივსცეო? ორგულო, ნუ
მიზეზობ – არაფერი გაქვს? ის, რომ დიდს არაა
გთხოვს, ხომ გესმა, რა გთხოვა: „შიშველი ვიყავ და
შემმოსეო“. შემმოსეო, თორემ მრავალი მომეციო / 19v
ხომ არ გთხოვს და შიშველს შემოსვა დიად მცირე
რამ არის. მშიოდა და მეცით ჭამადი – მცირე
მაჭამეო, სწულ ვიყავი და მნახეო, საპრობილესა
შინა ვიყავ და ნუგეში მეციო. ესენი რა მძიმე
სათხოველნი არიან? დიად, სუბუქი და ადვილი და
ვინ არს იმისთანა, ეს არ შეეძლოს, მაგრამ ტყუვილად
მიზეზობით ნუ მიზეზობთ. შეინანეთ ღმრთისა და
განყავით ჳელი მოწყალებად, თორემ ისმინე, რას
გიბრძანებს: „გეშინოდენ მისა შემდგომად
მოწყვედისა ვისა ძალ უცს შთაგდებად გეენიასა
ცეცხლსა მას უშრეტსა“.

მიზეზიანო, მ, უწყალოო, სხვა თუ არაფელი გაქუს,
წყალი მაინც ხომ გეშობა, თვით მან მთხოველმან
უფალმან იესო ქრისტემან გამოადინა წყარონი
და ზღვანი და აღსავსე არს ქუეყანა წყლითა და
წყალი ასვი მწყურვალესა და შეწუხებულსა და
მით მიიღო საუკუნო სუფევა. ისმინე, რასა
გიბრძანებს: „რომელმან ასვას ერთი წყალი გრილი
სახელად მოწაფისა – სასყიდელი მოწაფისა
მიიღოს“. და მე მგონია, ეს მძიმე სათხოველი არ
იყოს და თუ ერთის წყლის სმევით სასუფეველს
იშოვი, ამის უმჯობესი რაღა გინდა? ეგებ ამიტომ
არ მისცეთ მოწყალება გლახაკსა და შეწუხებულს,
რომ გიყვარდესთ თეთრი, თუ ნივთის შენახვა
გნებავს და ვერ შეელიო, მაგრამ აქ სრულიად
უგუნურად ნუ გარდაიქცევი, მცირედი შენც საჯე.
მოიხსენე, თუ როგორ შიშველი მოხვედ დედის
მუცლიდამ და უპოვარი და როგორც შიშველს და
უპოვარს გეგულვების მიწადვე მიქცევა.

დავით იტყვის: „არათუ სიკუდილსა მისსა

წარიღოს მან ყოველი, არცა შთაყვეს დიდება მისი მისთანა“. შენ არ გაქუს რა, თუ რამ გაქუს, ის ყოველი ქრისტეს ღმრთისა არის. თვით ბრძანებს: „ჩემნი არიან ცანი და ჩემი არს ქვეყანაო“, და შენ რაც გაქვს, მას მიუბარებია შენტვის, რომ შეწუხებისა და გლახაკობის ჟამს უნდა მოახმარო. გთხოვს და უნდა მისცე და მისივე მიბარებულის ნივთის მიცემით სასუფევლის შვილად გამოგაჩინებს და თუ არ მისცემ მის მიბარებულს, აქ სამართალი საჯე, თუ ჯეროვანი არ იქმნება შენზედა აღსრულდეს თქმული იგი: „განხადეთ ეგე ბნელსა მას გარესკნელსა“; და იყოს სასტიკი და დაუღუგნელი ტანჯვა შენი ჯოჯოხეთისა.

აწ მოვიდეთ და ერთილა კიდევ გითხრა. თუ/20r გინდ რომელიც ეს შენ ნივთი გაქვს არ იყოს ქრისტეს მიბარებული, საკუთარი შენი იყოს, მაგრამ რადგან გიყვარს, უნდა შეინახო და შენ იმის შენახვა არ შეგიძლიან, ან მძლავრი მოგიტაცებს, ან მღილი განრყვნის, ან მპარავი მოიპარავს და ან შენ ამ სოფლიდამ საუკუნო სოფელშიდ წახვალ და იმას ვინ გინდ დაირიგებს და რადგან გიყვარს, ასე შეინახე, მუდამ გქონდეს აქაცა და მუნ საუკუნესაცა. და თუ მკითხავ, მე გასწავებ: შენს ქრისტეს მიაბარე (ესე იგი გლახაკს და მწუხარეს მიეცი) და ასეთს ალაგს შეინახავს, არცა მღილი განრყუნის და არცა მპარავთა დასთხრიან და განიპარიან და გაქუნდეს საუნჯე ცათა შინა. შენ თუ გინდა ათასი წელი გასძლო ამ სოფელს, მაინც გინდა ერთი დღე. წინასწარმეტყველისაებრ: „ათასი წელი, ვითარცა გუშინდელი დღე“ და ეს არა სჯობს – აქ ერთს დღეს გექმნება და იქ დაუღუგნელს ცხოვრებაშიდ ყოველთვის გექმნება და რადგანაც გიყვარს საქონელი, ასე შეინახე და ყოველთვის მოუკლებელად გექმნება.

ჟ, საყვარელნო მსმენელნო, შემიწყალეთ, წუთის ნივთის მიცემითა მოიგეთ საუკუნო იგი ზეციერი დიდება. დიდი ბრძენი აღფვერდი დასწერს: „მოწყალეა არს, რომლითა ქვეყნიერთა მიერ შეიძინებია ზეციერნი“. შეიძინეთ ზეციერნი ქვეყნიერთა მოწყალეობათაგან და იქმნეთ შვილ მამისა ზეცათასა, რომელსა შვენის დიდება, პატივი საუკუნეთა უკუნისამდე, ამინ:

ანტონის
თქმული ყოვლად ნეტარისა
კაცისა, ყოვლად სამღუდელო
ანტონ ჭყონდიდის
მიტროპოლიტისა დადიანის ძისა
მეოთხესა კვირიაკესა მარხვათასა
ქადაგება აღსარებისათვის

იტყვის წინასწარმეტყველი დიდი დანიელ:
„ვსცოდეთ, ვიუსჯულოეთ, ვიუთნოეთ და განვსდექით
მცნებათაგან შენთა და მსჯავრთაგან შენთა“.

ამას წინასწარმეტყველი ღმრთისა მიმართ ჯმობს:
ვსცოდეთ, ვიუსამართლოეთ, მაგრამ არ იცოდა
ღმერთმან, თუ რათ ეუბნება ვსცოდეთო? მან ყოველი
უწყის და იცის, მაშ რათ ეუბნება, /20v ეს გამოვიკვლიოთ.
ამისთვის ეუბნება, რომ ღმერთს ეს ნებავს, კაცმან
თავისის პირით თავის აღსარება ყოს და
წინასწარმეტყველი ღვთისა ნებასა სრულ ყოფს
და თავის პირით თავის შეცოდებას აღიარებს.

მოვიდეთ და ძველიდამ და ახალიდამ ამისი
დასამტკიცებელი სახეები მოვილოთ, რომ კაცისაგან
აღსარება ნებავს ღმერთს: როდესაც ადამ სცოდა,
ღმერთმან ჯმა უყო: „ადამ, ადამ, სადა ხარ?“ ღმერთმან
არ იცოდა, სად იყო? როგორ არ იცოდა, მაგრამ
თითონ ადამისაგან აღსარება ენებებოდა, თუ სად,
რომელს ცთომში იყო. კაენმა რომ აბელ მოკლა,
თვითონ აბელის სისხლი ღმერთს უღალადებდა.
ამას თვითვე უფალი ამტკიცებს და იტყვის: „სისხლი
აბელისი ძმისა შენისა ღალადებს ჩემდამო“, და კაენს
რომ კითხვიდა ღმერთი: „სადა არს, აბელ, ძმა შენი?“
როგორ არ იცოდა, სად იყო, მაგრამ ამისთვის
კითხვიდა, რომ თვითონ კაენისაგან აღსარება
ენებებოდა ღმერთს.

ეს ძველისა იყო. აწ ახლისაგან მივილოთ
სიმტკიცე, რომ კაცისაგან ღმერთს აღსარება ნებავს.
მატთე მოგვითხრობს წინამორბედისა იოანესთვის:
„და განვიდოდა მისა ყოველი იერუსალიმი და
გარემო სოფლები და ნათელს იღებდეს მისგან და
აღუარებდეს ცოდვათა მათთა“. და იაკობ მოციქული
იტყვის: „აღუარებდით ურთიერთარს ცოდვათა“.
ვგონებ, რომ კმა საყოფელად დამტკიცდა ეს სიტყვა,

რომ ღმერთს დიდად ნებავეს კაცისაგან აღსარება.
ეგების ვინმემ იძიოს – რათ ნებავეს ჩემის ცოდვის
აღსარებო?

საყვარელნო, ეს ხომ მოციქულისაგან გესმა.
ღმერთს ყოველთა ნებავეს ცხოვრება და ყოველთა
რომ ნებავეს ცხოვრება, თვინიერ აღსარებისა
შეუძლებელი არის. ამათ თვით ქრისტე ამტკიცებს:
„რომელმან არა აღმიაროს მე წინაშე კაცთა, არცა
მე აღვიარო იგი წინაშე მამისა ჩემისა ზეცათასა“.
ამ ადგილს ეს ძალი შვენის. ამ სიტყვას ქრისტე
გებრძანებს: რომელმანცა წინაშე მოძღურისა
თავისი ცოდვა არ აღმიაროს – არცა წინაშე მამისა
ჩემისა ჩემდა მოწაფედ და შვილად სასუფევლისა
მას აღვიარებო. ამისთვის ნებავეს ღმერთს აღსარება.

ნუ გონებ, თუ ჭეშმარიტი აღსარება არა გაქუს,
ქრისტეს მოწაფეობისაგანაც არ განვარდე და
ჯოჯოხეთსაც არ მიეცე, თორემ ამისი უცთომელი
სახეები მოგართვა: ადამი /21r დაიძალა, არ აღიარა
ცოდვა, რომლითაცა სცოდა და დაისაჯა. ეგების
სთქვა: ადამ ახლა სასუფეველში არისო და მეც
ისე მიხსნისო. ეს თქმა უგუნურება არის. მეორედ
შენთვის ქრისტე ჯვარსა ზედა აღარ დაემსჭვალვის.
არ განუცხადა კაენმა თავისი ცთომა და დაიწყევა
პირისაგან ღმრთისა. შენც კაენისებრ შენს ცთომას
წინაშე ქრისტესა განუცხადებო? მსგავსად მისა
შენც წყევას მიიღებ პირისაგან ღმრთისა: „წარვედით
ჩემგან, წყეულნო, ცეცხლსა მას საუკუნესა“.

ეს ძველისა იყო და ახალშიდ მოვიდეთ: იუდამ
დაფარა თავისი ცთომა თავისის მოძღურისა და
უფლისაგან, განვარდა კრებულისაგან მოწაფეთასა.
შენც ფარავ შენის მოძღურისაგან შენს ცთომას,
იუდასაებრ შენც ქრისტეს მოწაფეობისაგან
განვარდები. ისიც ქრისტეს ეცრუა და შენც ქრისტეს
ეცრუები, რომ აღსარებას ფარავ. მანდ არის, ქრისტე
თვითვე ბრძანებს: „მუნ ვარ მე შორის მათსა“.

კიდევ ანანიათ დაუფარა თავისი მოგებული
ქრისტეს მოწაფეთა, დაეცა ანანია და სული წარხდა.
ეგრეთვე შენ შენს მოგებულს ცოდვას ქრისტეს
მოწაფეს სამღუდელოთაგანს უმაღლავ? როგორც
ანანიათ თავისი მოგებული ზოგი რაოდენიმე
გამოუცხადა, და ზოგი რაოდენიმე დაფარა, ეგრეთვე
შენ რომელსამე ცოდვას გამოუცხადებ და
რომელსამეს დაუფარავ. ჯეროვანი არის ანანიასებრ

დაეცე და სული წარგხდეს. ჯეროვანი არის მას ზედა თქმული შენთვისაც ითქვას: „არა ეცრუე შენ კაცთა, არამედ ღმერთსა“. და თვალთ რომ ვერ ხედავ ქრისტეს, ეგებ იჭუნეულებდე მას, რომ მოძღვარსა და შენ შორის ქრისტე არ იყოს და ამისთვის აღსარებას ფარედე?

საღმრთოს მადლის შეწევნით დასამტკიცებელი სახეები მოგართვა ამისი, რომ სწორებით იქ ქრისტე მდგომარე არის. რასაც თვალთ არ ხედავ, იმას თუ არ ირწმუნებ, სწორებით უღმრთო შეიქმნები. წმიდასა სამებასა, მამასა, ძესა და სულსა წმიდასა ვერ ხედავ. თუ არ გრწამს, უღმრთო იქმნები, თუ ამას მეტყვი: „წინასწარმეტყველნი და მოციქულნი მარწმუნებენ სიტყვით“, – ქრისტესი უმეტესად უნდა გრწამდეს, რომ მათი უფალი არის და ის გიბრძანებს: „მუნ ვარ შორის მათსა“. ა/21vნ უღმრთო უნდა იქმნე, ან იქ აღსარებაშიდ ქრისტე მდგომარედ უნდა ირწმუნო. კიდევ სხვა სახე მოვილოთ.

სასუფეველსა და ჯოჯოხეთს ვერ ხედავ, და არა უნდა ირწმუნო, არც კეთილისათვის კეთილი მისაგებელი, და არც ბოროტისათვის ბოროტი; ესეც უღმრთოება შეიქმნა.

ნახე, რა უღმრთოება არის. პეტრე და იუდა სწორე უნდა შეიქმნენ, პეტრეს კეთილი არა მიეგოს შენის ეჭვის მსგავსად და იუდას ბოროტი. თუ გეტყვი და შეივრდომებ, რომ ამას ქრისტეს სიტყვით ვრწმუნებ, ცოდვილსთ მიეგება სატანჯველი, ვითარცა ბრძანებს უფალი იესო: „წარვედით ჩემგან, წყეულნო, ცეცხლსა მას საუკუნესა“ და მართალთა საშვებელი: „მოვედით, კურთხეულნო მამისა ჩემისანო, და დაიმკვიდრეთ თქუწნთვის განმზადებული სასუფეველი“. მე გეტყვი, თუ ამას ქრისტეს სიტყვით არ ირწმუნებ, მოძღვრისა და მოწაფისა შორის ქრისტე არის, ესეც მისი სიტყვით ირწმუნე, რომ ბრძანებს: „მუნ ვარ მე შორისს მათსა“;

ერთი მაგალითი კიდევ ვსთქვათ: შენ თუ სული გიდგას, არ უნდა გრწამდეს ამისთვის, რომ სულს ვერ ხედავ! თუ თვალთ უხილავად არას ირწმუნებ, არც ეს უნდა გრწამდეს, შენ ცოცხალი და მკუდარი უსულო ერთი უნდა იყო. ნახე, რა უგუნურება არის! და თუ მეტყვი, სულს სხეულის მოძრაობით ვიცნობო, სამართალი საჯე შენის სხეულის მოძრაობისაგან ქრისტეს სიტყვის მოძრაობა უფრო სარწმუნოა, თუ

არა.

შენი სხეული ერთი უძლური რამ არის, და სიტყვა ღმრთისა როგორ ძლიერი არის, მოციქულისა ისმინე: „ძლიერ არს სიტყვა ღმრთისა და უმკვეთლეს უფროს მახვილისა ორპირისა“. თუ უძლურისა დასახსნელის შენის სხეულის მოძრაობისაგან შენ შორს უხილავად მყოფსა სულს ირწმუნებ, უძლიერესის ქრისტეს სიტყვისაგან მოძღურისა და შენ შორის მყოფი ქრისტე ირწმუნე, რომ იტყვის: „მუნ ვარ მე შორის მათსა“ და თუ ამას იტყვი, რათ ცხადად არ გეჩვენებო, მე მოგახსენო, თუ რათ არ გეჩვენება.

მზე რომ ცხადად აღმოზრწყინდება, რასათვის პირის პირ სწორებით ვერ მიხედავ? მიზეზი ეს არის – უძლურს თვალს მისის მცხინვარის განცდა არ შეუძლია. უმეტესად ცოდვისაგან მოუძღურებულს თვალს ცხადად ქრისტეს მიხედვა არ შეუძლიან და თუ დაბადებულის მ/22-ის მიხედვას ვერ შეუძლებს, დაუსაბამო ღმერთი როგორ უნდა განიხილოს შენმა თვალმან? ამისთვის არ გეჩვენება. თუ იტყვი, მოციქულნი კი ხედვიდნო, აქ ორი რამ სათქმელი არის. ერთი ეს, რომ მოციქულთაებრ განწმედილებას შენის თავისას ვერ იქადაგებ. მეორე ესე – ამაღლებამდის მოციქულნიცა და სხვანიცა ხედვიდნენ, შემდგომად ამაღლებისა ისე სახილველი არა არის. ამაღლებამდისაც მარიამ მაგდანინელს რა უბრძანა: „ნუ შემომეხეზიო“, კიდევ ცხადად არ გეჩვენება თავისი კაცთ მოყვარისათვის, ამისთვის, რომ უხილავად უდიდეს ნეტარებას მიიღებ, ვითარცა ბრძანებს უფალი იესო: „ნეტარ არიან, რომელთა არა უხილავ და ვრწმუნე“.

კიდევ არის მიზეზი, რომ ცხადად არ გეჩვენება? კაცი, რომელიც გონებისაგან განსრული არ არის, თავის ცოდვის თქმისათვის დიდათ იშიშვის და ძრწოლა შეიპყრობს, ენის ძრვას ვედარ იკადრებს. თუ ქერაბინნი ძრწიან მისგან, მიხედე, თუ ცოდვილთათვის რა ძნელი შესაძრწუნებელი იქმნება! რომ კიდევ მიზეზი რამ მოიგონოს ვინმემ და არ აღიაროს თავისი ცოდვა, ეგების უმეცრება დასდვას ვინმემ მიზეზად და სთქვას: არ ვიცი, რა ვყო?

საყვარელნო, დანიელ წინასწარმეტყველმან მაგალითად დაგიდვა თავისი თავი. როგორც ის

ვმობს ღმრთისა მიმართ: „ვსცოდეთ, ვიუსამართლოეთ“, ეგრეთვე შენ შორის ცოდვისათვის ღალატება ყავ შენს მოძღვართან და თუ ეს გაბრკოლებს, რომ მიძიმე ცოდვის ტვირთი გაქუს, მაგისთვის ნუ სწუხხარ, უცხო განმსვენებელი გყავს. ქრისტე გიბრძანებს: „მოვედილ ჩემდა ყოველნი მაშურალნი და ტვირთმიძიმენი და მე განგისვენო თქუწნ“. უწყოდეთ, საყვარელნო, იმ განსვენებაში საკვირველს ნიავს და წყაროს პოებ. ნიავი, რომელ არს სული წმიდა. ვითარცა ბრძანებს უფალი იოელის მიერ: „მივფინო სულისაგან ჩემისა წყარო“, რომელ არს უკუდავ მყოფელი ჯორცი და სისხლი ქრისტესი“, ვითარცა ბრძანებს უფალი პირითა დავითისითა: „და უკუდავებისა წყაროსა გემო იხილეთ“. და თუ ამისი ეჭვი გაქუს, რომ მივიდე და განმაგდოსო, სხვა ვინ განაგდო, მეძავი მივიდა და არ განუგდია, შეიწყალა და რქვა: „მიგეტევენ შენ ცოდვანი შენნი“; ავაზაკსა რქვა: „დღეს ჩემთანა იყავი სამოთხესა“, მტკიცე იყავ, არც /22v შენ განგაგდებს. უტყუელის სიტყვით ამტკიცებს: „რომელი მოვიდეს ჩემდა, არა განვაძო გარე“..

ესეც სცანი, მისდა მიმართ მისრულს არ შერისხავს ამისთვის, რომ მშვიდი და მდაბალი არის. ამისთვის ქრისტე ამტკიცებს: „მშვიდ ვარ და მდაბალ გულითა“ და სირცხვილისათვის აყენებ აღსარებას? ეს უგუნურება არის ამისთვის, რომ ერთის ვისმე სამღუდელოთაგანის გრცხვენთან და წინაშე ქრისტესა წარდგინებისათვის არ ძრწი. თუ რა შესაძრწუნებელი არის, დანიელისაგან ისმინე: „მდინარე ცეცხლისა სდიოდეს წინაშე მისსა. ათასნი ათასთანი სდგენ და ბევრნი ბევრთანი მსახურებდენ მას“; და თუ მკითხავ: „მოძღვარს რომ ჩემი ცოდვა კეთილად აღუარო, საუკუნო სირცხვილისაგან ვიხსნებიო“, დავით წინასწარმეტყველისაგან სცანი, რომ იხსნები, ვითარ იგი ვმობს: „ვსთქუ, აღუარო ბრალი ჩემი უფალსა და შენ მომიტევე უღმრთოება გულისა“.

საყვარელნო, ესეც ისმინეთ: ქრისტე მკურნალი არის ცოდვის წყლულებისა. ვითარცა იტყვის იოანე ღმრთის მეტყველი: „ამას მივსწერ თქუწნდა, რათა არა სცოდოთ? და უკეთუ სცოდოთ, მკურნალი გვივის მამისა მიმართ ქრისტე იესო მართალი“ და სწეული რომ მკურნალს წყლულს უფარვიდეს, მიხედეთ, თუ

რა დიდი უგუნურება არის. უდიდესი უგუნურება რა იქმნება? მკურნალის დაფარული წყლულება სიკუდილს შემოიღებს. ეგრეთვე უაღსარებო ცოდვა საუკუნოს სიკუდილს (ესე იგი წარწყმედას) შემოიღებს. ეგების ადროებდეთ ვინმე, რომელსამე ჟამს უცდიდეთ, მაგრამ მდიდარს რომ ჰქმას ესმა: „უგუნურო, ამას ღამეს მიგიღონ სული შენი შენგან“, ეს რომ გესმის, რასა ყოფ? მე სხვას არას გეტყვი: „უმჯობეს იყო შენდა, არათუმცა შობილ იყავ“! საკვირველი არ იქმნება, თუ ამას ფიქრობდე, ჩემი დაფარული ცოდვა სხვას როგორ განუცხადო? თუ გამოიძიებ ჩემის უღირსებისაგან და ამას მკითხავ: „რა განსაკვირვებელი არის ჩემი დაფარული ცოდვა სხვას არ უთხრა“. ორის საქმისათვის დიდად საკვირველი არის: ერთად ამისთვის – შენ შენი ცოდვა დაფარული გგონია და ყოვლითურთ განცხადებული არის. მეორედ ამისთვის – აღსარების თქმა ცოდვის უფრო დამფარველი არის და არათუ განმცხადებელი.

აღსარება თუ როგორ ცოდვის დამფარველი არის, შემდგომად ვსთქვათ. ჯერ ეს ვსთქვათ, თუ უაღსარებო ცოდვ/23ra როგორ უფრო განცხადებული არის. მითხარ, საყვარელო, თუ რითი დაფარავ შენს ცოდვას? თუ მეტყვი, ბნელი დაიფარავსო, მაგითი ვერ დაიფარვის, მზის უბრწყინვალესი თვალი ხედავს. თეოდორიტე ეპისკოპოსი იტყვის: „ბევრწილ უნათლეს არიან მზისა თვალნი უფლისანი“. თუ იტყვი, არავინ კაცი მხედავსო, ვერც მაგითი დაიფარვი. ადამს კაცი არავინ ხედიდა, მაგრამ არ დაიფარა ცოდვა მისი. კაენს ვინ ხედიდა? განვიდა ველად და მოაკუდინა ძმა თვისი აბელ, მაგრამ არც მისი ცოდვა დაიფარა. ეგრეთვე არც შენი ცოდვა დაიფარვის, ნუ სცდები.

კიდევ უცხადესად გიჩვენო, რომ შენი უაღსარებო ცოდვა უფრო განცხადებული არის. ამის მეტი განცხადება რა იქმნება.

ღმერთმან იცის, კაცმან, ანგელოზმან და ეშმაკმან. ღმერთმან ამითი იცის, ყოველგან არს და ყოველსავეს აღავსებს და შენ სით დაეფარვი? კაცმან ასე იცის – ქრისტე სრული ღმერთი და კაცი არის, მას თუ რამ დაეფარვის, შენვე კეთილის მეცნიერებით იფიქრე. მომავალი პეტრეს შეცოდება თუ არ დაეფარა და პეტრეს ცთომამდის იხილა

და უბრძანა: „ვიდრე ქათმისა წმობამდე სამ გზის უარ მყო მეო“, შენი ქმნილი ცოდვა სულ არ დაეფარვის. ანგელოზმან ასე იცის – მცველი ანგელოზი ჟამ მარად თავს გადგს და სად უნდა დაეფაროს შენი ცოდვა? ეშმაკმან ამით იცის, რომ თვით ის გაქნევიანებს ცოდვას.

მე გიჩვენო, თუ შენი ცოდვა როგორ განცხადებული არის ღმერთთან, კაცთან, ანგელოსთან და ეშმაკთან. შენ მიჩვენე, თუ დაფარული რითი არის... თუ ამას იტყვი, ლიტონმან კაცმან არ იცისო და ღმერთი არ გაგიმხელსო? აქაც სცდები ამისთვის, რომ ღმერთი უაღსარებო ცოდვას არ დაფარავს. დავით წინასწარმეტყველის პირით ცხადად გიბრძანებს: „გამხილო და წარმოადგინე ცოდვანი შენნი წინაშე პირსა შენსა“.

საყვარელნო, მე გკითხავ – თუ თქვენი ცოდვა სად და რავა დაფარული არის და ვერა მომიგეთ რა... აწ მე მოგახსენო, თუ აღსარებისაგან ცოდვა როგორ დაიფარვის. ნეტარ მკუდარი დავიწყებული და დაფარული არის თუ არა? დიდის იერემია წინასწარმეტყველისაგან ისწავეთ, თუ როგორ დავიწყებული და დაფარული არის. იერემია იტყვის: „დაივიწყნეს დედამან ნაშობნი მუცლისა თვისისა/23v ნი“. მიხედეთ, სადაც დედა შვილს დაივიწყებს, თუ ის მკუდარი როგორი დაფარული იქმნება? აგრევე აღსარებისაგან ცოდვა რომ კლდეს შეეხეთქება (ესე იგი ქრისტეს), ვითარცა იტყვის წინასწარმეტყველი დავით: „ნეტარ არს, რომელმან შეიპყრნეს ჩჩვილნი და შეახეთქნეს კლდესა“, ის ცოდვა დავიწყებული და დაფარული იქმნება. ვითარცა მკუდარსა დედა დაივიწყებს, ეგრეთვე აღსარებისა და სინანულისაგან, მკუდარს ცოდვას დედა ჩვენი ეკვლისა დაივიწყებს.

ერთი მაგალითი კიდევ ვსთქვათ: ერთი მაკუდინებელი წამალი ქონდეს ერთს ვისმეს უგუნურს, მოეგოს გონებას და თავის მასწავლებელს უჩვენოს ის მაკუდინებელი წამალი, და მასწავლებელმან მიუწვდომელს უყიანეს ზღვაშიდ ჩაადოს და უცნაურად დაიფაროს, აგრევე, რომელსაც სულის მაკუდინებელი ცოდვა აქუს და იმას მოძღურისაგან მასწავლებელს უჩვენებს, მასწავლებელი ქრისტე არის, ვითარცა თვით ამტკიცებს: „ისწავეთ ჩემგან, რამეთუ მშვიდ ვარ და მდაბალ გულითა“, ქრისტეს რომ აღსარებაშიდ

ცოდვას უჩვენებ, ქრისტე მიუწვდომელს და გამოუძიებელს თავისი მოწყალების უფსკრულში დანთქავს, მიხედვე, თუ მერმე ის ცოდვა როგორ დაიფარვის, თუ როგორ სული წმიდა ეზეციელის პირით ამტკიცებს: „არღარა მერმე მოხსენიებულ იქმნენ ცოდვანი მისნი“. ცხადად წარმოჩინებული იქმნა, რომ აღსარებისაგან ცოდვა დაიფარვის.

მიიღეთ კეთილი აღსარება და სინანული, რათა განქარდენ ცოდვანი თქუწნნი და მკვიდრ იქმნეთ ყოველნი სასუფეველსა ცათასა, აწდა საუკუნეთა უკუნისამდე, ამინ...

ანტონის
თქმული მისივე ნეტარისა მამისა
ანტონი ჭყონდიდის
მიტროპოლიტის დადიანის ძისა
მეხუთესა კვირიაკესა მარხვათასა
ქადაგება აღსარებისა
მღუდელთათვის

ბრძანებს უფალი პირითა მალაქია
წინასწარმეტყველისათა: „ბაგენი მღუდელთანი
იწურთიდენ მეცნიერებასა და სჯული იძიოს,
რამეთუ ანგელოსი არს უფალისა ყოველისა მპყ-
რობელისა“.

არავინ გონოს, თუ მართო მღუდელს ეუბნებოდეს
უფალი ამ სიტყვას. მღუდელობის სახელით
მღუდელ მთავარიც დაინიშნება, ვითარცა დავით
წინასწარმეტყველი ჳმობს ქრისტეს თვის: „შენ ხარ
მღუდელ უკუნისამდე წესსა მას ზედა
მელქისედეკისა“, და კიდევ მოსე და ჰაარონ ძველთა
შორის მღუდელ მთავარნი იყვნენ, მაგრამ
მღუდელობის სახელით იწოდებიან, ვითარცა ჳმობს
იგივე დავით: მოსე და ჰარონ მღუდელთა შორის
მისთა, რადგან ორივე მღუდელ მთავარიცა და
მღუდელიცა ერთის ქრისტეს საიდუმლოს მსახურნი
არიან, ამისთვის ორნივე ერთის მღუდელობის
სახელით ინიშნებიან და ორნივე ანგელოზად
ითქმინ ამისთვის, რომ ანგელოზი მომთხრობელად
და ქადაგად გამოითარგმანება და ორნივე სჯულის
მომთხრობელად და ქადაგად ჩინებულნი არიან.

როგორც ათორმეტნი მოციქულნი ქადაგად

წარვლენილნი და სამეოცდაათნიც. მღუდელ მთავარს ათორმეტთა მოციქულთა მსგავსება აქუს და მღუდელთა სამეოცდა ათისა. „ბაგენი მღუდელთანი იწურთიდენ მეცნიერებასა და სჯული იძიოს“, ბაგენი რომ ანბობს, გარემის ზემოსა და ქვემოსა ბაგეს არა ნიშნავს. შინაგან გულის ბაგესა და გარემისას ორსავეს ნიშნავს, ამისთვის ანბობს ბაგენიო. შინაგან და გარეშე პირს ორსავეს რომ ნიშნავს, ამითი ჰსჩანს, ზედ რომ დაჰრთავს: „იწურთიდენ მეცნიერებასა და სჯული იძიოს“.

აწ თუ შინაგანის გულითაც არ იწურთის მეცნიერებას და სჯულსაც მტკიცედ გულით არ იძიებს, მარტო გარეშეს პირით მეცნიერების წურთა და სჯულის ძიება ფარისეველთ მსგავსება იქმნება. ვითარცა ბრძანებს უფალი ჩვენი იესო: „გარეგან სჩანედ შვენიერ“, და ფარისევლებრი მარტო გარემის განშვენება ქრისტეს არ ნებავს, ცხადად გვიბრძანებს: „საქმეთაებრ მათთა ნუ ჰყოფ“. მამ შინაგანი და გარეშე პირი ორნივე ინიშნება, ორთავე უნდა იწურთიდეს მღუდელი მეცნიერებასა და ორთავე სჯულსა უნდა ეძიებდეს, და თუ არა ყოფს და სჯულს მარტო გარეშე ბაგით იძიებს და გონებით არა, ის ფარისეველი არის და არა მღუდელი ამისთვის, რომ თქმისაებრ მაცხოვარისა, არის „გარეგან ცხოვართათა მოსილ, ხოლო შინაგან მგელ მტაცებელი“ და თუ იძიებ, რომ გუ/24vლს ბაგე აქვსო, აქ მანასესი ღმრთისა მიერ მითვალული სიტყვა მოვიხსენო: „აწ მოვიდრეკ მუხლთა გულისა ჩემისათა“, თუ გულის მუკლი ითქმის უეჭველად პირველ ითქმის და ეს რომ არის, იწურთიდენ მეცნიერებასა და სჯული იძიოს. აქ სჩანს სჯულთან მეცნიერებასაც უნდა იწურთიდეს; თუ ორსავეს ერთად არ იწურთის, საუკუნო დასჯას მიიღებს.

აწ მოვიდეთ და ვსთქვათ, რომელიც მღუდელი მღუდელობაში მეცნიერებას არ იწურთის, თუ როგორ დაისჯება, ეს წარმოვაჩინოთ, მაგრამ ჯერ ეს ვსთქვათ, თუ რას მეცნიერებას უნდა იწურთიდეს, მეორე, რომ არ იწვართოს, თუ რა სასჯელი შეუდგება, ის ვაჩვენოთ.

ფილოსოფოსნი მეცნიერებას ოთხად განსწვალვენ, მაგრამ, რადგან ჩვენი ქადაგება სამღვდელთათვის არის, ჩვენ ეკკლესიის ჯმისაებრ ვიმეტყველოთ. სიბრძნე ორი არის: ერთი

წერილობითა, როგორც რომ არიან წიგნი წინასწარმეტყველთა და მამათანი, ყოველნივე ძველისა და ახლისაგანი ამას უნდა იწვრთიდეს მღუდელი, თუ არ იწურთის, მღუდელობისაგან გარეშე იქმნება; ვაჩვენოთ ამისი სიმტკიცის სახეები: ყოველთა სამღუდელთა, როგორც ზემო ვსთქუ, მოციქულთა მსგავსება აქუს, ახლა მივხედოთ, თუ მოციქულნი წერილის სიბრძნის მქონებელნი იყვნენ თუ არა; მღუდელობაში წერილის სიბრძნე ეჭივრებოდათ თუ არა. თუ არ ეჭივრებოდათ მახარებელთაგან, რომლისათვის არის თქმული: „მაშინ განუხუნა გონებანი მათნი გულის ჳმის ყოფად წიგნთა“. ჰსჩანს, რომ თუ მოციქულთ მსგავსი ხარ, შენც წერილის მეცნიერებას უნდა იწვრთიდე. რადგან მათ ეჭივრებოდა, უეჭველად შენც თანამდები ხარ, რომ უნდა გაქვნიდეს წერილითა მეცნიერება.

ამასაც მიხედე, თუ წერილს როგორ ჳმარობენ. ეს ჳმა მათი არის: „ესრეთ წერილარს და ესრეთ ჯერარს“, და თუ არ იწვრთი წერილს, შეცთომილხარ. თვითვე უფალი იესო გიმტკიცებს – სცდებით, რამეთუ არა იცით წიგნი. ერთი ეს უნდა ვიკითხო, ქრისტეს მოწაფე ხარ თუ არა, თუ მოწაფე არა ხარ, მღუდელობისაგანაც შორის იქმნები, თუ მოწაფე ხარ, მოძღვარი და უფალი შენი იე/25rსო თუ იკითხავდა, შენ რისათვის არ იკითხავ? ქრისტე როგორ იკითხავდა, ლუკა მოგიტხრობს: „და მოსცეს წიგნი ისაია წინასწარმეტყველისა და აღსდგა კითხვად“. თვით ქრისტე გაწვევს კითხვად და გიბრძანებს: „ესრეთ ყოფდით, ვითარცა იხილეთ“. ხედავ მის მიერ წერილის კითხვას? და შენც თუ მისი მოწაფე ხარ, უნდა იწვრთიდე წერილს. უტყუელი ჳმა არის: „ჳმა არს მოწაფისა მის, უკუეთუ იყოს, ვითარცა მოძღვარი თვისი“.

კიდევ სხვა სახე მოვილოთ: ჳინდოეთის დედოფლის საჭურისი წიგნის კითხვის მიზეზით ურწმუნოების საცთურისაგან ხსნილი შეიქმნა და ფილიპპე მოციქულისა მიერ ნათელღებულიქმნა. შენ თუ ცოდვის საცთურისაგან ჳსნა გნებავს, წერილითი კითხვა შეიყვარე: ჯერონიმე ფილოსოფოსი იტყვის: „შეიყვარე წერილობითნი კითხვანი და არღარა სადა შეიყვარო ბორგნეულებითნი ქცევანი“. ფილოსოფოსის სიტყვა ესე აცხადებს, თუ წერილობითი კითხვა არ გიყვარს, თურმე ბორგ-

ნეულს ქცევას ყვარობ.

აწ მეორის მეცნიერებისათვის ვსთქვათ. მეორე მეცნიერება სათნოება არის, როგორც სვიმონ ჯურფელი დიალიკტიკაში აცხადებს და იტყვის: „სრბანი წმიდათა მოწამეთანი სიბრძნედ ითქმიან“. მაშ, ამასაც უნდა იწვრთიდეს მღვდელი. თუ არ იწვრთის, დასჯა შეუდგება, თუ როგორ, ამისი სახე მოვილოთ.

ადამ მღვდელი იყო, მღვდელობის ადგილად სასუფეველი აქუნდა, მღვდელობა ამითი სჩნდა მის შორის, რომ სახელი მან დასდვა ყოველსავეს, ვითარცა იტყვის მოსე ღმრთის მზრახველი: „და უწოდა ადამ სახელი ყოველთა ცხოველთა ქვეყანისათა“. სადამდის იმ სიბრძნეს იწვრთიდა, რომელიც ღმერთმან მცნება მისცა, მანამდის მისი მღვდელობაც მტკიცე იყო. როდესაც ის მცნება აღარ იწვართა და დაივიწყა და გულის ზრახვას შეექცა, მაშინ სასუფეველიდამაც განიდევნა, და მღვდელობის/25ვაგანაც დაემხვა. ვითარცა დავით წინასწარმეტყველი ნაცულად ადამისა იტყვის: „ღმერთო, განმთხიენ ჩვენ და დამამხვენ ჩვენ“, ეგრეთვე შენ, მღვდელო, ქრისტემან მღვდელობის ადგილად ეკლესია მოგცა, ვითარცა ადამს სამოთხე მისცა. მცნება მოგცა მეცნიერებისა და უმანკოებისა, ვითარცა გიბრძანა ქრისტემან: „იყვენით მეცნიერ, ვითარცა გველნი და უმანკო, ვითარცა ტრედნი“. სადამდის ამ მეცნიერებას და უმანკოებას იწვრთი და მტკიცედ გიპყრია, მანამდის შენი მღვდელობაც კეთილად გიეს. როდესაც მეცნიერებას დაივიწყებ და ამპარტავანებას იწყებ, მაშინ ვითარცა მოციქულთ მზაკვარი სვიმონ მოგვი განაგდეს, ეგრეთვე შენც განგდებული იქმნები ეკლესიისაგან და მღვდელობისაგან. მზაკვარებისათვის სვიმონ მოგვისათვის თქმული სამართალი არის შენზედაცა ითქვას: „გული შენი არა არს წრფელი ღმრთისა მიმართ“ და სული წმიდა ამოსის მიერ დიდისა გიბრძანებს: „გარდაგადგინე ამიერ საგალობელთა შენთა და ფსალმუნი ორღანოთა შენთა არა ვისმინოთ“.

ბაგენი მღვდელთანი იწვრთიდეს მეცნიერებასა, ამ მეცნიერებას უნდა იწვრთიდეს მღვდელი. თუ ვისიმე ძვირი აქუს გონებაში, მას ზედ და მის მსხვერპლზედ მოწყალებით ღმერთი არ მოიხედავს.

როგორც კაენი, რომ ძმის ძვირი აქუნდა გონებაში, მოსე ასე იტყვის მისთვის: „კაენს ზედა და მსხვერპლთა მისთა ზედა არა მოიხილა“.

თუ ჭეშმარიტი მღვდელია გნებავს, აბელის სიმართლე მოიგე, რომ შენცა და შენს მსხვერპლსაც მოწყალებით მოხედოს. ვითარცა აბელის თვის მოსე სწერს: „აბელს ზედა და მსხვერპლთა მისთა ზედა მოიხილა“. თუ აბელისაებრ შესწირავ, ყოვლად კეთილ, თორემ კაენისაებრ ვინც შესწირავს, დასჯა შეუდგება და უმჯობესი არის ყოვლად არა შეწირვა, ვითარცა ბრძანებს უფალი იესო: „სჯობს არა ცნობა გზისა მის“; კიდევ ამ სიბრძნეს უნდა იწვრთიდე, თუ ვინმე შენ ზედ ს/26-რით გულ ძვირად არის, მის დაგებამდის მღვდელია უნდა დააყენო. თვითვე მომცემელი მღვდელია ქრისტე გაყენებს და გიბრძანებს: „უკეთუ ძმა შენი გულ ძვირ რამე არს შენთვის, დაუტევე შესაწირავი იგი შენი, მოვედ და დაეგე ძმასა შენსა და მოვედ და შესწირე შესაწირავი შენი“. იწვართე ეს სიბრძნე: პირველად დაეგე და მერმე შესწირე. თუ ასე არა ყოფ და უღირსებით შესწირავ, ნადაბ და აბიუდ უღირსებით შემწირველობისათვის საღმრთოს რისხვით დაიწვენენ. ეკრძალე, რათა არა შენცა განიცადო.

მინდა ერთი მაგალითი ძველის წერილიდან მოგაქსენო: იაკობმან თავის მამას მისართმეველი ასე მიართვა, როგორც დედამან მისმან ამცნო და მამისაგან კურთხევა მიიღო, აგრევე შენც საუკუნო მამის მღვდელია მისართმეველი მსახურება ასე მიართვი, როგორც დედამან შენმან ეკლესიამ გამცნოს და შენც, იაკობის მსგავსად, საუკუნო მამისაგან კურთხევას მიიღებ და თუ ეკლესიის მცნებას არ მიიღებ და მამას ისე მიართმევ მსხვერპლს, როგორც ესავს დედის მცნება არა აქუნდა რა და ისე მიართვა ძღვენი თავის მამას და პირმშობისაგან დაიმხვა, ისრე შენ სასუფეველის პირმშობისაგან დაემხოვი;

კიდევ უნდა იწვრთიდე მეცნიერებას, თუ რასმეს სოფლის უჯერობაში სდგახარ, ჯერ იქედამ უნდა გამოხვიდე და მერმე მსხვერპლი უნდა შესწირო. ამისდა მაგალითად დიდს აბრაჰამს მოგართმევ. ჯერ აბრაჰამს ის უბრძანა ღმერთმან: „გამოვედ ქვეყანისაგან შენისა და ნათესავისაგან შენისა“ და

გამოვიდა. მერმე ისაკის შეწირვა უბრძანა, ეგრეთვე შენ პირველად გიბრძანებს შენის ქვეყანის და შენის ნათესავის უჯერობისაგან გამოსვლას, და მერმე მსხვერპლის შ/26vწირვას. თუ ასე არ ყოფ და უჯერობას რასმეში მდგომებ და მაშინაც იძულებით მიხვალ შეწირვად, ოზიაც მივიდა იძულებით შეწირვად და განკეთროვნდა.

თუ მეტყვი, სოფლისაგანი ვარ და სოფელსა თვისსა როგორ მოვშორდეო? – აქ ორი რამ სათქმელი მაქვს, ერთი პავლეს სიტყვა: „და ნუ თანა ეზიარებით საქმეთა მათ ბნელისათა, არამედ ამხილებდით-ცა“. თუ არ განეშორი, ნუ ეზიარები და კიდევაც ამხილე. მეორე ქრისტეს სიტყვა უნდა ვსთქვა, მოციქულთ რომ უბრძანა: „თქვენ არა ხართ სოფლისა ამისაგანი“. როგორ, სოფლისაგანნი არ იყვნენ ჯორციელნი კაცნი?! მაგრამ ამითი არ იყვნენ სოფლისაგანნი, უჯეროს სოფლის საქმეს არ ეზიარებოდენ. აგრევე ეს სიტყვა მარტო მოციქულთათვის არ არის, ვითარცა ბრძანებს უფალი: „არა ამათვის ხოლო გკითხავ, არამედ სხვათა ყოველთათვის“, რადგან საერთო არის ეს სიტყვა.

მოციქულთ მსგავსად არც შენ უნდა იყო სოფლისაგანნი, (ესე იგი ამ სოფლის უჯერობაში არ უნდა ეზიარებოდე). სოფლისაგანნი ვარო, რომ მიზეზობ, როგორც მოგახსენე, იმ გზით არ უნდა იყო სოფლისაგანნი. თუ ქრისტეს მოწაფე ხარ, ასე უნდა ამისთვის, რომ ზემო ქრისტეს სიტყვით გიჩვენე, რომ ქრისტეს მოწაფენი ასრე იყვნენ.

„ბაგენი მღვდელთანი იწვრთიდენ მეცნიერებასა“. ამ სიტყვას უფალი ბრძანებს და სადაც ჩვეულება არის უფლის სიტყვის სმენის თუ იმ ადგილზედ არა ხარ, უფლის სიტყვას კეთილად ვერ ისმენ. იძიებ, სად არის ჩვეულება? ძველიდამ გიჩვენო, თუ რა ადგილიდამ არის ჩვეულება უფლის უბნობისა. მოსეს ეუბნება უფალი მაცლოვანით გამო და სინის მთაზედ იყო. ელიას ეუბნა სიტყვა ღმრთისა, ისიც მთიდამ იყო. რომელის მოსწავება არის, რომ მარტო მთიდამ ეუბნა.

ძველში /27r ყოველსავეს ამას გიჩვენებს და ამას გასწავებს – თუ სათნოების მთაზედ არა ხარ აღსრული, კეთილად უფლის სიტყვას ვერ ისმენ, ესეც ძველის სახით დაგიმტკიცო. მოსე რომ მთად აღვიდა, მას ეტყოდა ღმერთი, რომელიც მთაზედ არ

იყო, მას არ ეუბნებოდა, ეგრეთვე, რომელიც სათნოების მთაზედ აღსრული არის, მას ეუბნება ღმერთი და სათნოების მთაზედ კიდევ ისმენს ღმრთის უბნობას. თუ სათნოების მთაზედ არ არის, ისე ვერ ისმენს ღმრთის სიტყვას.

პატიოსანნო მამანო, ხედავ მტკიცედ აღმოჩენილს სათნოების ადგილს? თუ გნებავს ღმრთის სიტყვის სმენა, სათნოების მთაზედ აღხედ და იქიდან ისმინე ღმრთის სიტყვა, თორემ სხვიდამ სმენა შეუძლებელ არს; ამ ქადაგების დასაბამში არის – სჯული იძიოს, რამეთუ ანგელოზი არს უფლისა ყოვლისა მპყრობელისა. აქ ზემო თქმული სიტყვა კიდევ უნდა მოვიხსენო: „სჯული იძიოს“.

ნეტარ, თუ წერილობითს სიბრძნეს არ იწვრთი, სჯულს რითი იძიებ? ანგელოსი არსო (ესე იგი მომთხრობელი არისო), – რას მოუთხრობ, თუ არ აღმოიკითხავ? პავლე მოციქული ზღაპართაგან გაყენებს და გეტყვის: „დედაბერებრთა ზღაპართაგან იჯმენ“, და უწერილოთ სხვა რა უნდა მიუთხრა, სჯულის თან შემწყო უწერილობით რა იპოება. პავლესი რომ არ დაიჯერო და ზღაპრობა იწყო, საღმრთო სჯულს მაშინაც არ დაეზავება. ვალი გაქვს წერილობითის წურთისა და წესიერი მღუდელობა გაქუს. ესეც უნდა მოგახსენო, თუ სჯულის ძიება გნებავს, მარხვა უნდა იწვართო და ნაყროვანება უნდა დაუტეო, თორემ სჯულს ვერ მოიპოვებ. თუ როგორ, ამის სახეები ძველიდამ მოვიღოთ.

ისრაელნი რომ დასხდენ ჭამად და სმად და აღდგენ სიმღერად, მაშინ სჯუ/27vლი ვერ მოიპოვებს და მოსეს მიერ სჯულის ფიცარიც შეიმუხრა. და როდესაც მოსემ იმარხა ორმეოცი დღე და ორმეოცი ღამე და კიდევ მთად აღვიდა, მაშინ მოსემ მიიღო სჯული. ეგრეთვე შენ თუ ნაყროვანებას ექცევი, სჯულს ვერ მოიპოვებ და თუ მარხვას შეიტკობ, უეჭველად საღმრთოს სჯულსაც მოიპოვებ და სცნობ.

ახლა ქადაგების დასაბამის შემდგომი სიტყვა მოვიხსენოთ: „ანგელოსი არს უფლისა ყოვლისა მპყრობელისა“. ანგელოსი არს (ესე იგი ქადაგი არსო). არათუ სხვისა, არამედ უფლისა ყოვლისა მპყრობელისა. დიდი კრძალვა მართებს მღვდელს, რადგან ანგელოსად იწოდა. ანგელოსის თვისება

არ დაკარგოს, თორემ ეშმაკისა და იუდას მსგავსებას მიიღებს ამისთვის, რომ ამათაც ანგელოსთ თვისება სრულიად დაკარგეს და უჩინო ყვეს თავისა თვისისათვის. და თუ ანგელოსის თვისებას უჩინო ყოფს, ესეც მათი მსგავსი შეიქმნება.

მოვიდეთ და ჯერ ანგელოსის თვისება რა არის, ის ვსთქვათ, და მერმე ეშმაკმა და იუდამ როგორ უჩინო ყვეს თავის თავისაგან ანგელოსთ თვისება, ის ვსთქვათ, და კიდევ მღუდელი ამათ როგორ მიემსგავსება ანგელოსთ თვისების უჩინო ყოფით, ისიც ვსთქვათ; ანგელოსთ თვისება ეს არის, ისაია იტყვის: „ექვსნი ფრთენი ესხნეს ერთსა, ორითა იფარვიდეს პირთა და ორითა ფერხთა და ორითა ფრინვენ“; ახლა ამათი ძალი გამოაცხადოთ, ორით პირს იფარვენ, რომ რასაც უფალი არ უბრძანებს, სხვას არას გამოიკულევენ; ორითა ფერხს იფარვენ, რომ თავის უმსგავსო საქმისა მიმართ არ მივლენან; ორითა ფრინვენ, რომ უფალს მსახურებენ, რადგან ანგელოსად იწოდენ, მღუდელი, ეს ანგელოსის თვისება უნდა გაქუნდეს, პირს უნდა იფარვიდე, რომ უჯეროს არას მეტყველებდე.

გესმის უფლისაგან, თუ რას /28r გიბრძანებს: „ბაგენი მღვდელთანი იწურთიდეს მეცნიერებასა“. უჯერო იწვართო, არ უბრძანებია უჯეროს წურთა. ორით ფერხს უნდა იფარვიდე, რომ მღუდელიობის უმსგავსოს საქმისა მიმართ არა უნდა მიხვიდოდე. ორითა უნდა ფრინვიდე, რომ უფალს უნდა მსახურებდე და ჯეროვნებით სხეულთა შენთა ამოქმედებდე. და თუ ამას არ ყოფ და უჯერობისაგან ბაგესა და ფერხს არ დაიფარავ, სწორებით ეშმაკსა და იუდას მიემსგავსები ამისთვის, რომ ამათაც არ დაიფარეს უჯერობისაგან პირი, ფერხი და ანგელოსთ თვისება უჩინო ყვეს თავსა თვისისათვის, თუ როგორ ვაჩვენოთ: ეშმაკმან არ დაიფარა პირი და სთქვა უჯერო, ვითარცა მოგვითხრობს ისაია: „აღვბდე ღრუბელთა ზედა და ვყო მე მსგავს მალლისა მის“. არა დაიფარეს ფერხი, რამეთუ იწყეს ამის უჯეროსა მიმართ სლვად და იქმნენ განვრდომილ ღმრთისაგან, ეგრეთვე იუდამ არ დაიფარა უჯერობისაგან, რამეთუ ქრისტეს განსყიდვა აღუთქვა ურიათა: მე მოგცეო იგი თქვენ. არა დაიფარა ფერხი, რამეთუ მეუფისა თვისისა განსყიდვად რბიოდა და ამისთვის მედ

წარწყმედისად იწოდა.

საყვარელნო, შენც თუ ამათდა მსგავსად დაკარგავ, შენგან ანგელოსის თვისების და უჯერობისაგან პირსა და ფერხს არ დაიფარავ, შენც ამათ მიემსგავსები და მათს მსგავსებას განიშორებ და კეთილთა ანგელოსთა მსგავსება განისაკუთრე, წვრთითა მეცნიერებისათა და ძიებითა საღმრთოსა სჯულისათა, რათა ქრისტეს თანა ეგო მისისა უტყუელისა სიტყვისა ებრ: „სადაცა მე ვიყო, მუნცა მსახურნი ჩემნი იყვნენ“, რომლისა არს დიდება და სიმტკიცე აწდა საუკუნეთა უკუნისამდე ამინ.

/28 v მეექვსესა კვირიაკესა მარხვათასა
ქადაგება შურისათვის

წინასწარმეტყველთა შორის წარჩინებული დიდი ისაია იტყვის: „შურმან შეიპყრის ერი უსწავლელი და აწ ცეცხლმან შესჭამნეს წინა აღმდგომნი“.

წინასწარმეტყველთ ჩვეულება არის, რომ მათს ჰაზრს იგავით იტყვიან და დაფარულის გამოთქმით, მაგრამ აქ წინასწარმეტყველი ამას იგავით არ უბნობს, ცეცხლი შესჭამსო, (ესე იგი ჯოჯოხეთის მწარე ცეცხლი შესჭამსო). იქმნება ვინმემ სთქვას: „შურმან შეიპყრას ერი უსწავლელიო, უსწავლელი ერი შეიპყრას შურმანო და მე კაი სწავლული ვარ, უსწავლელი არ ვარო და ცეცხლმან შესჭამნეს წინა აღმდგომნიო“. წინა აღმდგენი შესჭამოს ცეცხლმანო, თორემ შურით შეპყრობილს არ უბნობსო.

საყვარელო, რადგან შენ ამ სიტყვის ძალას ესრეთ სხვებრ გარდააქცევ, აქ მე გიჩვენო, თუ ამ წინასწარმეტყველის თქმულს რა ძალი აქვს. „შურმან შეიპყრას ერი უსწავლელიო“, რომ უბნობს, ვინც ეს არ იცის, რომ შური ღმრთის სამაგელი არის და მეშურნეს განრინება არა აქუს ცეცხლისაგან, ეს თუ არ იცის, სრულიად ღმრთის მტყველება და ყოველივე სიბრძნის მოყვარება შენ შორის იპოვებოდეს, მაშინაც ყოველითურთ უსწავლელი ხარ და ამისთვის გეუბნება წინასწარმეტყველი და უსწავლელს ამისთვის გიწოდებს; და ცეცხლმან შესჭამნეს წინა

აღმდგომნიო, ვინც რომ შურით შეპყრობილი არის, და შური აქვს, თუმც ყოვლის სათნოების და კეთილის აღმასრულებელი იყოს, მაშინაც ღმრთის წინა აღმდეგი არის, რომელსა დაამტკიცებს დიდი ღმრთის/29რმეტყველი ალფვერდი: „შური კაცისა წინა აღმდეგ არს ღმრთისა“, და ამისთვის გეუბნება წინასწარმეტყველი: „ცეცხლმან შესჭამნეს წინა აღმდგომნიო“, და ეს არის ამ სიტყვის ძალი და არა ესრეთ, ვითარ შენ გარდააქციე შურის სიყვარულისათვის, საყვარელო.

აწ მოვიდეთ და ძალითა სულისა წმიდისათა ეს აღმოაჩინოთ, თუ შური როგორი წინააღმდეგომი არის ღმრთისა და ვითარი განმარისხებელი მესიასი: ღმერთმან ყოველთა მის მიერ ქმნულთა დაბადებულთა შორის უბრწყინვალესად, უგონიერესად, და ყოველთა უმჯობესად ანგელოსნი განაწესნა და დაადგინნა თვით მსახურად ღმრთაებისა მისისა, რომელნიცა არიან უსხეულონი და უკუდავნი, რომელთათვის იტყვის სამღრთოთა ეკლესიათა დიდი ქადაგი იოანე დამასკელი: „რომლისა არსება და სახე და საზღვარი, მხოლოდმან უწყის დამბადებელმან, ესრეთი შექმნა ღმერთმან ანგელოსნი“, მაგრამ ანგელოსთ რომ განიხილეს ღმრთის მიუწომელი ძლიერება და ძალი და მეუფება, შეიშურვეს და სთქვეს: ჩვენც რათ ისე არ ვართო, და ღმერთმან რომ მათი შური სცნა და წინა აღდგომობა, გარდამოსთხია ზეციდამ და ეშმაკად აქცია და ჯოჯოხეთის ცეცხლშიდ დაამკვიდრა.

ეგრეთვე კაცი ადამ ღმერთმან დიდის საკვირველებითა და სიყვარულით შექმნა, რომლისათვის ბრძანა: „ვექმნეთ კაცი ხატად და მსგავსად ჩვენდაო“; და შექმნა იგი და შთაბერა სული უკუდავი და განუკვეთა სამყოფი სამოთხე საკვირველი და მას შინა დაადგინა. გასინჯე აქ სიყვარული ღმრთისა კაცთადმი – თავის ხატის მსგავსი შექმნა, უკუდავი სული მისცა და თვით მისგან ქმნულს სამოთხეშიდ დაადგინა, ამის უდიდესი სიყვარული რაღა იქმნება და უსანატრელესი, მაგრამ როდესაც ადამმა შური გონებაშიდ გამოისახა და სჭამა ხი/29vსა მიერ ცნობადისა კეთილისა და ბოროტისა და სთქვა: „ვიქმნეთ ჩვენ ღმერთნიო“ და შეიშურა ღმრთაება

მისი, მაშინ ვერა რომელნიმე საკვირველნი საქმენი შეეწია ადამს, განურისხდა ღმერთი, გამოაძო სამოთხისაგან და დასაჯა და განუჩინა სიკუდილი და ოფლითა გამოზრდა მისი.

საყვარელნი მსმენელნი, იხილეთ, თუ ვითარი დამაბნელებელი არის შური და ვერ მომსპობელი ყოვლის კეთილისა. ხომ დაინახეთ, რომ არა რომელმანმე კეთილმან ვერ სძლო შურს და თუ ანგელოსთ კეთილობას დააბნელა შურმან და ადამისაცა, ღმერთმან არცა საკვირველთა მსახურთა მისთა ანგელოსთა, არცა საყვარელსა მისსა ადამს შეუნდო და რიდა და დასაჯა, მამ შენ, შურით შეპყრობილს, სულ არ გრიდებს და საუკუნოდ დაისჯები და ეშმაკის შვილად და ჯოჯოხეთის ნივთად გამოჩნდები. და იხილეთ, თუ ვითარი საძაგელი ყოფილა შური და ყოვლის კეთილის დამამხოვბელი და განმაბნეველი;

დღეს ჩვენი სიტყვა და ჰაზრი შურისათვის არის აღებული, მაგრამ ზემო თქმულმან სიტყვამან საღმრთომან იძულებულ მყო, რომ მცირე სიტყვა აქ ურწმუნოთა ჰურიათა და აგარიანთადმი უნდა წარმოვსთქვათ: ჰურიანო, წინაშე ვსთქვით, სჯულის მდებელი თქვენი მოსე დასწერს „ღმერთმან სთქვა: „ვექმნეთ კაცი ხატად და მსგავსად ჩვენდაო“. მოსემ ხომ ესრეთ დასწერა და თქვენ ერთსა ღმერთსა აღიარებთ, ჰქმნარიტად აღვიარებ მეცა ერთსა ღმერთსა სამთა პირთა და გვამთა შინა აღსარებულსა, მაგრამ ეს მითხარით, თუ ერთი ღმერთი მხოლოდ არის და არა სამი პირი და გვამი, ეს მრავლობითად რათ ბრძანა: „ვექმნეთ კაცი ხატად და მსგავსად ჩვენდაო“? „ვექმნეთ“ და „ჩვენ“ ხომ ორსა და სამს დანიშნავს, და თუ ერთი პირი მხოლოდ იყო, რასათვის მრავლობითად ბრძანა? უმჯობესი არ იყო, მხოლოდობითად ებრძანებინა. „ვექმნა კაცი ხატად და მსგავსად ჩემდა“? რადგან ერთი იყო, ასე იტყოდა, რა საჭირო იყ/30r0 მრავლობითად თქმა, მაგრამ ცხადათ სჩანს, თქმითა ამით ანუ სამება ღმრთაებისა უნდა აღიაროთ, ანუ მოსე სჯულის მდებელი თქუწნი უნდა გააცრუოთ.

ჰურიანო და აგარიანო, ამას რომ უბნობს უფალი: „ვექმნათ კაცი ხატად და მსგავსად ჩვენდაო“, ვის ეუბნება ამას: „ვექმნათო“, მითხარი, თუ ვინ იყო მაშინ კაცის შექმნასა ზედა ღმერთთან? ან რომ

უბნობს: „მსგავსად ჩვენდაო“, ან ვინ იყო მსგავსი მისი? რად მეტყვით ამისას? თუ იტყვით, ანგელოსი იყო მაშინ ღმერთთან და მას უბრძანებსო, მაშინ სცადეთ, ანგელოსი ღმრთის მსგავსი როგორ იქმნება, თვით მისის ჳელით შექმნილი? თორემ სთქვით, თუ მაშინ ღმერთთან მსგავსი მისი ვინ იყო, რომ თვით ბრძანებს: „ვექმნათ ჩვენ კაცი ჩვენი მსგავსიო“.

ჟ დაბრმოზილნო, ნულარს იტყვით, თვით სჯულის მდებელი თქუჭნის მოსეს თქმული არცხვენს პირსა თქუჭნსა. ჳემმარიტად თქმა ესე დაამტკიცებს, რომელ ღმერთი ერთარს სამთა გვამთა და პირთა შინა ცნობილი, მამა და ძე და სული წმიდაა, სამი პირება ერთსა არსებასა და ღმრთაებასა შინა ცნობილი და ესენი იყუნენ, ერთმანეთისა შორის რომ ჳმოზდენ: „ვექმნეთ კაცი ხატად და მსგავსად ჩვენდაო“, და ესრეთ აღვიარებთ და თაყვანის ვსცემ და თქუჭნ რადასა იტყვით? მე ვგონებ, არა გქონდესთ სათქმელი მიზეზი. ბრძანებისაებრ უფლისა: „მიზეზი არა აქვს ცოდვათა მათთათვის და ესრეთ დაიყო პირი თქუჭნი, რომელი იტყოდის სიცრუესა“.

აწ ჩვენ მოვიდეთ და პირველსავე ჳაზრსა და სიტყვასა ზედა აღვიდეთ და ვსთქვათ შურისათვის, ხოლო ჳურიათა და აგარიანთადმი ესე მცირე სიტყვის გება კმა იყავნ: საყვარელნო ქრისტეანენო, მსმენელნო ჩემნო, თვით პირველსავე სიტყვასა შინა დაინახეთ ცხადათ, რომ შური დიდი რამ ვნება არის, რომელიც ყოველითურთ განუხსნელის საკურელით შეკრავს კაცს.

მე გეტყვი, შუ/ჳიორი ესე ვითარი არის, ყოველი სათნოება რომ გქონდეს, ყოველი მოღვაწეობა აღასრულო, ყოველი კანონი ბრძანებული დაიმარხო, მაშინაც თუ იოტის დონე შური შენ შიდ არის, ყოველივე ეს ზემო თქმულნი შენთვის უხმარი არის და სატანას შვილი ხარ და ჯოჯოხეთისა ნივთი. თუ როგორ, ამის დამამტკიცებელი სიტყვანი მოგართვათ.

ეს ხომ იცი, რომ სიძულილი შურისაგან ნაშობი არის და მისგან წარმოებს, და ამისთვის პავლე ყოველისა სოფლისა ქადაგი და პირი ქრისტესი, გასინჯე რა სახელი არის ეს, ბრძანებს: „და გაქუნდესრათუ წინასწარმეტყველება და უწყოდე ყოველი საიდუმლო და ყოველი მეცნიერება, მაქუნდესრათუ ყოველივე სარწმუნოება, ვიდრემდე

მთათა ცვალებამდე და სიყვარული თუ არა მაქუნდეს, არავე რად ვარ”.

აჲ, საყვარელნო, რა გითხრა პავლემ.
წინასწარმეტყველი რომ იყო, ყოველი საიდუმლო და ყოველი მეცნიერება და სიბრძნე რომ იცოდე, ასეთი სასწაულთ მოქმედი რომ იყო, ამ მთას უბრძანო და იქი გარდასცვალო, ამისთანა კაცი რომ იყო, მაშინაც თუ სიყვარული არა გაქვს და შური არის შენ შიდ, ყოვლითურთ უხმარი არის. არა რაიც ხარ, და გასინჯე, თუ შური რა ყოფილა, რომ ყოველივე კეთილი დააბნელა და უხმარად გამოაჩინა, და სადაც კეთილი დაბნელდება და უხმარი იქმნება, მაშინ შენც დაბნელებული იქმნები იქ განწირულებამიდ მიცემული.

რა ვყო, არ ვიცი. შურმან დიდი რამ ძალა მიიღო, დიდი რამ გარემოება მოიცვა, დიდი რამ წინა აღმდეგი შეიქმნა კეთილისა, და თუ სრულიად ამის გამოძიებას შეუდგეთ, უთუოთ მოწყინება შემოვა; და თუ დაუტეოთ და დაშთეს ვინმე ამის უსწავლელი, თუ შური არ არის, უთუოთ როგორც ვეშაპი, ესრეთ შთანთქავს კაცს, და უმჯობესი არის, ისევ გამოძიებას შეუდგეთ შე/31რმოკლებით ძალითა ყოვლად წმიდისა სულისათა;

მსმენელნო ჩემნო ქრისტეანენო, ყოველთა გმართებს განშორება ამ საძაგელის სავნებელის შურისაგან, მაგრამ უფრო საღმრთოთა კაცთა ამისთვის, რომ ყოველნი საღმრთონი წარმატებანი შურისაგან დაცემულ არიან და შენცა, მ სამღვდელონო, ეკრძალე, ნუ უკუე შენცა განიცადო. წმიდანო მამანო სამღვდელონო, რადგან ბერად შემდგარხარ და სამღვდელოება მიგიღია, მაშ უეჭველად სჯული უნდა გქონდეს, და თუ სჯული არა გაქვს, უსჯულო ან ბერი როგორ იქმნება, ან მღუდელი? და თუ შური რაიმე მცირე იპოება შენ შიდ, უთუოდ უსჯულო ხარ.

იხილე ყურადღებით პავლე რას გიბრძანებს: „აღმასრულებელი სჯულისა სიყვარული არს“¹. სჯულის აღმასრულებელი სიყვარული ყოფილა, და შენ შურით შებლარდნილ ხარ და გასინჯე, თუ უსჯულო არ ყოფილხარ და უსჯულოთათვის სატანჯველი და ცეცხლი მზათ არის მისაგებელად.

მე ვსწუხ, პატიოსანნო მამანო, რომ დღეს მე პირი სამღვდელოთა მიმართ აღვიდე, მაგრამ რა

ექნა, თუ არ ვსთქვა და გესათნეო, ქრისტეს მონებისაგან განვვარდები, ვითარცა იტყვის პავლე: „უკეთუ კაცთა სათნო ვიყო, ქრისტეს მონამცა არა ვიქმნეო,,, და თუ ვსთქვა და ვიშიშვი, ვაითუ სიწმინდით თქუწნისაგან გულ კლებულ ვიქმნე, მაგრამ ასრეთს საღმრთო ადგილზედ აღვსრულვარ, არ ვსთქვა, არ იქმნება და სულგრძელებით მომიტევეთ.

პატრიოსანო მამანო, მე საკვირველებას ვხედავ ერთს: მკუდარი ხარ, სუდარა შემოსილი და შენ ცოცხალსავით იქცევი და მკუდარი სუდარ შემოსილი, სოფლით სოფლად დაიარებოდა და ამ სოფლის სიხარულს შეექცეოდა, ვის გინახავს ეს? ეგებ სთქვა, როგორ მკუდარი ვართო, ცოცხალი ვართო, რადგან ცოცხალი გგონია შენი თავი. აწ მე გიჩვენებ, /31v თუ მკუდარი არა ხარ, სუდარ შემოსილი და საფლავსა შინა დამარხული.

როდესაც კაცი მოკუდება და დაუტევებს მამას, დედას, ცოლს, შვილს და ყოვლისათვის ამ სოფლის დიდებას შეიმოსს სუდარს და დაფლვენ მიწასა შინა და იქიდან ვერ გამოვა, ვიდრე მეორეთ ქრისტეს მოსვლამდის, ეგრეთვე შენ, მამაო, არა გახსოვს, რასა იტყოდი შემოსვასა ცქებისასა, ოდესცა სიკუდილი გეგულვებოდა ამ სოფლით? მაშინ არ აღსთქვი წინაშე ღვთისა და საყდრისა მისისა, და მაშინ არ დაუტევე მამა, დედა, ცოლი, შვილი და ყოველივე სოფლისა ამის დიდება და სიხარული? განხვედი ამ სოფლისაგან, შეიმოსე სუდარი, ესე იგი ცქება, და დაეფალ საფლავსა შინა, ესე იგი აღსთქვი განუშორებლობა ეკკლესიისა, ვიდრე მკუდართ აღდგომამდე, და იფიქრე, თუ მკუდარი არ ყოფილხარ, და რადგან მკუდარი ხარ, მამ რაღა სახმარი არის ამ სოფლის დიდება, ან სიხარული მკუდართათვის. ყოვლითურთ განეველტი და გაექეც ამ სოფლის ზრუნვას და ამ სოფლის სიხარულს, და მიიღე ნაცულად მისა ასი წილი საწყაული კეთილი, შეხრილი და დატენილი და ზედა გარდათხეული; და თუ არადა, უარყოფ შენს აღთქმას, მოუბრუნდები ისევ ამ სოფლის წუთს ცხოვრებას, მაშინ გიბრძანებს ქრისტე უფალი: „რომელმან უარ მყოს მე, უარ იქმნეს იგიცა წინაშე მამისა ჩემისა ზეცათასა“, და ეს წმა შთაგიყვანებს ფსკერსა ჯოჯოხეთისასა და სადა იტანჯებოდე საწყალობელად.

მე ვხედავ, ტყუვილად ცდები. თუ ბერი ხარ, ამ სოფლის სიხარული უნდა დაუტეო, თორემ ტყუვილად ცდები. უფალი იესო გიბრძანებს: „ვერ ძალ გიც ორთა უფალთა მონებად“, ქუდი დაგიხურავს და ანაფორა ჩაგიცვამს, ვითომ ბერი ხარ, და ამ სოფლის ცხოვრებას ვერ შეექცევი, ამ ორის ერთათ მოხმარება არ შეგიძლიან. ანუ შეუდგე ქრისტეს სიტყვას და ამ სოფლის დიდება და შური დაუტევე, ან თავი შენი განმზადე გეენისათვის. მხოლოდ ქუდით და ანაფო/32რით ბერობა არ იქმნება, ეს ქრისტეს თქმული იგავის მსგავსება არის: „გარეთ სჩანან შევნიერ, ხოლო შინაგან სავსე ხარ ნატაცებით და არა წმიდებითა“. ბერული ქუდი გახურავს, ანაფორა გაცვია, და შურით სავსე ხარ. ეს ყოვლად შეუძლებელი არის, მგელს რომ ცხოვარის ტყავი ჩააცუა, ამით ცხოვართ სიმშვიდეს ვერ მიიღებს. ეგრეთვე შენ მხოლოდ ანაფორით წმიდანთ დასთ მემკვიდრეობას ვერ მიიღებ.

თუ ბერობა გინდა, განიწმინდე გული შურისაგან, მოიძულე დიდება სოფლისა ამის, განეშორე უწესობასა, გულფიცხობასა, და ამით იქმნე განწესებული გუნდთა შორის ანგელოსთასა და გაქვდეს დიდი სიხარული ცათა შინა.

კიდევ მოვიდეთ და ზემოთქმული სიტყვაჲ მოვილოთ. შენ თვით ნებითა შენითა აღუთქვი ქრისტეს დატოვება სოფლისა ამის, და ახლა ისევ ამ სოფელს შეექცევა. იხილე, რას გიბრძანებს: „არავინ დასდვის ჳელი ერქვანსა და უკუნდა იხედვინა“. რადგან ბერობის ერქვანს ჳელი დასდევ, სოფლისაკენ ნუღარ იხედავენ, თორემ ლოთის ცოლმანც უკმო იხედა და აღთქმა შეურაცხყო, მაგრამ ძეგლ მარილათ გარდაიქცა; ეგრეთვე შენ აღთქმას შეურაცხ ყოფ და სოფლისაკენ უკუ მიხედავ? შენც ძეგლ მარილად გარდაიქცევი, ესე იგი ჯოჯოხეთის ნივთი შეიქმნები და შვილ ეშმაკისა და მამისა ძეობისაგან და ქრისტეს მოწაფეობისაგან განვარდები.

წმიდანო მამანო, უწინვე გითხარ, ხომ ყოველი დაუტევე ამ სოფლის ცხოვრება და ქრისტეს აღუთქვი შედგომა, მამ რათ გინდა, რომ თეთრს იკრებ, სიმდიდრე გიყვარს და ინახავ თეთრს? გინდა განიმრავლო საქონელი? ეს ქრისტეს მოწაფეობისაგან შორს არის. ანუ უნდა მოიძულო

სიმდიდრე, ან ქრისტეს მოწაფეობას უნდა დაეთხოვო. ქრისტე არათუ თეთრის შეკრებას გიბრძანებს: „ნუ წარგაქვს ბალანტი, ნუცა ვარშაკანი, ნუ/32vცა ფერხთა შესაცმელი გაქვსო“. ქრისტე ასე უპოვარებას გიბრძანებს და შენ არა თუ ფერხთ საცმელს, ოქროც მრავალი გინდა გქონდეს, მაგრამ ეს ქრისტეს შედგომა არ არის, ეს უფრო აპნგარება არის. ან დაუტყვევ ქრისტესთვის დიდება და მოხვეჭა ნივთის და მიიღე ასი წილი საწყაული კეთილი და ანუ შეუდეგ ცეცხლსა და მიიღე ჯოჯობეთი.

მე გეტყვი შენ, არათუ ვეცხლის მოყვარება და დიდების შეკრება, თუმც მცირე რაიმე გაქვს დაუნჯებული, მაშინაც შენი ბერობა და მონაზონება უხმარი არის. ვითარცა იტყვის აგვისტინე: „უკეთუ მონაზონსა აქვს ერთი მწულილი, არა ღირს არს მონაზონი იგი ერთ მწულილად“. გასინჯე, მწულილის უფრო მცირე დიდება რაღა იქმნება, და ერთი მწულილი თუ გაქვს, იმათ არ ღირხარო, და იხილე, თუ შენი მონაზონება და ბერობა უხმარი არ ყოფილა.

ეგებ ვინმემ მითხრას, რა ვქმნათ, მაშ რამ უნდა გვარჩინოსო? ცოცხალი ვართო და თუ არ ვიზრუნოთ, მაშ რა ვქმნათო? ამისთვის კი არ გითხარ, არ გრწამს ქრისტეს სიტყვა და არც სახარების შედგომილი ხარ, თორემ ამას არ იტყვი, თუ ქრისტეს სიტყვა შენ ჭეშმარიტად მიგაჩნდეს, როგორ იტყვი ამას. მოიხსენე, რას გეტყვის: „ნუ ზრუნავთო, მიხედეთ მფრინველთა ცისათა, არცა შვრებინ, არცა სთნავს, არცა შეიკრებენ და მამა თქუწნი ზეცათა ზრდის მას“ და გეტყვის: „რაოდენ უმჯობეს ხართ თქუწნი მფრინველთაო“? ასე გპირდება, თუ მამა ჩემი ზეცათა მფრინველს ზრდისო, თქუწნი უფრო გამოგზრდის და ნუ ზრუნავხართო, და თუ შენ ქრისტეს სიტყვა გრწამდეს, მაშ რასთვის ზრუნავ? ნუ ზრუნავ, ნუ შეიკრებ, ნურც გინდა ნივთის სიმრავლე და მამა იგი ზეცათა გამოგზრდისთ, და ყოველსავეს გარდამეტებულს მოგცემს ორსავე სოფლით და მიიღებ ყოვლადვე დიდებასა დაულე/33rენელსა.

ამასაც გეტყვი, თუ დიდება გიყვარდა, ხომ კი იცი ქრისტე სიგლახაკის მოძღვარი იყო, რათ შეუდეგი? აქ ღონე არ არის არს მეტი, ან მოიძულე დიდება, ან ქრისტეს მოწაფეობას უნდა დაეთხოვო და რომელიც სჯობდეს, მას შეუდეგ. მსმენელნო

ჩემნო მამანო, დიდება გიყვარს და შოვნა არ იცი.
დაიარები და თხოულობ, ღიტინობ, თავს იწუხებ
და სხვას აწუხებ, ამით შენ ნივთს როგორ
გაიმრავლებ? თუ ნივთის გამრავლება გინდა,
ქრისტეს სიტყვას შეუდექ და ყოველს ნივთს იშოვნო
და გამდიდრდები.

ქრისტე გიბრძანებს: „პირველად ეძიებდით
სასუფეველსა ღმრთისასა და ესე ყოველი შეგეძინოს
თქუწნო“. აი, საყვარელო, თუ სიმდიდრე გინდა, ეს
არის, პირველად შეუდექ სასუფეველის მოგებას, თუ
საიღამ იშოვნო ის და ყოველი შეგეძინოსო, ესე
იგი, ყოველი სიმდიდრე სულით და ჯორცით
შეგეძინოსო. თუ გინდა ნივთის სიმრავლე და
სიმდიდრე, ეს არის და იქიღამ იშოვნო, თორემ შენი
შურით თხოვნით, კაცის შეწუხებით, უსამართლობით
ვერც რასმეს იშოვნო და როგორც მფრინველი
მცირეს საჭმლისაგან მოტყუებული შთავარდების
მახესა შინა, ეგრეთვე იმ მცირეს მოგების
მოტყუებული შთავარდები ჯოჯოხეთის მახეშიდ
და მოიშობი.

აქ მე ერთს რასმეს ვიკითხავ და ნუ განმკიცხავთ.
თუ იცით, მითხარით, თუ ბერობა რა არის? ეგებ
მითხრათ, ბერობა რა არის, როგორ არ ვიცითო,
ცოლი არა გყავს და შვილიო, ქუდი მახურავს და
ანაფორა მაცვიაო, ჯორცს არ ვსჭამო და ბერობა
ეს არისო. მხოლოდ ბერობა ეს არ არის, ეს
ბერობისაგან მოგებული სათნოება არის, ბერობა
ორი საქმე არის: ერთი ამ სოფლის დატევება, და
მეორე ქრისტეს შედგომა. ესა ორი უნდა გქონდეს,
თორემ ბერი არა ხარ და შენ როგორ დაგიტევებია
ეს სოფელი სიმდიდრის მოგებისათვის? არ გძინავს,
თუ სადმდე რამე შევიძინო, შუ/ჰჰური აგერ გულს
აღმოგჭამს, თუ იმ კაცს ჩემზედ უფრო ბევრი რათ
აქვსო და მიჩვენე, თუ ეს სოფელი დაგიტევებია და
ან ამ სოფლის ცხოვრებაშიდ არა ხარ და ეგრეთვე
ქრისტეს შედგომილი თუ ხარ, მას უნდა ებაძვებოდე.

ქრისტე ასე ბრძანებს: „მშვიდ ვარ და მდაბალ
გულითაო“. შენ მშვიდი ხარ კი არა, გულ ფიცხ-
ელობ, გძულს ძმა, ეშურები და აგინებ, და გინდა
პირველ ყოფა ყოველთა და საიღამ სჩანს ან სოფ-
ლის მოძულეობა და ან ქრისტეს შედგომა? ცოლი
და შვილი არ მყავსო, ჯორცს არ ვსჭამო. ეოსფორეს
არ ყავდა არც ცოლი და შვილი და არც ჯორცს

სჭამდა, მაგრამ რომ ვერ დაიცვა თავისი სამთავრო, გარდამოვარდა დიდებისა თვისისაგან და დაიკვიდრა ჯოჯოხეთი. ეგრეთვე თუ ამ სოფელს არ დაუტევენ, და ქრისტეს ბრძანების მსგავსად მშვიდობას და სიმდაბლეს არ ეცდები, გარდამოვარდები ანგელოსთ დასებისაგან და მიეცემი ფსკერსა ჯოჯოხეთისასა.

აგრევე რომ უბნობ, ქუდი მახურავს, ანაფორა მაცვიაო და არც ეს რამე არის, თუ შინაგანი წმიდა არ გაქვს, ქრისტეს ბრძანებისამებრ გეთქმის შენ იგავი, რომელსა ბრძანებს: „მისგავსებულხართ საფლავთა განგოზილთა, გარეთ სჩანედ მშვენიერ, ხოლო შინაგან სავსე არიან ძვალებითა კაცთათა და არა წმიდებითა“. აგრევე შენ გარეთ სჩანხარ შვენიერ ბერობის სახით, მაგრამ შინაგან სავსე ხარ არა წმიდებითა, ესე იგი შურიტა და სიძულილიტა და იფიქრე, თუ ან ქუდი და ან ანაფორა რასმეს გიჯობს და ეს შენი ჰაზრი ჯოჯოხეთის შვილობას არ მოგცემს.

აწ, საყვარელო, თუ ქრისტეს მოწაფეობა გინდა და ბერობა, პირველად განაგდე შური ყოველთა უმძიმესი, მოიძულე უსარგებლო ამ სოფლის დიდება, რომელი დღეს არის და ხვალე არა, განაგდე გულ ფიცხელობა, მშვიდ იყავ და მდაბალ და მამინ იქმ/34x ნე შენ შვილ მამისა ზეცათასა და გაქვნიდეს დიდი სიხარული ცათა შინა და თუ ასე არ იქმ და ტყუვილად ცდები, არც შენი ბერობა სახმარი არის და შენის უგვანის ბერობის მოტყუებული მიიღებ დაულევნელსა სატანჯველსა.

წმიდანო მამანო, ეს ხომ კარგათ იცით, რომ თქვენ ანგელოსნი ხართ, უფალი გიბრძანებს პირითა მალაქია წინასწარმეტყველისათა: „რამეთუ მღვდელნი არიან ანგელოსნი ყოვლისა მპყრობელისანი“ და როგორი სიწმინდე გმართებს, აწ შენ განსაჯე და რადგან ანგელოსი ხარ, მიკვირს, თუ რა ჰპოვე ასეთი კეთილობა და კეთილი ქცევა, რომ იუდას მიეზამვე და იუდასაებრ იქცევ და ანგელოსება განაგდე, თუ როგორ – მოგახსენო: იუდა ქრისტეს მოწაფე და მოციქული იყო და მახლობელად მსახური მისი, მაგრამ შური აღიღო და შური ქონდა, და როდესაც შურმან მისი გული ადავსო, ვერღა დაჰსდგა ქრისტესთან; რადგან შურით უღირსება ჰქონდა, საღმრთო ნებასთან ველარ

განისვენა, დაკარგა მოციქულება და მოწაფეობა და განსცა ქრისტე, წარვიდა და მოიშთო და განუძღვა შური და მიუძღვა საუკუნოდ ჯოჯობეთად. ეგრეთვე შენ შურით აღსავსე ხარ და წარმდგარ ხარ წინაშე წმიდისა საკურთხეველისა და შესწირავ მსხვერპლს და არ გახსოვს, რომ წარწყმედილისა და საძაგელის შურით გული აღსავსე გაქუს და არ გემინის უსისხლოსა მსხვერპლისა და ესრეთ მოურიდებელად შესწირავ, ამით დაკარგავ ანგელოსებრს სამლუდელოებას, ჰყიდი მეორედ ქრისტეს, ამისთვის მოიშთობი, საწყალობელო, და მიგიძღვების შური ჯოჯობეთად, ვისაცა შენ ბაძავ, მას იუდასთანა და ორნივე ერთად იტანჯვებოდეთ საუკუნოდ. მიკვირს, როგორ ჰბედავ, შური გაქუს და სწირავ, ეს საკვირველი არის. ხომ იცი, შენ საღმრთოს ცეცხლთან თივა ხარ, და უღირსებით ნუ შეეხები, თორემ დაიწვი, ვითარცა თივა.

მღვდელი, ბრძანებისაებრ ქრისტესისა, „გამოიციადენ თავი თვისი“, რომ შენთან შური მახლობლათაც არ მდგომარეობდეს და მერმეთ შესწირე, თორემ თუ შენს მახლობლად შური არის და ისე შესწირავ, ორისავს სოფლის წარსაწყმედელად შესწირავ და დაეცემი, და თუ არ დამიჯერებ და შესწირავ და მიეახლები, ნადამ და აბიუდ მიეახლენ უღირსებით / 34v სამღრთო ცეცხლს, მაგრამ დაიწვენ. ეგრეთვე შენცა დაიწვი საუკუნოს ცეცხლით უღირსებით მიახლებით და თუ გინდა ანგელოსთ მსგავსება და მსგავსად მისა სიწმინდით მსახურება ქრისტეს სისხლისა და ჯორცისა, განიშორე შური და სიმულვილი, გულ ფიცხელობა და უწესობა და მერმეთ შესწირეთ შესაწირავი შენი და მაშინ იქმნები მღვდელი და მსგავსი ანგელოსისა.

მამანო და ძმანო და შვილნო, საზოგადოდ, მსმენელნო ჩემნო ქრისტეანენო, სამღვდელიონო და საერონო, ყოველნი ყოველთა მოგახსენებთ და აწ საზოგადოდ გეტყვი ყოველთა. თქვენ ხომ იცით ეს, რომ ტაძარნი ღმრთისანი ხართ ყოველნი და ღმრთის ტაძრად აღშენებულნი ხართ, რომლისათვის გეტყვისთ პავლე: „არა უწყითა, რამეთუ ტაძარნი ღმრთისანი ხართ და სული ღმრთისა დამკვიდრებულარს თქუწნ შორის?“ და ამის უმჯობესი რაღა იქმნება, რომ ღმრთის სულმან თქუწნ

შორის დაიმკვიდროს; მაგრამ სად უნდა დაიმკვიდროს, შენ შენი გვამი შურით აღმოგიროხავს და ღმრთის სულმან სად უნდა იშოვოს ადგილი? ღმერთი და შური ერთმანეთის დიდი წინა აღმდეგნი არიან, ვითარცა იტყვის საღმრთო დამასკელი: „რამეთუ შორს არს საღმრთოსაგან ბუნებისა შური, და ორნი წინა აღმდეგნი ერთს არსებაშიდ ვერ დაზავდებიან“, და თუ შენ შორის გინდა სულმან საღმრთომან განისვენოს, მაშ შური შენგან განაგდე და შენ შორის სული ღმრთისა დაიმკვიდრებს და იქმნები ძე მამისა ზეცათასა და მფლობელი ნათლისა; და თუ შურს არ განაგდებ და მაშინ სული ღმრთისა შეუძლებელარს შენ მახლობლათაც დასდგეს და სული ბელიარისა დაიმკვიდრებს შენ შორს და იქმნები ძე ჯოჯოხეთისა და ნივთი გეენიისა.

კიდევ გითხრა: თუ იცი, რომ შური შენ შორის არის, მაშინ კეთილს რასმეს შვრები, ყოვლად უხმარი არის, რა იმისთანა კეთილი ქმნა, სული დაბნელებული არის, და ან რასთვის მარხულობ, არ რასთვის ლოცულობ, ან რასთვის მოწყალებას შურები, ყოველივე უხმარი არის და თუ როგორ, ეს წერილით დაგიმტკიცო.

დიდი ბრძენი სოლომონ ბრძანებს თვისთა სიბრძნეთა შინა: „შური სიხენეშისა დააბნელებს კეთილს“. აი, იხილე, თუ რადგან შური გაქვს ყოველი შენი კეთილი და სათნოება დაბნელებული არის და რასთვის შუ/შნრები?! თუ კეთილის ქმნა გინდა, პირველად განიშორე შური და მერმე ჰქმენ კეთილი და მაშინ კეთილი იგი შენგან ქმნილი იქმნება საკმეველი სურნელი, შეწირული წინაშე ღმრთისა და საყდრისა მისისა; და თუ შური გაქვს და ისე კეთილს შვრები, ყოვლითურთ უხმარი არის. კაინს რომ შური ქონდა და ისე მსხვერპლი შესწირა, ღმერთმან არ მიიღო, რომლისათვის იტყვის მოსე: „კაინსა და მსხვერპლსა მისსა ზედა არა მიხედა უფალმან“; ეგრეთვე შური გაქვს და კეთილს შურები, მაგრამ ღმერთი შენ ზედ და შენს კეთილზედ არ მიხედავს და არც მიიღებს შურით დაბნელებულს კეთილს და შენდა შენი ქმნილი კეთილი ერთად წარწყმდებით.

ქრისტეანო მსმენელნო, მე უგუნურებითა ჩემითა ვგონებ, საკმაოდ დაინახეთ, თუ ვითარი ბოროტი

ყოფილა შური და საჭირო არ იყო კიდევ შეძენა სიტყვისა, მაგრამ ერთი კიდევ მოგახსენოთ: ერთს გკითხავთ და მითხარით, – ერთი ასეთი საჭმელი ეგულეობდეს კაცს, რომ უთუოთ კაცს ამ სოფელს მოკლავდეს და იმ სოფლით წარწყმედდეს და რომ სჭამოს, უგუნურება იქმნება თუ არა? მეტყვიოთ, როგორ უგუნურება არ იქმნება, სასიკვდილოს და წარსაწყმედელს კაცი სჭამდესო? მამ მე გეტყვი თქუფნ, შური არის ესე ვითარი ნივთი, კაცს დააბნელებს ამ სოფლისაგან და იმ სოფლისაგან მოკლავს, და თუ როგორ, წერილით დაგიმტკიცო. ბრძენთა შორის საქებელი ღმრთის მეტყველი ალფვერდი გიბრძანებს: „შური დააბრძობს კაცსა ნათლისაგან და მოკლავს ცხოვრებისაგან.“

აი, საყვარელო, დამტკიცდა მგონია, თუ როგორ მომკვლელი და დამაბნელებელი ყოფილა ორივე სოფლით კაცისა შური და რა მიზეზი გაქვსთ აწ, რომ არ განეშორებით და რადგანაც ცხადათ დაინახეთ, რომ შური ესე ვითარი ბოროტი ყოფილა და დამაბნელებელი კაცისა, მომაკვლელი ორისავე სოფლისა, ამისთვის აწ მე, უღირსი, შეგივრდები და გთხოვთ სიყვარულისათვის ღმრთისა, განაგდეთ საძაგელი შური, მოიგეთ სათნოება და სიყვარული, განუტევეთ გულ ფიცხელობა, შეიყვარეთ მშვიდობა, რათა თქუფნ ზედა განისვენოს სულმან საღმრთომან და ძემან საუკუნოისა მამ/პაპისაგან, და მით იქმნეთ ზიარ საყოფელსა მართალთასა, სადა არს დაუღვენელი სიხარული და შვება, რომლისა შვენის დიდება და ქება უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.

დიდსა პარასკევსა ქადაგება
მაცხოვარებითსა
ვნებასა ზედა

მაცხოვარი და უფალი ჩვენი იესო ქრისტე
ბრძანებს მტილსა შინა გეთსემანიისასა: „შეწუხე-
ბულარს სული ჩემი ვიდრე სიკუდილადმდე“.

ეს ჳმა საშინელი და საზარელი სასმენელი არის
არათუ ჩვენ მოკუდავთათვის, უკვდავნიცა ზეცისა
ძალნი განკვირვებით და შიშით უსმენენ ამას და
ვის ძალ უმს ამისი გამოძიება, თუ ამას უფალი

რასათვის ბრძანებს? არამედ მაღლითა ყოვლად წმიდისა სულისათა განძლიერებულნი და წინა ძღომითავე მისითა რაოდენ ძალ გვედვას, შეუდგეთ და გამოვიძიოთ, თუ რასათვის ბრძანებს ამას უფალი.

მსმენელნო ჩემნო, მე ვხედავ, დღეს ქადაგების დასაბამს რომ დიდ ხანს მოუნდება ლაპარაკი და ვსწუხვარ, თუ მოგეწყინოსთ, მაგრამ დაუთმეთ დღეს თქვენს შეწუხებულს იესოს; იხილეთ თქვენი გუშინდელი ტკბილი მაინძელი ქრისტე, რომელმან ცხოვრებისა ტაბლა დაგიგოთ, თუ როგორ მწუხარებით უბნობს: „შეწუხებულარს სული ჩემი ვიდრე სიკვდილადმდე“.

ღმერთ კაცო იესო ჩემო, სამართლად უბნობ ამას ამისთვის, რომ მრავალნი სხვადა სხვანი არიან ვნებანი შენნი, მწარე და მოუთმენელ არიან მწუხარებანი შენნი. მე ვეძიებ, მაგრამ ჯერეთ არავის ბუნებასა კაცისასა არ უტვირთავს ესრეთი ვნება, ვითარცა შენ და რაოდენსაც ვეძიებ მსგავსსა ამისსა, ესოდენ დიდად აღმოჩნდება ვნებანი და შეწუხებანი იესოს ჩემისანი.

თუმცა დიდი იყო შური კაინის აბელისადმი და უბრალოდ სიკუდილი მისი, მაგრამ არ შეესწორების უბრალოდ სიკვდ/ვნეილსა იესოსა. თუმცა დიდი იყო ისაკის მოთმინება, როდესაც მამამან მისმან აბრაჰამ მიიყვანა იგი დაკლვად, მაგრამ ფრიად უდიდესი არს მოთმინება იესოსი, რომელიცა ზეციერისა მამისაგან თვისისა მსხვერპლად სიძულილისა მიეცა უსჯულოთა ურიათა დასაკლავად; თუმცა დიდი იყო უსამართლოდ განსყიდვა იოსებისი ძმათაგან მისთა, მაგრამ უდიდესი არს განსყიდვა იესოსი მოწაფეთა და მოციქულთა მისთაგან; თუმცა დიდი იყო შეურაცხება დავითისი, რომელიცა ძემან მისმან აბესალომ და ყრმათა მისთა ქვისა დაკრებითა და უპატიურის გინებითა განაგდეს სამეფოთ თვისით, რომელიცა ფერხ შიშველი ივლტოდა მთასა ზედა ელეონისასა, მაგრამ არ შეესწორების იესოს შეურაცხებასა, მოციქულთა დატევებულსა, რომელისაცა ევიცხოდენ, პირსა ნერწყვიდენ, ეცინოდენ, სახიერსა ბეჭსა მისსა სცემდენ, ეკლისა გვირგვინი დახურეს და უწოდდენ მეუფედ ურიათად.

ეგრეთვე არა არის მცირე ტანჯვანი და

მოთმინებანი ქრისტეს შედგომილთა მოწაფეთანი, მაგრამ ისინი მხოლოდ ჯორცითა იტანჯებოდენ, ხოლო სულითა იხარებდენ, გარნა იესო ჯორცითა იტანჯების და სულითა მწუხარეობს, ვინათგან ხედავს კაცსა დამბადებელისა თვისისადმი, თუ ვითარ უსჯულოდ იქცევინ და ვითარ უბრალოდ სტანჯვენ და შეუწყალობენ ყოფენ მას.

საყვარელნო ქრისტეანენო, მე დღეს ამისთვის არ მოვსრულვარ, თუ თქუწნ ქრისტეს ვნება გიქადაგოთ და იმითი თქუწნ განგაღვიძოთ სიწყალოლად და იმისთვის იტიროთ თქუწნ. არა, ამისთვის თქუწნ ნუ იტირებთ, თვით ქრისტე გიბრძანებს: „ასულნო იეროსალიმისანო, ნუ სტირთ ჩემ ზედა, არამედ სტიროდეთ თავთა თვისთათვის“. ეგრეთვე მე გეუბნები, ცოდვილნო, რომელსა ჯერეთ არ შეგინანებიათ, ნუ სტირით ქრისტესთვის, არამედ სტიროდეთ ცოდვათა თქუწნთათვის და სტიროდეთ თქუწნის სიბოროტისათვის და ცოდვათა მოტევებისათვის, თორემ მე არა მწადნელი ვარ, თუ ვნებათა თვის ქრისტესთა სტირო/ვნდეთ და მე ამისთვის აღვედ ამა საღმრთოსა ამბიონსა ზედა, რომ ჩემგან ისმინოთ ესე, თუ ქრისტეს ვნებათა შორის რომელი იყო უდიდესი ვნება, რომელსაცა უბნობს თვით: „შეწუხებულარს სული ჩემი ვიდრე სიკვდილამდე“.

ოდესცა მე კაცისა გარდამოხდა, როგორც რომ სამოსელი, ესრეთ ორის კაცის ბუნებით შეიმოსა, ერთი კაცის ჯორცითა, რომელიცა მიიღო გვამსა თვისსა ზედა, რომლისათვის იტყვის იოანე ღმრთის მეტყველი: „და სიტყვა იგი ჯორციელ იქმნა“ და მეორე ცოდვითა კაცისათა, რომელიცა ჩვენის წსნისათვის იტვირთა, რომლისათვის იტყვის პავლე: „რამეთუ რომელმან იგი არა იცოდა ცოდვა, ჩვენთვის ჰქმნა“, და კვალად ქრისტემან ჩვენ მოგვიყიდა წყევისა მისგან სჯულისა, და იქმნა ჩვენთვის წყევასა ქვეშე. ჯორცით შემოსილი განეცხადა კაცთა, ვითარცა კაცი და ცოდვით შემოსილი ან დღეს ვნებად გამოცხადების, როგორც რომ კაცი, დატვირთული ყოვლისა სოფლისა ცოდვითა, რომლისათვის იტყვის იოანე ნათლის მცემელი: „აჰა, კრავი ღმრთისა, რომელმან აღიხუნა ცოდვანი სოფლისანი“.

ესრეთ შემოსილი განვალს გეთსამანიის

მტილშიდ და სთხოვს მამასა დაუსაბამოსა თვისსა მწარისა სიკუდილისათვის: „მამაო, უკეთუ შესაძლებელარს, თანა წარმხედონ“, მაგრამ მამა არ უსმენს ამ თხოვას, რადგან მან პირველად სიკუდილისა მისისა განწესება დასწერა ცაჲსა ზედა. არ უსმენს ამ ვედრებას, არცა რასმე ნუგეშს სცემს, არამედ დაუდუმებელი გამძლიერებელს ანგელოზს მოუვლენს. განძლიერდი, თორემ ჩვენგან ქმნილის კაცის კსნისათვის უნდა მოკუდეო, ამის მეტს არის ნუგეშს მიუგებს დაუსაბამო მამა. ზ, საკვირველება, ღმერთი და მამა არ ისმენს საყვარელისა ძისა მისისა თხოვასა, რომელიც რომ მან მტკიცედ დაუმტკიცა: „მე მარადის ვისმენ შენსა“. ღმერთმან, რომელმან შეიწყალა ძე ერთი კაცისა ისაკ და არა მიუშვა და კუალად მამად, ეს ღმერთი და მამა ესრეთი მოწყალე, თავის ძეს სიკუდილად არღა იწყალებს და არცა რასმეს ნუგეშისა სიტყვასა სცემს, არღა ეუბნება საყვარელსა და სანეტარო/37ჲსა მას ჳმასა, რომელიცა თაბორსა ზედა და იორდანესა შინა გარდამოსცა: „ესე არს ძე ჩემი საყვარელი“. არამედ უმეტეს სწადია სიკუდილი საყვარელისა ძისა თვისისა, რათა ჩვენ, კაცნი, კსნილი ვიქმენთ ცოდვათაგან და მიმსჭვალოს ჯვარსა ზედა ძველი იგი ცოდვა და ვიქნეთ ჩვენ კსნილნი სისხლითა ძისა მისისათა, ზ, დიდსა ამას მოწყალეზასა, რომლისათვის იტყვის მოციქული: „რომელმანცა ძესა თვისსა არა რიდა, არამედ მისცა იგი ჩვენი ყოველთათვის“.

ესრეთ იესო ჩემი დატევებული საღმრთოსა მამისაგან, დატევებული საყვარელთა მოწაფეთაგან, რომელნიცა რომელნიმე ივლტოდენ და რომელთამე მიეძინათ და მარტო იესო მწუხარებდა და იურვოდა სულითა და მწუხარებისაგან სისხლის ოფლი მოსდიოდეს, მაგრამ ოფლი ესე სისხლისა იესოსი არს განმკურნებელი ადამის მწუხარებისა და ევას კუნესისა და დამკსნელი წყევისა წინაპართა ჩვენთა, მაგრამ მე ამისთვის ვსწუხვარ, რომ ვერ გულის ჳმა ვყოფ, თუ რასთვის ესრეთს დიადსა შეწუხებასა შინა არს იესო ჩემი, რომელიცა ჳმასა მას კვალად განამრავლებს: „შეწუხებულარს სული ჩემი“.

თუმცა ჯვარსა ზედა ვნებისათვის სწუხს, პირველად მანვე ბრძანა: „ვნება და ჯვარი დიდება არს ჩემდა“, და კვალად: „აწ იდიდა ძე კაცისაო“ და ეგრეთვე მოწაფეთა ეტყვის: „აღდეგით, წარვედითო“.

იხილე, დიდებულ შეურაცხია ვნება და ჯვარი და თვით ვნებითა მისითა მივალს ვნებად, და რასათვის მწუხარებოხს ესრეთ, რომელ ოფლისა სისხლი დიან და იურვის და იტყვის: „მეწუხებულარს სული ჩემი ვიდრე სიკუდილადმდე“. გარნა ყოველი მწუხარება და ტანჯვა მისი დავიწყების და მწუხარება და ოფლი და ურვა მისი არს იუდას გამცემლობა. მწუხარებოხს ამისთვის, თუ იუდამ ვერ იცნა იგი ძედ ღმრთისად.

ჟ, იუდავ, დაბნელებულო, თუმცა ძედ ღმრთისად ვერ იცან, ესენი ხომ მაინც იხილე, რომელი მკუდართა აღადგინებდა, უდაბნოსა ხუთითა პურითა ხუთი ათასნი განაძლნა, ქართა ბრძანებით დააყუდებდა, წყალსა ზედა ფერხითა მავალობდა, ესენი ხო/37vმ მაინც იხილე, და თუ ძედ ღმრთისად ზაგა კლდისა უმაგრესითა გულითა ვერ იცან, ეს მაინც მითხარ, ესე ვითარს სასწაულთმოქმედს კაცს როგორ ყიდი? ოცდაათი ვეცხლი მოსემ ძველსა სჯულსა შინა მონისა ფასად დასდვა, და შენ იესოს მონისა ფასად ყიდი? ვაი, უსირცხვილოსა მაგას პირსა შენსა და ყოვლითურთ დაბნელებულსა! მოციქული მოძღვარსა ყიდი და ქრისტესა, ვაი, ვითარ დაბნელდი, უბადრუკო! წყეულარს ვეცხლის მოყვარება, რომელი არს პირველი მიზეზი წარწყმედისა ჩვენისა, რომელსა ზედა განვიყიდით სარწმუნოებასა ჩვენსა და სიყვარულსა ვეცხლისათვის სულსა ჩვენსა წარვაგვლინებთ ჯოჯოხეთად.

უბადრუკო იუდავ, რა უყავ ვეცხლი იგი ფასი იესოსი? რაი იყიდე მით, ანუ რაი სარგებელ გეყო, ანუ ვითარ განმდიდრდი ვეცხლითა მით? იყიდე მით რამე? მე ვგონებ, არა რაი, მხოლოდ შენ იყიდე მითა მოსაშთობელი ბაწარი, მოიშთვე თავი შენი და წარემგზავრე ჯოჯოხეთად, რომლისათვის იტყვიან მახარებელნი: „განეშორა და წარვიდა და შიშთვილიბა“. ვეცხლი იგი დაიბნია ტაძარსა შინა, მაგრამ სირცხვილი არს შენდა, რომელ არავინ მიიღო ვეცხლი იგი და რქვეს: „არა ჯერ არს დადებად სიწმიდესა, რამეთუ სასყიდელი სისხლისა არს“.

ოდეს წარვიდა იუდა განცემად მოძღვრისა და უფლისა თვისისა, წარიყვანა მისთანა მკედრები მახვილითა და ნათებითა შეპყრობად იესოსა და

რა მოვიდა, ამბორს უყო იუდამ ამბორის ყოფითა
სიცრუისათა, მაგრამ უბოროტო იესო ჩემი მაცთურსა
ამბორის ყოფისა მისსა არა შეურაცხყოფს, და რქვა:
„მოყვასო, ჰქმენ რაღცა გნებავს“.

ყოვლად განწირულო იუდავ, არცაღა ამის
გრცხვენინა? ჰყიდი, განსცემ, სიკუდილს უმზადებ
და მეგობრად და მოყვასად გიწოდს. ვაი, სირცხვილი
პირსა შენსა! ბოროტო იუდავ, შენ ვერ შეკრავ
ძლიერებასა მისსა და ვერცა შეიპყრობ მას, შენ
თვით ნახე გუშინ მიუწვდომელი ძალი ძლიერებისა
მისისა. ერთისა ჳმის დამახებითა ოთხისა დღისა
მკუდარი დაყოლებული ლაზარე ჯოჯოხეთის
პირისაგან გამოიყვანა და აღადგინა, და ეგრეთვე
ერთის ჳმის ბრძანებითა უბრძანოს ქუჭყანასა
დანთქმა შენი /38r და შენთანა მყოფთა მკედრობათა
უფსკრულამდე, მაგრამ ყოვლად უგუნური ვინ
მისწვდება სიმდაბლესა მისსა. მიხედე სიმდაბლესა
მისსა – ვნებითა თვისითა გაძლევს თავს და გეტყვის:
„მოყვასო, რაღცა გნებავს, ჰყავ“.

მაშინ შეიპყრეს იესო მკედართა, შეუკრნეს ჳელნი
ზურგით კერძო და წარიყვანეს და მიიყვანეს ანნა
მღვდელ მთავრისა სახლსა შინა, და იქიდა
წარიყვანეს და მიიყვანეს სახლსა კაიაფასსა, სადა
შეკრებულ იყვნენ მწიგნობარნი, ფარისეველნი,
მოხუცებულნი და ყოველნი მსაჯულნი და
ვიდრემდის განიკითხვიდენ, ანუ გაიგონებდენ
ბრჭობასა მისსა და სიმართლესა, ანუ განჩინებასა,
მყის დანახვასა თანა იესოსა ყოველთა სთქვეს:
„თანამდებ არს სიკუდილისა“.

აქა გვედრებით თქვენ, მსმენელნო, გასინჯოთ,
თუ როგორ თვალთლებით სჯიან სამართალსა
უსამართლონი მსაჯულნი, სადამდის განიკითხვიდენ,
სადამდის შემასმენელს წარმოადგენენ, სადამდის
ბრალსა და უბრალოებასა მისსა შეიტყობენ,
მანამდის იმახიან: „თანამდებ არს სიკუდილისა“.
აქა ცხადად სჩანს შური სიხენეშისა და სისხლის
მსმელობა უზადრუკთა მსაჯულთა და
მოხუცებულთა, მაგრამ ნუ გიკვირთ ეს, წინათვე
სთქვა ქრისტემან მათთვის: „ბრძანი არიან და
წინამძღვარნი ბრმათანი“. და არ შეეძლოთ ცოდვით
აღვსილთა თვალითა ხილვა ქრისტეს ცხოვრებისა,
არცა სმენა სწავლისა მისისა, რომელი იყო ნათელ
ზეციერ, თქმისაებრ იოანესა: „რომელი განანათლებს

ყოველსა კაცსა მომავალი სოფლად“.

უყვარდა იესო ტკბილი ყოველსა საზოგადოსა ხალხსა ჰურიათასა, ვინადგან ჰედვიდენ დიდსა სასწაულებსა მისგან და არა სწადოდათ მოკულა მისი, მაგრამ ფარისეველნი იტყოდენ: „ბოროტარს ქრისტე და მაცთურიო“, და რადგანაც ფასეულნი ესრეთ აჩვენებდენ თავთა თვისთა მაჩვენებლობითა, რომელ ჰურიათა მიაჩნდათ ისინი წმიდა კაცად და მართალ მსაჯულად, იმით მოცთუნებულნი, ისინიცა იტყოდენ: „თანამდებ არს სიკუდილისა“, მაგრამ დაბრმობილთა ვერ იხილეს ესე, რომელ ფარისეველნი არიან, მგელნი მოსილნი ტყავითა ცხოვართათა, რომელნი შესჭამ/ჰმწვენ სახლებთა ქვრივთასა. ფარისეველნი არიან მოსილნი მაზარითა და წმიდათა კაცთა სამოსლითა, მაგრამ ვერ გულის ჰმა ყვეს ისე უგულის ჰმობთა, რომელ „გარეთ სჩანან შვენიერ, ხოლო შინაგან სავსე არიან ნატაცებითა და არა წმიდებითა“.

ფარისეველნი და მოძღვარნი და კრებულნი ისმაილთანი, როგორ სხვებ და სხვებ გარდააქცევთ თავთა თქუჴნთა, უწინარეს ამისა, ესრეთ გიყვარდათ იესო, რომელ მეფედ თქუჴნ ზედა გწადოდათ, რომლისათვის იტყვის იოანე ღმრთის მეტყველი: „ხოლო იესო გულის ჰმა ყო, რათა მოვიდენ წარტაცებად, რათამცა ყვეს იგი მეფედ, გარნა იგი განეშორა და წარვიდა და დღეს ესრეთ სძულობთ, რომელ ერთ ჰმობით ღაღადებთ: „თანამდებ არს სიკუდილისა“; მაგრამ მაშინ, როდესაც მან ხუთის ჰურიითა ხუთი ათასნი კაცნი განაძლო და თქვენ ღმერთ მუცელნი იყვენით საჭმლის სიყვარულისათვის, ესრეთ გიყვარდათ, მეფედ თქვენ ზედა გწადოდათ და დღეს რომ იესო ჩემი ჰელ შეკრული მდგომარეობს და არა რაი აქვს მოქრთამეთა და ვეცხლის მოყვარულთა მსაჯულთა მისაცემი, არცა ერთათვის საჭმელი, ამისთვის ღაღადებთ: „თანამდებ არს სიკუდილისა“.

ვაი უსვინდისოსა ამის განსჯასა და უსირცხვილოსა თან შეთქმულებისა! ჰურიანი და ფარისეველნი, წინათვე სთქვა თქვენთვის ისაიამ: „და უსლბენ გულნი მათნი, რათა არა გულის ჰმა ყონ და დაუბრმენ თვალნი მათნი, რათა არა იხილონ“. უმადლონი მსაჯულნი ჰურიათანი ეძიებდენ შესასმენელსა იესოსა და აძალებდენ

ქრთამსაცა, მაგრამ ვინ იპოვება შემასმენელი იესოს მართლისა, ვითარმედ მან ცოდვა არა რაი ქმნა, არცა იპოვა ზაკვა ზაგეთა მისთა, გარნა უკანასკნელ მოიპოვეს ორნი ცრუ მოწამენი მსგავსნი მოძღვრისა მათისა, და იტყოდენ: „იესუმ სთქვა: „ძალ მიცს მე დარღვევად ტაძარი ესე და მესამესა დღესა აღშენებად“.

უსჯულონო მსაჯულნო, მე გეტყვი თქვენ, ესენი ცრუვსა არა სწამებენ. იესო ჩემმან სწორეთ ესრეთ სთქვა, მაგრამ არა ესრეთ, ვითარ თქვენ იტყვით. უ/39r გუნურო, მან ესრეთ სთქვა: „უკეთუ მოკლავთ ჯორცსა ჩემსა, მე კვალად მესამესა დღესა აღვადგენ მასო“, და ჭემმარიტად ესრეთცა იქმნა, და თქვენ ამისთვის ხართ, ცრუ მოწამენო, რომელ არა სჯით ესრეთ და თქვენ გგონიათ ტაძრისათვის სოლომონისა, და ამით ხართ თქვენ ცრუ მოწამე, მაგრამე დავითისებრ: „და სიცრუე მისი თხემსა მისსა ზედა დაუხდეს“. ესოდენსა საუბარსა ზედა ნებევდა იესოს ერთისა მცირისა პასუხისა მიგება ანნა მღვდელ მთავრისადმი, მაშინ ერთმან მსახურმან მღვდელ მთავრისამან სცა ყურიმალსა იესოს.

ჟ, საკვირველი, სადა ხართ თქვენ, უძლეველნო ძალნო ზეცისანო სერაბინ-ქერაბინნო, რომელ არა დასწვით მასვე ჟამსა შინა ყოველნი ესე ვითარნი ბოროტნი მსაჯულნი და მსახურნი მათნი.

ჟ, ქუეყანაო, რასთვის ჰყოვნი, რად არა განადებ პირსა შენსა შთანთქმად უსჯულოსა მის, რომელმან იკადრა ესე ვითარი დამზადებელისა შენისა? მაგრამ იესო არათუ აყვედრის მას, არამედ მიუგებს შესაწყალებელსა სიტყვასა: „უკეთუ ბოროტსა ვიტყოდე, რასათვის მცემ მე?“

ახ, იესო, დიდება ყოვლად მიუწდომელსა სულგრძელებასა შენსა! ოდეს წარადგინეს იესო სამსჯავროსა პილატესსა, შემდგომად გამოყვანისა, უსჯულონი ნერწყვიდენ პირსა მისსა, რომლისა პირისა ბრძანებითა შეიქმნა ცა და ქვეყანა და ყოველნი მას შინა ქმნულნი, შოლტითა სცეს ბეჭსა მისსა, რომლისა ბეჭმან იტვირთა ცოდვანი ყოვლისა სოფლისანი, მრავალი სისხლი ადინეს, რომელ სრულიად ტანი მისი შესვარა სისხლმან, რომლისა სისხლითა მიეცემის ადამს წყევისა დახსნა, მაგრამ ამით ყოველთა დიდთა ტანჯვათა და წყლულებათა

ითმენდა იესო და მდუმარებდა.

იესო ჩემო, მიკვირს, თუ რად უთმენ ესეოდენსა ერსა უმადლოსა? ბრძანე, რათა განიბნივინენ „ვითარცა მტვერი, რომელ აღგავს ქარმან პირისაგან ქუჭყანისა“ და ამით მხიარულჰყო შეწუხებული სული ჩემი, გარნა ვინ მისწვდება სახარებასა შენსა, თუ რასათვის ითმენ და მდუმარეობ? დიდება სულგრძელებასა შენსა!

მაშინ პილატემ მიუგო ჰურიათა „თქუწნ სჯული გაქვსთ და სჯულ/პრისა თქვენისაებრ განიკითხეთო“. მოიყვანეს იესო ორთა მღვდელ მთავართა ანნა და კაიაფასა წინაშე განსაკითხველად და ორნი ესე მსაჯულნი, კაიაფა კითხავს იესოს ფიცითა: „გაფუცებ შენ ღმერთსა ცხოველსა, უკეთუ მე ხარ ღმერთისა, მითხარ ჩვენ“; და რადგანცა აფიცებს და ჰკითხავს, სამართალ არს, უნდა მიუგოს ნაცვალნი და თუ რაიმე სთქვა იესომ, მაშინ ანნა იტყვის ცემასა მისსა და რა უნდა ქმნას იესომ? ერთი კითხავს მსაჯული კაიაფა ფიცით და თუ არა მიუგო, თანამდებად ბრალისა შერაცხა, და თუ მიუგო რაიმე და, მაშინ მეორე მსაჯული ანნა ბრძანებს ცემასა მისსა, და რად ყოს მართალმან მან იესომ ამა ვითართა უსამართლოთა მსაჯულთა შორის? და ვინათგან იგი საღმრთოთა თვალითა კედავს თვისთა ქმნულთა კაცისაგან ეს ვითარსა უსამართლოებასა და დაბრმობასა შურითა, თვისსა დამზადებელსა ზედა ამისთვისცა უბნობს: „შეწუხებულარს სული ჩემი ვიდრე სიკუდილამდე“.

კაიაფა, რასა კითხავ იესოს, რასა აფიცებ: „უკეთუ მე ხარ ღმერთისა მითხარი?“ რადგან გწადს შეტყობა მაგისი, თუ ვინ არს ეგე, მე გეტყვი. აქ ეზოსა შინა შენსა არს ერთი მოწაფე მისი. მიუწოდე მას და ჰკითხე და იგი გეტყვის, თუ ვინ არს ეგე.

სადა ხარ შენ, პეტრე, მოდი და უთხარ კაიაფასა, თუ ვინ არს იესო! პეტრე, მითხარ, რამ შეგაშინა შენ, ესრეთ არა აღუთქვი საყვარელსა შენსა მოძღვარსა იესოს, სული ჩემი შენთვის დავსდვაო და შენ ესრეთ შეშინებულხარ: „არა ვიცი კაცი იგიო“, რად არს პეტრე ეს შენგან თქმა? როგორ არ იცი – იგი არს, რომელსა მთასა ზედა თაბორსა განბრწყინვებულად ხედევდი. იგი არს, რომელმან სასუფეველის კლიტენი გარწმუნა და კლდედ ეკლესიისად გაჩინა; რომელმან ფერხი დაგბანა

და საღმრთოსა ჯორცისა და სისხლისა ზიარ გყო
შენ; იგი არს, რომელი შენ ქადაგე: „ჭეშმარიტად,
შენ ხარ მე ღმრთისა ცხოველისა“ და როგორ არ
იცი, ვინ არს კაცი იგი? რასა უბნობნ პეტრე, გუშინ
სიკუდილი აღუთქვი თავისა შენისა და დღეს უარ
ყოფ.

ვაი, ცრუთა აღუქმათა! ვაი, დაუნდობელ/40რთა
გულთა კაცთასა! ზ, მწუხარებათა იესოს გულისათა!
ოდეს ესმა თვისთა საყვარელთა მოწაფეთა და
მეგობართა პეტრესგან უარის ყოფით დატევება
თვისი, მაშინ უმეტეს განამრავლა თქმად:
„მეწუხებულარს სული ჩემი ვიდრე
სიკუდილადმდე“.

იესო ჩემო, რა არს ესე, აწ რომ ვხედავ, ვაი ჩემდა,
თით ითქმის და მართალს უბნობს პეტრე, რომ ვერ
გიცნა ურიათა სიბრგილემან, შურმან და
სიძულვილმან. ესრეთ განსისხლიანებულ გყო,
რომელ ცნობა შენი არ შესაძლებელ არს. ვითარ
მოაკლდა პირსა და ჯორცსა ფერი ესე, რომელიცა
სიტკბოება და სიხარული არს ანგელოსთა.

რად არს, მეუფეო, ყოვლად განსისხლიანებული
ჯორცი შენი დახეული, რომლითა მოსწვეთავნ
სისხლი შესაბრალისი? რად არს გვირგვინი ეკლისა,
რომელი თავსა გიმზერს, ქლამინდი საკიცხელი და
სხვა და სხვა საკვირველნი ტანჯვანი, ვის უვნიეს
ესრეთ და ვინ განკიცხულარს ესრეთ, ვითარცა შენ,
უწმიდესო იესო? გავს, ამან გაიმძულა შენ თქმად:
„მეწუხებულარს სული ჩემი ვიდრე სიკუდილამდე“.
ესე ყოველი ახლანდელი ტანჯვანი შეგამთხვია
შენ უსვინდისომან განსჯამან პილატესმან და
შოლტმან მისმან.

აწ მივედ პეტრე და იხილე მახლობელად და
იცნობ, თუ ვინ არს კაცი იგი. პეტრე, უკვე
შენანებული და შეკდემილი, ვერღა აღიხილავს
თვალსა თვისსა შესახედავთ იესოსა, „განვიდა გარე
და სტიროდა მწარედ“.

სადა ხარ შენ, მარიამ, მწუხარეო დედაო იესოს
ჩემისაო, ხედავაა მესა შენსა? მე არ მგონია, ხედევდე,
თორემ როგორ შეიძლება სული შენი გვამსავე
შინა შენსა იყოს, თუმცა იხილო, ვერღა იცნო, არღარა
არს ესრეთ მშვენიერ, ვითარ შენ აღზარდე იგი, იგი
არს დღეს სრულიად განსისხლიანებული. არღარა
აქვს მას მშვენიერი ფერი პირისა მისისა. ახ, რაოდენ

უსანატრელეს იყო დღე იგი შენთვის, ოდეს მკლავსა შენსა ზედა გეტვირთა იგი; როდენ უსანატრელეს იყო გიხაროდენი იგი გაბრიილისი, რომელი მოგართვა შენ: „გიხაროდენ, მიმადლებულო მარიამ, უფალი შენთანა“ და დღეს ესრეთ გესმიან გიხაროდენი, რომელიცა გულსა შენსა განგმირეს, რომელნიცა უმადლონი, / 40v რომელნი ძესა შენსა და მეუფესა კიცხევით ეტყვიან: „გიხაროდენ, მეუფეო ჰურიათაო“. ნეტამც თუ შეიძლება მიწდომად, როდენი მახვილნი ორ პირნი სჭრიან გულსა შენსა, ანუ ვითარი სახმილი ცეცხლისა სწვავს ყოვლად წმიდასა ნაწლევსა შენსა. მე აქამომდე ვიპყარ ცრემლი, გარნა რა შენ გესაუბრები, არათუ ცრემლვ, ნეტამც შესაძლებელ იყოს, სრულიად სისხლსაცა ჩემსა უკანასკნელ წუთამდეცა დავაქცევდე. მარიამ, უბიწოო და მშობელო, მე ველარ დავსთმობ საუბარსა შენსა, წარვალ აწ საუკუნოდსა მამისა და ღმრთისაგან მივიღებ ამას ზედა ნუგეშინისცემასა.

გარდამოიხილე ზეცით, მამაო საუკუნეო, და იხილე მე შენი საყვარელი, რომლისათვის თვით შენ სწამე: „ესე არს მე ჩემი საყვარელიო“, თუ ვითარსა ტანჯვასა და შეურაცხებასა შინა არს უმადლოთა ერთაგან; გარნა საკვირველი რომელ ჟამსა ამას მამამანცა ზეციერმან ნეტართა თვალთა ზედა დაიფარნა ფრთენი სერაბინთანი, რათა არა იხილოს ვნება ძისა თვისისა, რომელი მსხვერპლად განსცა მან იგი.

სადა ხარ თქვენ, მოციქულნო და მოწაფენო ქრისტესნო, სად განიზნინენით ესრეთ, რომელ ამოდენი ხანი არის, გემიებ თქვენ სახარებისა სანთლითა და ერთიცა ვერ გიპოვეთ? პეტრე მხოლოდ ვიპოვე, მაგრამ იგიცა უარის მყოფელად. განცვიფრდი, მზეო, სულთ ითქმოდე, ცაო, რომელ ერთიცა არავინ აღმოჩნდა არცა ცასა ზედა და არცა ქუეყანასა ზედა, რომელ მცირე რაიმე შესაწევნელი სიტყვა ეთქვა იესოსი.

ესე ვითარის უმაგალითო ტანჯვისათვის და მცირე რაიმე შეესუბუქებინა მოუთმენელი ტანჯვა მისი და აქ თქვენ გასინჯეთ, მსმენელნო, წინათვე ვსთქვი: მამამან ზეციერმან, რომელმან უწინარეს მთიებისა წიაღთა თვისთაგან შუა იგი, მან დაუტევა უნუგეშოდ, მეგობართა უარ ყვეს იგი, მოციქულნი ყოველნი ივლტოდეს, უბიწოდ მშობელი მარიამ

დედა თვის ეგულები მოუთმენელსა მწუხარებასა შინა, და ეგრეთვე მოხუცებულნი მღვდელ მთავარნი და ყოველნი კრებულნი ისრაილთანი იძახიან:

„ჯვარს აცუ, ჯვარს აცუ ეგე“ და ესე ვითარისა საქმისა მხილველი როგორ არ იტყვის იე/41რსო ჩემი: „შეწუხებულ არს სული ჩემი ვიდრე სიკუდილამდე“.

მოიყვანა იესო პილატემან თვისთა თანა და განიკითხა იგი, ვინათგან მის ჟამისა მთავარი იყო ყოვლისა ჰურიასტანისა და სთქვა: „მე ამისთანა ბრალსა არარასა ვპოვებ“. რასა პოვებდა იესოს თანა ბრალსა?! ვინ იპოვებს მზესა შინა მწიკულსა, ეგრეთვე იესოსთანა ბრალსა? და რადგანაც სცნა ჭეშმარი-ტი, რომელ იესოს თანა ბრალსა ვერასა პოვებს და ცხადად დაინახა, რომ ჰურიათა შურითა და ტყუ-ვილითა უნდათ მოჰკლვა მისი, ამისთვის იწადა პილატე, რომლითამე ღონისძიებითა განათავისუფ-ლოს იესო.

მას ჟამსა ჩუეულებად ჰქონდათ ჰურიათა, რომელ დღესასწაულსა მას პასექისასა დღესასწაულობის პატივისათვის მთავარი მიუტევებდა ერსა ერთსა პერობილსა სიკუდილისა თანამდებსა. ჰყვანდა პილატეს ავაზაკი, კაცის მკულეელი და მტაცებელი, სახელით ბარაბა ჰურია შეპერობილი და განიზრახა ბარაბა დასაჯოს, ხოლო მართალი იესო ერსა ურიათასა მიმადლოს და განუტევეს. მაშინ პილატე უბრძანა ჰურიათა: „რომელი გინდათ მოგმადლოთ თქვენ, ბარაბა ანუ იესო“? ჰურიათა ჯმა ყვეს: „ბარაბა მოგვიტევე, ხოლო იესო ჯვარს ეცვინ“, რქვა პილატე: „და რა ბრალი უქმნიეს მას, დავიბანე უბრალოებით ხელნი ჩემნი, უბრალომცა ვარ სისხლისაგან მაგისისა“. თქვენ იხილეთ: ჰურიათა რქვეს: „სისხლი მაგისი ჩვენ ზედა და შვილთა ჩვენთა ზედა“. მაშინ მისცა პილატე, რათა ჯვარს აცვან იესო.

პილატე, ისმინე ჩემი, მე ვხედავ შენ შორის ან მზაკვარებასა, ანუ შენის მთავრობის სისუსტესა! რათ ჰკითხავ შენ ურიათა? ხომ ცხადათ დაინახე, რომ იესოს თანა ბრალი არ არის, და სწადსთ შურითა იესოსი მოკლვა. ეს ხომ თვით შენ სთქვი და რასათვის კითხავ? მთავარი ხარ, ჯელმწიფება გაქვს, ბრალეული დასაჯე, ხოლო მართალი და უბრალო განუტევე. ახლა მაინც ხომ ცხადათ დაინა-ხე ცენეში შუ/41ური ურიათა, კაცის მკვლეელი, ავაზაკი, მტაცებელი, რომელიცა ყოველსა ურიასტანსა

აწუხებდა, იგი გამოითხოვეს, განამართლეს და განუტევეს, ხოლო რომელიც თვით შენ სწამე – მართალს იესოს ჯვარსა ზედა სჯიან და ესრეთ დანახულს შურს შენ რათ თანა ხმა ექმენ. რომელსა ძალგედვა მართლისა განთავისუფლება?

პილატე, ვერ იმართლებ თავსა, შენცა მათთანა გიძს ნაწილი, ვაი, სუსტსა მთავრობასა შენსა, ვაი, უსვინდისოსა მსაჯულებასა შენსა, ვაი, განუსჯელსა თან კმობასა შენსა ურიათადმი!

პილატე, მსმენელი ამისი, ზურგ უკუნ ქცეული მიდის ჩემგან. მოიცადე, პილატე, გაფუცებ ღმერთსა, მოიცადე! მაგრამ ველარ უკუ მოიხედავს სირცხვილით. წადი, პილატე, წადი, სირცხვილი პირსა შენსა, მიემატე მოძღვარსა შენსა, იუდას უსამართლო მსაჯულო და მთავარო! მაშინ მისცა მათ იგი, რათა ჯვარს აცვან.

აწ დაიწყება ჯვარცმა იესოსი ქრისტეს ჩემისა, ხოლო დასასრული საშინელ და შესაძრწუნებელ და საგლოველ. ენა ჩემი ვერ იკადრებს, თუ განვამარტო იგი. აქ უფრო სახმარი არის აწ ცრემლი სიტყვისაგან, ან ჯეროვანი არს, ვისაცა გაქვს ცრემლი საკმაოდ, სტიროდეთ ესრეთის შესაბრალებელის სახილველისა, რომელიცა ამის მსგავსი ჯერეთ მზესაცა არა უხილავს. მე ვიტყვი აქა, არა თუ ცრემლი, ჭეშმარიტად ღირს არიან, უკეთუ შესაძლებელ იყოს სისხლიცა დათხევად უკანასკნელის წუთამდე.

ოდეს მისცა პილატე იესო ჰურიათა, რათა ჯვარს აცვან, მაშინ შეიქმნა სიხარული და მხიარულება და დღესასწაულება მღვდელ მთავართა, მოხუცებულთა და ფარისეველთა. შეკრბენ ყოველნი კრებულნი და აღუტევეს ჳმა სიხარულისა. მოიღეს ძელი მძიმე ჯვარისა და დასდვეს მჯარსა და წინა წარიდგეს იგი და მოყავსთ. გოლგოთას მოიყვანეს რა, რომელიმე შესამოსელს აძრობს, რომელიმე აგინებს, რომელიმე ხელს უმსჭვალავს ჯვარსა ზედა, რომელიმე ფ/42რერკს და რა მიაკრეს, მაშინ აღმართეს ძელი იგი ჯვარისა და მას ზედა ჳედავენ იესო ჩემი შიშველი.

ვაი, ჩემდა ქრისტეანენო! ნუ ისმენ ამას მშრალითა თვალითა, არამედ ცრემლითა საკმაოთა აღივსენით. არა დაჰსცხრა ბორგნეულება ურიათა ჯვარსა ზედა დამოკიდებულსაცა, ეცინიან და

ეტყვიან: „სხვანი აცხოვნა, თავი თვისი არ ძალ უძს ცხოვნებად, უკეთუ ძე ხარ ღმრთისა, გარდამოხედინ აწ მაგიერ ჯვართ“. არა დასცხრა, ვითარმედ სიძულვილი და ტანჯვა ურიათაგან იესოსი, უბიწოსა პირსა მისსა მიუპყრობენ ძმარსა და ნაღველსა მწყურვალესა, რომლისა პირისაგან შექმნა ცა და ქვეყანა და ყოველნივე ქმნულნი.

ჰურიანო, მან მწყურვალესა თქვენ გამოგადინათ კლდისაგან წყარო და ნაცულად ამისა თქვენ მწყურვალესა ძმარსა და ნაღველსა მიუპყრობთ? უმადლონო, სამართლად მოგეგების თქვენ ღირსი პატივი, მოიცადეთ მცირე!

მსმენელნო, რაოდენი ტკივილნი და რაოდენი წყლულება ჯორცმან ქრისტესმან ჯვარსა ზედა მოიღო, ანუ რაოდენი კიცხვანი და სიცილნი და უპატიურობანი სულმან ქრისტესმან მოითმინა, ამის წვლილად განმარტება ენასა კაცისასა არ ძალ უძს და უმჯობეს ვრაცხე, რათა დავდუმო.

ქრისტეანენო, იხილეთ სიმდაბლე ქრისტეს ჩვენისა, იხილე მოთმინება მისი. არა სთქვა, თუ ქვეყანასა დაეფარა შთანთქმით ურწმუნოებისა მოქმედნი ჰურიანი, არამედ მკვლელთათვის ილოცავს: „მიუტევე, მამაო, არ იციან, რასა იქმან“.

ჰ, სიმდაბლესა შენსა, ქრისტე, დიდება ყოვლად მიუწოდმელსა შენსა სახიერებასა, ქება მოთმინებასა შენსა და კურთხევა ჩვენდამო აურაცხელსა მოწყალეებასა შენსა.

საყვარელნო ქრისტეანენო, ესე მიტევება თვით თქვენგან ნახული ქრისტეს ღმრთისა ჩვენისა დაუვიწყარად აღწერეთ გულთა თქვენთა, თვით გიბრძანებს: „ესრეთ ყოფდით, ვითარცა იხილეთო“. „მაშინ მიიდრიკა თავი და განუტევა სული და ჳმა ყო: /42v „მამაო, ჳელთა შენთა შევედრებ სულსა ჩემსა“, ამის თვის მიიდრიკა თავი, რომელ სიცოცხლესა მისა ვერ გაუბედა მისვლად სიკუდილმან და ჳმა ამისთვის ჳყო. მამასა ეუბნების: არა ნება ჩემი აღსრულებულარს, ესე არს ნება შენი აღვასრულო, და ამ ჳმით ჳოჯოხეთსა შინა მყოფთა წინაპართა ჩვენთა ასმინა: „აჳა, მოვედ გამომჳსნელი თქვენი“ და ოდეს განუტევა სული, ყოველმან ქმნულმან იგლოვეს, მზე დაბნელდა, ქვეყანა საფუძვლითურთ შეირყა, კლდენი განსქდენ და მკუდარნი აღდგენ, კრეტსაბმელი განიპო ზეიდამ ქვემდე და ესრეთ

იგლოვა ყოველმან ქმნულმან; ხოლო თქვენ ჯერ, კაცნო ჰურიანო, არცა ამას ზედა შეიკდიმეთ? არცა ამისადა გრცხვენიათ? ყოველმან უსულომან ნივთმან შეიტყო ღმრთაება ქრისტესი და იგლოვებ ესრეთ და თქვენ რასა ყოფთ?

ვაი, უბადრუკნო, აწ თქვენცა სწუხართ, გარნა რასა იქმთ. ურწმუნონო, ჰკითხეთ ასის თავსა მწედრობისა თქვენისასა, თუ ვინ იყო კაცი იგი, ჭეშმარიტად აღიარა და სთქვა: „მე ღმრთისა იყო ესე“ და თვით ესე გყოფსთ თქვენ სირცხვილულად.

ქრისტეანენო მსმენელნო ჩემნო, ესე არს ქრისტეს ღმრთისა ჩვენისა ვნება, ესე არს ჯვარცმა და ესე არს აურაცხელი მოწყალეობა მისი ჩვენდამო ჩვენებულნი, რომელიცა სიგლახაკემან ჩემმან დღეს ვიკადრე წარმოთქმად და სმენად თქვენდა.

აწ მოვიქცევი მე და მივალ მახლობლად წმიდისა ჯვრისა და მას ზედა დამოკიდებულსა იესოს ჩემსა ამა ცოდვით შებღალულითა პირითა ვესაუბრები: ჯვარცმულო იესო ჩემო, როდესაც მოვიგონებ მე საკვირველსა ვნებასა შენსა და ტკივილსა და განსაცვიფრებელსა მოთმინებასა შენსა, ერთის სახით ვსტირი მე სისხლიანის ცრემლითა და მეორის სახითა მხიარულება გარე მომიცავს მე.

ვადიდებ სიმდაბლესა შენსა, ქრისტე, აღვიარებ მეცა ავაზაკისა თანა: ჭეშმარიტად მე ხარ ღმრთისა და თანა არსი მისი, გხედავ შენ ჯვარსა ზედა შემსჭვალულსა და ამით არა უარ გყოფ, და ვიტყ/43რვი, ჭეშმარიტად საქმენი ესე არიან მისა ღმრთისა და სარწმუნოება ესე ჩემი არს ყოვლად საღმრთო.

მოწყლული ხარ შენ, განსყიდულხარ, შეურაცხქმნილხარ, ღმერთო ჩემო, მაგრამ შენმა შეურაცხებამ მადიდა მე, სისხლმან შენმან მომივაჭრა მე, და შენმან წყლულებამ უკურნებელი წყლულება ჩემი განკურნა. გვირგვინი ეკლისა, რომელიცა გადგია შენ, იგი გვირგვინი არს ჩემი სამოთხესა შინა. ჯვარსა, რომელსაცა ზედა დამსჭვალულხარ, საყდარი არს სულის ჩემისა, მახვილი არს მტერთა სამღეველი და კიბე აღმომყვანებელი ჩემი სასუფეველად.

ჭეშმარიტად ესოდენ ვნებულხარ უსჯულოთა ჰურიათაგან, არცა სახე, არცა სიკეთე შენი არა გაქვს შენ, მაგრამ ამისთვის უმეტესად ღმრთად ჩემდა აღვიარებ შენ, იესო ჩემო, არღა ვსტირი მე, არამედ

სიხარულით თაყვანის ვსცემ ვნებათა შენთა, არა მრცხვენის მე, არამედ სიქადულით ამბორს უყოფ ჯვარსა შენსა და რა გხედავ შენ ჯვარსა ზედა დამსჭვალულსა, მე ესრეთ ვრაცხ, თუმცა გხედვიდე, ვითარცა საყდარსა ზედა დიდებისასა მჯდომარესა მეუფედ დიდებისა და ესრეთ აღგიარებ შენ, მეუფეო დიდებისაო და ძეო ღმრთისაო იესო ჩემო, და ვხმობ: მომიხსენე, უფალო, ოდეს მოხვიდე დიდებითა შენითა, რომელსა გშვენის დიდება და პატივი უკუნითი უკუნისამდე. ამინ.

ღმერთო, აცხოვნე დამწერი უღირსი იოანე წელსა ჩყვთ თებერვალს თ.

ორი ქადაგებაჲ ანტონის მიტროპოლიტის დადიანოვის მიერ თქმული:

მიერთმევის მათს უგანათლებულესობას დადიანს მთავრის ძეს გრიგოლს: ღმერთმან მშვდობაში მოახმაროს:

მათის უგანათლებულესობის: უკანასკნელის საზრალობელის მონის ს. ტაბიძის მიერით: წელსა 1880. აპრილს 1. სანკტპეტერბურდით.

Напетербургской старане, позверинской улице № 19. Кварт. 3. Симон Егорович Табизе.

/ 2x ანტონის მიტროპოლიტის დადიანოვის მიერ თქმული ქადაგება საზოგადოდ.

[იტყვის] სანატრელი დიდი პავლე: „უკეთუ მოჰკვედით ქრისტესთანა, ნივთთა მათგან ამის სოფლისათა რასათჳს, ვითარცა ცხოველნი ჰბრძნობთ სოფელსა შინა“? [ჩემის] უგუნურების აზრისაებრ, სიკვდილი ოთხი არის: ერთი სულისა და ხორცის ურთიერთ არს განთვისება და სიკვდილი ამის სოფლისა; მეორე უსაშინელესი სიკვდილი – საუკუნო წარწყმედა; მესამე

მონაზონებითი [სიკუდილი], რომელიცა სოფლისა ამის ნივთაგან მკვდარნი არიან, ვითარცა [იყვნენ] პირველნი მამანი: ანტონი, ევთიმი, და საბა; მეოთხე – მაცთურებითი და არა ჭეშმარიტებითი სიკუდილი, ვითარცა ჰყოფენ სოფლის მოყვარენი მონაზონნი, რომელთა სახე სოფლის მოკვდავებისა შეუმოსია, შინაგან ცხოველი არის სოფლისა და მისის საქმისათვის, რომელთაც ქრისტე ცხადად ამხილებს და უბრძანებს: „გარეგან ცხოვართათა მოსილი, ხოლო შინაგან მგელ მტაცებელ“.

ოთხთად რომ სი/2vკვდილი ვსთქვით, მოციქულის სიტყვა, სამისათვის არა არის, მეოთხისა თვის არის. მოციქულის სიტყვა მეოთხეს სიკუდილს სამისაგან განარჩევს.

სულისა და ხორცის განყოფილნი სიკუდილისაგან განარჩევს თქმითა: „რომელნი მოჰკვედით ნივთთა მათგან ამის სოფლისათა“. წარწმედის სიკუდილისაგან განარჩევს თქმითა: „უკეთუ მოჰკვედით ქრისტესთა“ – ქრისტესთა მკვდარი საუკუნოდ ცხოვრებად მიიწევა, ვითარცა ჰრქვა მორწმუნესა ავაზაკსა: „დღეს ჩემთანა იყავ სამოთხესა“; მზაკვარებით და მაჩვენებლობით სოფლის სიკუდილისაგან განყოფს თქმითა: „უკეთუ მოკვდით ქრისტესთანა, ნივთთა მათგან ამის სოფლისათა, რასათვის, ვითარცა ცხოველნი ჰბრძნობთ სოფელსა შინა?“ მონაზონებით ქრისტეს თანა მკვდარი სოფლისათვის არა ბრძნობს და მაჩვენებლობითი მონაზონი ისევ სოფლისათვის ბრძნობს და იქცევა. სწორებით წარმოჩნდა, რომ მოციქულის სიტყვა ჭეშმარიტისა და უზაკველის მონაზონისათვის არის.

მოწაფე ქრისტესი, სრული მონაზონი, ნივთიურის სოფლისათვის მკვდარია, მკვდა/ზრი უნდა იყოს, ვითარცა განსაზღვრებს დიდი იოანე სინელი და იტყვის: „მონაზონება არს [უარ]ყოფა სრულიად სოფლისა და საქმეთა მისთა“. ახლა კიდევ მოციქულისავე სიტყვით დავამტკიცოთ, რომ ჭეშმარიტითა გულითა მონაზონი და ქრისტეს შედგომილი, სოფლისაგან მკვდარი უნდა იყოს. ქრისტეს შედგომილისა პავლესი ისმინე, რასა იტყვის: „არღარა ცხოველ ვარმე, არამედ ცხოველ არს ქრისტე ჩემ შორის“.

მონაზონო, თუ ჭეშმარიტის გულით შედგომილი

ხარ ქრისტესი, პავლეს სიტყვის მსგავსად, ნივთიურის სოფლისათვის ცხოველი არ უნდა იყო, რადგან საყვარელი ქრისტეს მეგობარი ხარ, ქრისტეს მეგობარს ლაზარეს უნდა ემსგავსო. თუ ვითარ – ვსთქვათ: ლაზარე, მეგობარი ქრისტესი, მოკვდა, ქრისტემან თავისი მეგობრის სიკვდილი რომ ჰსცნა, ქრისტემან ხმა უყო: „ლაზარე, გამოვედ გარე“. განცხოველდა და საფლავიდან გამოჰხდა ხელით და ფერხით შეკრული, ჰრქვა მონათა თვსთა: „განხსენით და უტყვეთ“, განხსნეს და ვიდოდა. ეგრეთვე შენ მონაზონებით ნივთიურის სოფლისაგან უნდა /3v მოჰკვდე.

როდესაც ქრისტეს შენს სოფლისაგან მოკვდავებს ჰსცნობს, მაშინ ლაზარეს მსგავსად გიწოდებს: „გამოვედ გარე საფრხისაგან ეშმაკისა“ და მაშინ ცხოველ იქმნები სულითა და უბრძანებს ანგელოზთა: „განხსენით ეგე ცოდვისა კრულებათაგან და უტყვე სულად სასუფეველსა შინა“. ეგების ვინმე იიჭვნოს: სრულიად ასრე რომ განვეშორო, ხორცი ვითარ გამოვზარდო, ან საზრდელი როგორ მოვიპოვო?

რადგან ქრისტეს შედგომილი ხარ, ამის მსგავსი ზრუნვა შენგან შორს უნდა ჰყოფდეს ამისთვის, რომ უფალი შენი ამას გამცნებს: „ნუ ზრუნავთ, რა ჰსჰამოთ, ანუ რა ჰსვათ, ანუ რა შეიმოსოთ. იცის მამამან ზეცათამან, რა გიკმს ამათ ყოველთაგანი“. რადგან ნივთიურის სოფლისაგან განსრული ხარ, რომლისი სოფლისა ხარ.

აწ ის უნდა წარმოვაჩინოთ, პავლე განგიცხადებს და გეტყვის: „არა გვაქვს საყოფელად ქალაქი, არამედ მერმესა მას ვეძიებთ“. არათუ ქვეყანის ამის მსგავსი არის, ყოვლითურთ /4r უცხო და სხვა რამ არის ამისგან და თუ ვითარ ვსთქვათ.

ქვეყანა იგი ზეცისა არა არს ნივთიური, არამედ უნივთო; არ არის წარმავალი, არამედ საუკუნო; მეუფე მის ქვეყანისა იგი არს ყოველთა დამზადებელი უფალი; ქვეყანა იგი არა განათლდების შექმნილისა და [დაზადებულისა მზისა მიერ, არამედ შეუქმნელისა და] დაუზადებელისა ღმრთისა მიერ. ქვეყანასა მას შინა გლახაკნი უსანატრელეს არიან მდიდართაგან, თქმისაებრ საუფლოსა: „ნეტარ იყვნენ გლახაკნი სულითა, რამეთუ მათი არს სასუფეველი ცათა“.

ქვეყანასა მას შინა მსგავსი მხედარი უმეტესად საქებელ არს, რომელიც მარცხენის ყურმილისმცემელს მარჯვენეს მიუპყრობს, რომელიც სამოსლის მიმტაცებელს კვართის მიღებადაც არ აყენებს; ქვეყანასა მას შინა არა რაიმე არს მწუხარება და ურვა, გარნა მხოლოდ ცხოვრება ანგელოზებრივი და სიხარული საუკუნო.

შენ, საყვარელო მამაო, ამისებრის სოფლის ჩინებული ხარ, ნივთიურის სოფლისა. რადგან ზეციურის ჩინებუ/4vლი ხარ და იქ მისულა გეგულვება, ნივთიურის სოფელს ნუ ექცევი, თორემ ზენა სოფელს, ესე იგი, სასუფეველს ვერ მიიღებ და თუ ვითარ სამღრთოს წერილის მაგალითით ვაჩვენოთ.

ისრაელთ ეგიპტისა და ფარაოს მონებიტგან გამოსვლის მიზეზი მიიღეს და თქვეს: „განვალთ სამისა დღისა სავალსა და ვმსახურებთ უფალსა ღმერთსა ჩუნესა“. როდესაც გამოვიდენ ეგიპტიდამ და ფარაოს მონებიდამ და მოსეს შეუდგენ, ოდესმე კიდევ ეგიპტადვე მიქცევა ინებეს. ამისთვის განურისხდა ღმერთი და ეგიპტიდამ გამოსრულთა აღთქმის ქვეყანა ვერ იხილეს, უდაბნოს მოსწყდენ, ეგრეთვე შენ უხილავის ფარაოს – ეშმაკის და ნივთიურის სოფლის მონებიდამ გამოსვლის მიზეზი მოიღე; სამი დღისა სავალის მსგავსად, ეს სამი რამ მოკვეთე, – ცოდვის აღსარება და სინანული, გამოხვედ სოფლისა და ეშმაკის მონებიდამ და შეუდეგ ქრისტესა მონაზონებისა აღთქმისა მიერ. და თუ კიდევ სოფლის უჯეროებისა მიმართ მიქცე- /5rვას ინებებ, განრისხდება შენ ზედა ღმერთი და როგორც მათ აღთქმის ქვეყანა ვერ იხილეს, ისრე შენ სასუფეველს ვერ იხილავ.

დიდის მოციქულისაგან გესმის დაყენება: „არავინ მოღვაწე შეეხების სოფლის საქმეთა, რათა ერის თავსა მას სათნო იყოს“. ეგების ვინმე ჰსთქვას: „ძლიერის ბრძოლისა და საფრხისაგან ეშმაკთასა მოუძღურდი“. ეს მიზეზი უჯერო არს, და თუ ვითარ – სამღრთოს წერილიდამ მაგალითით უჩვენოთ.

ისრაელთა შორის ეს განჩინება იყო: მოშიში ბრძოლად ვერ განვიდოდა. ეგრეთვე ესეც განჩინებული არის: ვისაც არ ძალ უცს მონაზონების მოღვაწეების ტვირთვა და მოშიში არის, მონაზონებად არ უნდა გამოვიდეს. ქრისტეს შეუძლებელი არა უბრძანებია რა, ასე ბრძანებს:

„უღელი ჩემი ტკბილ არს და ტვირთი ჩემი სუბუქ არს“ და თუ მოვა მონაზონებად, ღვაწლიც უნდა იტვირთოს, თორემ უფლისა იესოს სიტყვა რისხვით მიეგება.

ეგების კიდევ ვინმე სთქვას მიზეზი: „ესოდენს ერში ვარ და რა ვყო, [რომ] სოფლიურს საქმეში არ ადევ/წარიო?“ ესეც მიზეზი უჯერო არს და თუ ვითარ ვაჩვენოთ. დიდი იოანე ნათლისმცემელი მრავალჯერ იყო ერისა სიმრავლისა შორის; გესმისა მისთვის თქმული: „და განვიდოდა მისა ყოველი იერუსალიმი და გარემო სოფლები და ნათელს იღებდეს მისგან და აღუარებდეს ცოდვათა მათთა“. ესოდენის შორის ერისა იქმნებოდა, მაგრამ სოფლის საქმეშიდ არა თანა ეზიარებოდა. ეგრეთვე შენ მრავალთა შორის რომ იყო, უჯერო საქმეში არ უნდა ეზიარო. ჭემმარიტი უნდა ჰსთქვა, უჯეროსა საქმესა შინა თუ აღერიე, სიმრავლეში ყოფა ვერ განგამართლებს.

ამისი სიმტკიცე სიტყვით და საქმით წარმოვაჩინოთ: მოსე, ღმრთისა-მზრახველი, გვამტკიცებს: „არა შეერთო მრავალთა თანა საქმედ ბოროტისა“, პავლე მოციქული ამტკიცებს: „და ნუ თანა ეზიარებით საქმეთა მათ ბნელისათა, არამედ ამხილებდით-ცა“. აწ საქმით ვაჩვენოთ, რომ უჯეროს საქმეს მრავლის ერის შორის ყოფნა ვერ განამართლებს. პეტრე მოციქული უარის ყოფაში რომ შთავარდა, ამითი არ განმართლებულა, ურ/რიათა სიმრავლისა შორის რომ იყო, ამითი განმართლდა: „გამოვიდა გარე და სტიროდა მწარეთ“.

ეგრე ეგრეთვე შენ, მამაო, მრავლის ერისა შორის ყოფნით ვერ განმართლდები, თუ პეტრესებრ მწარეს ტირილს არ ყოფ. რომელიც მონაზონების სახეს ჰშვენოდეს, ის საქმეები აჩვენე, თორემ მონაზონების სახის შემოსა და უჯერო საქმის ქმნა ძნელს საკიცხველს საქმეს დაგდებს.

პირველად ქრისტე დაგდებს კიცხევას და მიამსგავსებს უშვერს საფლავთა და გიბრძანებს: „მსგავს არიან საფლავსა განგოზილთა, რამეთუ ჰსჩანედ გარეშე შვენიერ, ხოლო შინაგან სავსე არიან ძვლებითა და არაწმინდებითა“. ამას თვით ქრისტე განგიმართებს და შენზედ განაცხადებს: ეგრეთვე თქვენ ჰსჩანედ წინაშე კაცთა შვენიერ, ხოლო შინაგან სავსე ხართ ორგულებითა და არაწმინდები-

თა. თუ მონაზონების საქმეს არ ადევნებ სახესა მონაზონებისასა, იუდას მიგამსგავსებს, კერპსაც მიგამსგავსებს და თვით წინასწარმეტყველის თქმისაებრ: თვალ გასხენ და არა ჰხედავ საქმესა მონაზონებისასა, ყურ გასხენ და არა გესმის სიტყვა მოციქულისა, რო/ნომელსა გვეტყვის: „უკეთუ მოჰკვედით ქრისტესთანა, ნივთთა მათგან ამის სოფლისათა რასათვის, ვითარცა ცხოველნი, ბრძნობთ სოფელსა შინა“. ხელ გასხენ და არა განიხილავ საქმესა მოღვაწეებისასა, ფერხ გასხენ და არა ხვალ გზასა ქრისტეს მცნებათასა, არცაღა ჰხმობ ხორცი-თა შენითა ლოცვასა, ვითარ იგი ჯერ არს.

დიდი გრიგორი ღმრთისმეტყველი მწვალებელს ეტყვის: „ანუ იყავ ტფილ და ანუ იყავ გრილ“. ეგრეთვე მონაზონთა მიმართ ვიტყვი მე, უღირსი: ანუ მკვდარი უნდა იყოს სოფლისა ნივთთაგან და ანუ ცხოველი, მონაზონების სახე არ უნდა ემოსოს, რადგან სოფლის ნივთთაგან ცხოველ არის, თორემ, როგორც ზემო ვსთქუ, საკიცხველი რამე იქმნება.

მაგალითი მოვიღოთ, თუ როგორ საკიცხველი არის, ცხოველმან კაცმან მკვდრის სამოსელი სუდარი რომ შთაიცვას და ერთა შორის იარებოდეს, ერისაგან საკიცხველი იქმნება თუ არა? ეგრეთვე მონაზონების სამოსელი არის და შენ თუ ნივთიურის სოფლისათვის ცხოველ ხარ, და მონაზონების მოკვდა/რეების სამოსელი გაცვია ერთა შორის ღმრთისათა, ესე იგი ანგელოზთა და წმიდათა კაცთა შორის, საკიცხველი იქმნები. თუ ჭემმარტებით მონაზონის სიკვდილი მიიღე, როგორც მკვდარს დაყროლებულს არა ესმის რა, არც შენ სხვისი სოფლიურის ვისიმე არა რადმე სულის მავნებელი არ უნდა გესმოდეს.

ამისი კიდევ მაგალითი მოვიღოთ: როდესაც ლაზარე მოკვდა, არა ვისი ხმა ესმოდა, არცა თვისისა, არცა მეგობრისა, მხოლოდ ქრისტეს ღმრთისა ხმა ისმინა. ეგრეთვე, როდესაც მონაზონებით ნივთიურის სოფლისაგან სიკვდილი მიიღო, უჯერო ხმა არ ვის უსმინო, მხოლოდ ქრისტეს ღმრთისა მორჩილებას არათუ მარტო მონაზონებითი წესი გაწვევს, გაწვევს ბუნებითი ჰსჯული, ვითარ იგი ჰხმობს: „ჰქმენ რად ვეცა იგი სრულ გყოფს შენ, და მდგომობასა შენსა“, მხოლოდ ქრისტეს მორჩილება სრულ ჰყოფს შენს მდგომარეობასა და არა სხვა რადმე. ვითარცა ჰხმობს

მახარებელი იოანე: „ყოველივე მის მიერ შეიქმნა და თვინიერ მისა არცა ერთი რაჲ იქმნა, რაოდენი რა იქმნა“. მოციქული გაწვევს სიტყვითა ამის: „გა- /7vმოიძიეთ და უკეთესი იგი შეიკრძალებთ“.

მორჩილება ქრისტეს უმჯობეს არს ყოვლისავე, ვითარ იგი ჰხმობს ბრძენი სოლომონ: „უმჯობეს არს ყოვლისა ღმრთის-მსახურება“, თვინიერ ქრისტესა სხვა ვერა რას გარგებს.

მოვიღოთ იმისი მაგალითი: ლაზარეს ვინ რა არგო, რომელმან მოყვასმან იხსნა, ანუ რომელმან მეგობარმან? არა რომელმანმე, მხოლოდ ქრისტემან იხსნა სიკვდილისა და ჯოჯოხეთისაგან. ეგების ამისთვის ვინმე შესცთეს და სთქვას: „მრავალი ერი ჩემდა შემოდგომილი არის“.

თუ ქრისტეს ღმრთისა მორჩილი არა ხარ, ერის სიმრავლე შენთვის სახმარი არ არის, თორემ ამას მიჰხედე: იუდას ჰურიათა ერისა სიმრავლე შეუდგა, მაგრამ იუდა რომ ქრისტეს განეშორა, ერის სიმრავლემ ვერა არგო რა, სულით და ხორციით დაისაჯა. ეგრეთვე შენ თუ ქრისტეს განეშორე, ერის სიმრავლე ვერა რას გარგებს, სულით და ხორციით დაისაჯები და [თუ] ქრისტეს შედგომილი ხარ, სხვისაგან ვნება არ შეგეხება, ვითარ იგი ჰხმობს მოციქული: „უკეთუ ღმერთი ჩუენ კერძო არს, ვინ არს მტერ ჩუენდა?“ და თუ ამას იტყვი: „ცხოველმან კაცმან როგორ უნდა ვიცოცხლო, თუ სოფლიური ყო/ზრველი დაუტეოთ“, აქ ერთი რამ საკვირვო [საქმე არის]. თუ სოფლისაგან ჰგონებ შენც ცხოვრებას, რომელმან სოფლიურმან კაცმან შთაჰბერა შენ შორის სული სიცოცხლისა, რომლის სოფლიურის კაცისაგან გაქვს განწესება დღისა და ჟამისა, რომ შენი სიცოცხლე ამათ შორის არს? ეს ყოველივე ღმრთისაგან გაქვს და არა სოფლიურისა ვისგანმე, და რად ამბობ: „სოფელი რომ დაუტეო, ვერ ვიცოცხლო“?

ქრისტე უფალი აღდგომა და ცხოვრება არის და მის მიერ იცხოველე. თუ საზრდელის ზრუნვა გაქვს, ქრისტესგან უმჯობესი საზრდელის მომცელი სოფელსა შინა რომელი გივის? ხუთის პურით ხუთი ათასი განაძლო, და შვიდის პურით ოთხი ათასი; და თუ სამოსლისათვის ჰზრუნავ, ან ამას რად ზრუნავ, თვით უფალი გიბრძანებს: „ნუ ზრუნავთ, რა შჰამოთ, ანუ რა შეიმოსოთ“, თუ მაშინაც კიდევ არ შეიგონებ

და სოფლის სიმდიდრეს იძიებ, ჰსჩანს, რომ ქრისტეს მოწაფეობა დაგიტევებია, ქრისტეს მოწაფეობა და სიმდიდრის მოყვარება ერთად არ დაზავდება; თვისთა მოწაფეთა ასე უბრძანებს: „ნუ მოიგებთ ოქროსა, ნუცა ვეცხლსა“ და თვისი /8v მოციქულის პირით გიბრძანებს: „ნუ გიყვარს სოფელი ესე, ნუცა რა არს სოფლისა ამის“, იოანე ღვთის-მეტყველი და მახარობელი თვისთა კათოლიკეთა შინა ცხადად გამხილებს: „უკეთუ ვისმე უყვარდეს სოფელი ესე, არა არს სიყვარულ მამისა მისისა თანა“. რადგან ამას სოფელსა მინდობილ ხარ, ცხადად იხედვება, რომ ქრისტესგან შორს ხარ, ვითარცა ბრძანებს უფალი იესო: „ვერ ძალუძს ორთა უფალთა მონებად“.

ეგების ვინმე კითხვა ჰყოს და იძიოს: რასათვის არ დაზავდება მოწაფეობა ქრისტესი და სიყვარული სოფლისა? ნაცვალს კითხვას მეც წინა უყოფ: რასათვის ცეცხლი და წყალი ურთიერთარს არ დაზავდება? მიზეზი ეს არის, ერთმანეთის წინა-აღმდეგომნი არიან, ეგრეთვე ქრისტეს მოწაფეობა და სოფლის სიყვარული ერთმანეთის წინა ამდგომნი და დაუზავებელნი არიან, თუ ვითარ – გამოვაცხადოთ. სოფლის სიყვარული განსვენებასა და ფუფუნებასა შემოიღებს, განსვენება და ფუფუნება ამას სოფელსა შინა ქრისტეს მოწაფეთაგან უცხო არის; არათუ მოწაფეთაგან, კაცობრივის ბუნებით, თვით უფალი /9r და მოძღვრისა ჩუენისა იესოსაგანაც შორის იყო განსვენება ამას სოფელსა შინა, ვითარ იგი ჰხმობს თავისა თვისათვის: „არა აქვს ძესა კაცისასა, სადა თავი მიიდრიკოს“. მოწაფე ქრისტესი მოციქული ჰხმობს: „ჭირნი ავაზაკთაგან, ჭირნი მმათა მტყუართაგან“.

გულის-ხმის-ყოფით მიჰხედე თქმულთა ამათ, თუ დაზავდება ქრისტეს მოწაფეობა და სოფლის სიყვარული? სოფლის სიყვარული ერის მთავრის მორჩილებას შემოიღებს და ერის მთავრის მორჩილება სოფლიურს ამაოებაში ქრისტეს მოწაფეობისაგან შორს არის, ვითარ იგი ჰხმობს მოციქული: „არავინ მოღვაწე შეეყოფის სოფლის საქმეთა, რათა ერის თავსა მას სათნო ეყოს“. და მოციქული პეტრე უფროსად განაცხადებს და იტყვის: „უკეთუ კაცთა სათნო ვეყოფოდე, ქრისტეს მონამცა არა ვიყავ“.

სოფელსა შინა სამი რამ არის სიხენეშე: სიძვა, გულის თქმა და ამპარტავნება. ამათ სამთავე განაცხადებს იოანე მოციქული და მახარობელი თვისთა კათოლიკეთა შინა და იტყვის: „სამნი ესე არიან სოფელსა შინა – სულის თქმა / 9v ხორცთა, გულისთქმა თვალთა და სილაღე ამის ცხოვრებისა“. მათ სამთა ვნებათაგან აყენებს უფალი შედგომილსა თვსსა, და პირველისათვის უბრძანებს წინასწარმეტყველისა მიერ: „წმიდა იყვენით, რამეთუ მე წმიდა ვარ“, და მეორისათვის ბრძანებს უფალი იესო: „რომელმან მიჰხედა დედაკაცსა მრუშებად, მანვე იმრუშა გულსა შინა თვსსა“, და მესამისათვის კვალად ბრძანებს უფალი იესო: „ყოველივე მაღალი გულითა კაცთა შორის სამაგელ არს წინაშე ღმრთისა“.

ამას სამთა ხენეშთა საქმეთაგან უდიდესის ყენებით უფალი გაყენებს, და ეს სამი სიხენეშე სოფელსა შინა არს. მაშასადამე, თუ ქრისტეს ღმრთისა ჭეშმარიტი მოწაფე მონაზონი ხარ, სოფლის ვნებისაგან ყოვლითურთ უნდა ივლტოდე, ვითარცა მაკვდინებელისაგან გესლისა.

პირველითგან მივხედოთ, თუ მონაზონების სახის მწვენებელნი სოფლისაგან როგორ განშორებულნი იყვნენ. ილია დიდი წინასწარმეტყველი, ხალენითა მოსილი, რომელიც უფლის მონებისათვის ასე განშორებულ იქმნა სოფლისაგან, მხოლოდ ყორნისაგან მიიღებდა საზრდელსა. მეორედ ილიად სახელდებული, დიდი იოანე ნათ/10rლისმცემელი, სოფლისაგან ასე უცხო იყო, ქრისტე უფალი ბრძანებს მისთვის: „მოვიდა იოანე ნათლის-მცემელი, არცა შჭამდა, არცა სმიდა“.

ვიცი, ამას იტყვით ჩემის უღირსებისა მომართ: „არ უნდა ვჭამოთ და ვსვათო“? მე უღირსი თქვენდა მომართ ამის თქმას ვერ გკადრებ, რომ არა ვჭამოთ და არცა ვსვათ, მაგრამ მოციქული გაყენებს ჭამისაგან და გეტყვის: „უკეთუ ვისმე საქმისა არა ჰნებავს, ნუცა შჭამნ“, შჩანს მოციქულის სიტყვისაგან, თუ საქმე მოღვაწეობისა არა გნებავს, არცა უნდა შჭამო.

კვალად მოციქული ასე იტყვის: „არა აღუკრა პირი [ხარსა] მეკალოესა“, შენთვის არის ეს სიტყვა, თორემ პირუტყვისათვის არ არის. თვთ მოციქულის სიტყვა აცხადებს და იტყვის: „არათუ ხართა თვს

რამდე ზრუნვა ედვა“, რადგან შენთვის არის ეს სიტყვა, თუ სათნოების კალო, მუშაკობა და ღწვა არა გაქვს, სამართალი არის, პირი აკრული უნდა გაქვინდეს მარხვისა მიერ და არ უნდა შჳამდე.

ისმინე ჳემმარიტი: უქმისა ჳამა არა განწესებულ არს. თუ ამას იტყვი: „ნივთიური კაცი, თვინიერ საზრდელისა, ვითარ იცოცხლებს“? სათნოებით მუშაკობა ჳყავ და მერმე მიიღე საზრდელი. მოციქულის პირით გიბრძანებს: „არა აღუკრა პირი ხარსა მეკალოესა“, და თუ ამისი ზრუნვა გაქვს, რომ ეს გეპოება რა.

ილია უპოვარი იყო, მაგრამ უფალმან ყორნის მიერ გამოზარდა, შემძლებელ არის, რომ შენც გამოგზრდის. თუ კიდევ ამას იტყვი: ილიასოდენი ღირსება მე არ მაქვს, აქ კიდევ სხვა სანუგეშო მაგალითი მოვილოთ: ქრისტემან მცირითა პურითა მრავალი ერი გამოზარდა; შენ ერთს უფროსად გამოგზრდის მცირის პურითა და თუ კიდევ შეჳძენ და იტყვი: „რადგან სოფელი დაუტევე, მცირედი პურიც არ მეპოვება, რომ განმამრავლოს და აღმავსოს ქრისტემან“, ამისი სანუგეშოც სხვა მაგალითი მოვილოთ სამღრთოს წერილიდამ: დანიელ უფლისა ღმრთისათვს ლომთ მღვიმეში შეწყუდეულ-იქმნა. დანიელისათვს იქ საზრდელი ყოვლითურთ უპოვარი იყო; ამბაკო წინასწარმეტყველს მუშაკთან საზრდელი მოაქვინდა. უპყრა /11r ანგელოზმან ამბაკოს და ის საზრდელი ამბაკომ მის ხელით ანგელოზმან დანიელს მოართვა. ეგრეთვე შენ უფლისა ღმრთისათვს ლომთ მღვიმეში, ესე იგი ეშმაკის ბრძოლის განსაცდელშიდ ხარ და მას კეთილად ითმენ.

დიდისა ზრახვისა ანგელოზი უფალი იესო ქრისტე უპყრობს ერთს ვისმე ღმრთის სათნო კაცს, და მისის ხელით მოგცემს საზრდელს, და გამოგზრდის ხორციით, ხოლო სულითა ადგავსებს საუკუნოფთა კეთილითა, აწდა საუკუნეთა უკუნისამდე, ამინ.

/12r მისვე ანტონის მიტროპოლიტის
დადიანოვის მიერ თქმული
ქადაგება საზოგადოდ

მაცხოვარი ჩუენი და უფალი გვასწავებს მეტყველი: „ნუ მოიგებთ ოქროსა, ნუცა ვეცხლსა“.

ბოროტს მოგებას აყენებს, თორემ კეთილად მოგებას არ დააყენებს. კეთილად მოგებას რომ აყენებდეს, ოქრო და ვეცხლი უხმარი იქნება. თუ კეთილი მოგება დაეყენება, ბოროტი ყოვლითურთ უკუთქმული და დაყენებული არის, და ვითარ უნდა იქმნეს სახმარი და დაბადებული სახმარი არ იყოს, ერთს რასმეს საქმეში არ იქმნება, ვითარცა იტყვის დამასკელი იოანე: „არა რად არს დაბადებულთაგანი რადმე, რომელთა შინა არა დასდვა დამბადებელმან სახმარება რადმეა“ და რადგან სახმარი არის თვითოეულისა ვეცხლისა და ოქროსას ბოროტად მიგებას აყენებს, თორემ კეთილის მიგებას არ აყენებს.

სამღრთოს წერილიდამ მოვილოთ ამისი დამამტკიცებელი მაგალითი, სახე და სიტყვა: ისრაელთ ეგიპტიდამ გამოსულა რომ ეგულვებოდათ, მაშინ ღმერთმან უბრძანა: [თითოეულმან] ისრაელმან ეგიპტელთაგან ითხოონ ჭურ/12vჭელი ოქროსა და ვეცხლისა და გამოსულაზედ თანა წამოიღონ ყოველი ჭურჭელი ოქროსა და ვეცხლისა. ისრაელთ ჰყვეს ეს ბრძანება და ეგიპტის დიდება თან წარიღეს, ვითარცა ხმობს წინასწარმეტყველი დავით: „და გამოიყვანა იგინი ოქროთა და ვეცხლითა“.

ჰხედავთ, კეთილი გონება არ დააყენა ღმერთმან. კეთილი მიგება ვითარ იყო, თუ ამისი ცნობა გნებავს, ესრეთ ჰსცან: ფარაოს მეფე ისრაელთ ამუშაკებდა და სასყიდელს არ აძლევდა; ამისთვის სასყიდლად ეგიპტელთ ოქრო და ვეცხლი მისცა ღმერთმან ისრაელთ. მიჰხედეთ აქ, თუ დააყენა ღმერთმან კეთილი მოგება.

კიდევ ლევიტელნი ათის თავს მოიგებდენ, ღმერთი არ აყენებდა, უფროსად ამცნებდა ათეულის მიღებას, ვითარ იგი ხმობს მოციქული: „და რომელი ლევის ძეთაგანი მღვდელობასა მიიღებენ, მცნება აქვს ათეულის მიღებად ერისაგან“; კვალად მოციქული პავლე არ აყენებს ჯეროვნად მოგებას და იტყვის: „უკეთუ ჩუენ სულიერი დავსთესეთ, დიდ რამე არსაა, რა ჩუენ ხორციელი მოვიმკოთ“.

აწ ერთი სახე მისთვის მოვილოთ, თუ ვითარს

მოგებას აყენებს ღმერთი. ელისეს მსახურმან გეზი მის უფლის ნება არ იყო, ისე მოიგო ვეცხლი და დაისაჯა სულით /13r და ხორციით; ეგრეთვე რომელიც ქრისტეს მსახური ამის მსგავსს ვეცხლს აღიღებ, რომელიცა ქრისტეს ნება და ბრძანება არ არის, გეზის მსგავსად სულით და ჯორციით დაისჯები.

კვალად ღმერთი ამის მსგავსს მოგებას აყენებს: მოღება გნებავს და მიცემა არა. ეს ქრისტეს ღმრთის ნება არ არის. ქრისტე უფალი ასე გიბრძანებს: „ყოველი, რაოდენი გინდეს, რა გიყონ თქვენ კაცთა, ეგრეთვე თქუნენ ჰყვით მათდა მიმართ“. მე, უღირსი, ასე განგიმარტებ ამ სიტყვას: ყოველი, რაოდენიც კაცისა ქრისტეს ღმრთისაგან შენ გნებავს, ეგოდენი ქრისტეს შენ უნდა მისცე, ესე იგი გლახაკს, ვითარ იგი გამცნებს ქრისტე: „რაოდენი უყავთ ერთსა მცირეთაგანსა, იგი მე მიყავთ“, და თუ ასე მოიგებთ, მიცემა აღარ გნებავს, ამის მსგავსის მოგებისაგან გაყენებს უფალი ამისთვის, რომ საქმესა შინა მოციქულთასა ლუკა სწერს ქრისტეს მიერ ბრძანებულს და იტყვის: „თავადმან სთქვა, უმჯობეს არს მიცემა უფროს მოღებისა“.

კვალად ვსთქვათ განცხადებით, რომელს მოგებას აყენებს ღმერთი? აყენებს მპარაობით მოგებას, ვითარცა ამცნო მოსეს: „ნუ იპარავ“. კიდევ სხვა მაგალითი მოვიღოთ. ისრაელთა შორის აქარ ქარიმის ძემან იპარა ოქრო და ვეცხლი და სიკვდიდ დაისაჯა; ეგრეთვე, რომელიც მპარაობით ოქროს და ვეცხლს მოიგებს, სულით სიკვდილს, ესე იგი, საუკუნოს წარწყმედას მიეცემა.

კიდევ აყენებს [ღმერთი] ამის მსგავსს /13v მოგებას; შენ ოქრო და ვეცხლი მოიგო და ერთი უბრალო ვინმე შეაწუხო, საუკუნოდ დაისჯები, ვითარცა იუდამ ვეცხლი მოიგო და უბრალო ქრისტე ვნებად მისცა; ეგრეთვე ერთს ვისმე ანუ დიდს, ანუ მცირეს ვნებასა და მწუხარებასა მისცემ, იუდის მსგავსად დაისჯები. თუ ოქროს და ვეცხლის მიღების მიზეზისათვის ერთი ვინმე მწუხარებასა და ვნებას მიეცი, კიდევ აყენებს ესე ვითარს მოგებას ღმერთი: რომელთამე ურიათა მიიღეს ვეცხლი და დაფარეს ქრისტეს აღდგომა, ეგრეთვე შენ ვეცხლისა და ოქროსათვის ქრისტეს საიდუმლოს დაჰფარავ და კეთილად ერსა არა განუცხადებ, ვინც ვეცხლისათვის ქრისტეს აღდგომა დაფარა, შენც მასთან აღირაცხები. იმანაც

ქრისტეს საკვირველება დაფარა ვეცხლისათვის და
შენც საკვირველ საქმეებს ჰფარავ ვეცხლის-
მოყვარებისათვის და ერს კეთილად არ ასწავებ და
არ განუცხადებ.

გაყენებს უფალი ესე ვითარის მოგებისაგან,
როგორც ანანიამ მოიგო ვეცხლი და მცირედი მისცა
ქრისტეს მოწაფეთა და მოციქულთა, სხვა დაუფარა,
ამისთვის „ანანია დაეცა და სული წარხდეს“. შენ
ოქროს და ვეცხლს მოიგებ, მცირედს რასმეს მისცემ
ქრისტეს მოწაფეთა და უმრავლესს დაუფარავ,
ანანიას მსგავსად, სულიერებრივად დაეცემი და
როგორც ანანიას სული სიცოცხლესა განეშორა,
შენგანაც სული საუკუნოსა სიცოცხლისა, რომლ-
არს სული წმიდა, განგეშორება. იკითხავ: ყოველივე
მას უნდა მისცე, თუ რა ჰყო? თუ ქრისტეს მოწაფე
ხარ, /14r ესრეთ უნდა [ჰყო:] შენთვის და სხვათა ქრისტეს
მოწაფეთათვის საერთოდ უნდა იყოს შენი
მოგებული; მოწაფენი ქრისტესნი ასე იქცეოდენ,
ვითარცა სწერს ლუკა საქმესა შინა მოციქულთასა:
„არცა ერთმან ვინ სთქვის მოგება თვისი თვისად“.
ეგების ეს საქმე ძნელად ვისმე აღუჩნდეს.

აქ უფლისა იესოს სიტყვა მოვიხსენოთ:
„უადვილეს არს აქლემი განსლვად ხურელსა
ნემსისასა, ვიდრე მდიდარი შესულად სასუფეველსა
ცათასა“. ვინც სიძნელე დაზდვა მონაგებისა ერთად
საზოგადოდ ხმარებისა, ერთად საზოგადოდ
ხმარებისა ნაცვალს სიძნელე ქრისტემან მიუგო;
შესამსავსი პირის-პირ მდგომი. გაყენებს უფალი
ესე ვითარის მოგებისაგან: ვითარცა ლაზარე
გლაზაკის ჟამში მდიდარი ვინმე იყო, მან მრავალი
სიმდიდრე მოიგო და მის სახლში მყოფი გლაზაკი
ლაზარე შიმშილისაგან იტანჯებოდა, ამისთვის
მდიდარი დაისაჯა ჯოჯოხეთსა შინა და
აბრაჰამისაგან წვეთი ითხოვა და ვერ მიემთხვია,
ეგრეთვე შენ მრავალი სიმდიდრე გაქვს და გლაზაკს
მწუხარედ ჰხედავ და მას შენის სიმდიდრისაგან
სუფევას არ მისცე, მდიდრის მსგავსად დაისჯები
ჯოჯოხეთს შინა, და ვერცა თუ წვეთის შესამსგავს
მცირეს რასმე ღმრთის მოწყალებას მიემთხვევი.

გაყენებს უფალი ღმერთი მტაცებლობით
მოგებისაგან, ვითარცა გასწავებს უფალი იესო:
„ეკრძალენით /14v და დაიცვენით თავნი თქვენნი
ყოვლისაგან ანგარებისა, რამეთუ არიან ნამეტნავ

ვისიმე ცხოვრება თვისი“. ეს უფლის სიტყვა მოწყალებითი სწავლა [და] განკრძალვა არის და თუ სიტყვისაგან უფლისა არ შეისმენ და ანგარებისა და ტაცებისაგან არ განეყენები, შესაძრწუნებელის რისხვის შემდგომად, სიტყვა მესმის უფლისაგან პირითა მოციქულისათა: „არცა მტაცებელთა სასუფეველი ღმრთისა ვერ დაიმკვიდრონ“, რაოდენის უჯეროს ვეცხლის მოგებისაგან უფალი გაყენებს, ეს შემოკლებით მცირედ იქმნა და ითქვა.

თუ არ შეიგონე და არ დააყენე უჯერო ვეცხლის მოგება, დიდი რამ ბრალი შეგემთხვევა. როგორც უჯეროდ ვეცხლის მოგებად ითქვა გლახაკთ უწყალოება, მარტო ამას მიჰხედე, თუ რა დიდი ვნება სდევს და ერთის ამისგან სხვათა ძნელი ვნება შეისწავლე და განკრძალე.

თუ შენ სიმდიდრით ჰსუფევ და რომელიც გლახაკი შენდა მახლობელად არის და ის უპოვარებისათვის ჰსწუხს და მას გლახაკსა ხორციელის საქმისა და სახმარისაგან მწუხარებას არა აღუსუბუქებ, ქრისტეს შემაწუხებელთა ჰურიათა თანა შეირაცხები. ვითარ? ჰურიანი სიმდიდრი/15თა და შვებითა აღსავსენი იშვებდენ და ხმოვანებდენ და იძახდენ ხელმწიფებით, ქრისტე მწუხარებით მყოფი წყალს ითხოვდა და არავინ მიუპყრა; ეგრეთვე შენ სიმდიდრით იშვებ და ხელმწიფებრ იზახებ და გლახაკს სიღარიბისაგან მწუხარედ ჰხედავ და მას მწუხარებას არ აღუსუბუქებ, – შენ ქრისტეს შემაწუხებელთა ჰურიათა თანა აღირაცხები. გლახაკიც ქრისტედ შერაცხილი არის თვით ქრისტეს მიერ, ვითარცა ბრძანებს: „რაოდენი უყავთ ერთსა მცირეთაგანსა ძმათა ჩემთასა, იგი მე მიყავთ“.

ჰხედავ, საყვარელო, უჯეროდ ვეცხლის მოგებას და ქონებას რა ვნება შეუდგება?! ან სრულიად უნდა მოიძაგო ოქრო და ვეცხლი, ანუ რომელიც გესლი და ვნება თან ჰყვება ოქროსა და ვეცხლის, მისის ვნებისაგან განწმენდილი უნდა მიიღო. თუ ვითარ, მაგალითით მოვიღოთ: გველი რომ შეიპყრა შენ და შჭამო, გესლიანი არის და სიკვდილს მიგცემს. მკურნალისაგან თუ მიიღე თრიაქფარუქი, რომელიც არის გველი შემზადებული, არას გავნებს. ეგრეთვე ვეცხლი და ოქრო მარტო შენის ძიებით და გონების წადილით თუ მიიღე, ვითარცა გველი, ამის მსგავსად

მკვლელ გექმნება; თუ ქრისტესგან მიიღე, რომელიც მკურნალი არის სულთა და ხორცთა, მისგან მიღებული არის გავნებს.

ეს საქმე აწ სამდროთო წერილიდამ მოვიდოთ და დავამტკიცოთ: ისრაელთ რომ უფლის მცნებით მიიღეს ეგიპტელთაგან ვეცხლი გამოსულის ჟამში, მათ არა ვნებია რა; ელისეს მსახურმან გეზი უფლისა წინა-აღმდეგობით მიიღო ვეცხლი, სულით და ხორცით დაისაჯა; ეგრეთვე შენ თუ უფლის მცნების მსგავსად მიიღებ ოქროსა და ვეცხლსა, არას გავნებს. თუ უფლის მცნების მსგავსად არ მიიღე და ურჩებით შეიკრიბე – სულით და ხორცით გეზისაებრ დაისაჯები. თუ შესცთე სიმდიდრის სურვილისაგან და უჯეროდ ვეცხლი და ოქრო შეიკრიბო, აქაც რომელსაც მაგალითს მოგახსენებ, მისდა მსგავსად უნდა ჰყო. თუ გესლიანი რამ საზრდელი მიიღო, მკურნალთან უნდა მიხვიდე და სამკურნალო წამალი მისგან უნდა ისწაო; ეგრეთვე გესლიანი უჯერო ვეცხლის შეკრება თუ ჰყო, მკურნალ ქრისტესთან უნდა მიხვიდე და წამალი საკურნებელი მისგან უნდა ისწაო და მიიღო, რომელსა გასწავებს და გეტყვის: „იხსენით თავისა თქვენისა მეგობარნი მამონასა მისგან სიცრუისა, რათა რაჟამს მოაკლდეთ თქვენ ამიერ საყოფელთაგან თქ/16რვენთა, შეგიწყნარენ თქვენ საუკუნეთა შინა საყოფელთა“. მდაბიურად ასე ითქმის: სიცრუის მამონას ვეცხლს ეზახის, ვეცხლის უხვად მოცემისაგან გლახაკი მეგობრად უნდა მოიგოთ, როდესაც აქიდამ სიკვდილისაგან მოვაკლდეთ. ქრისტემან შეგიწყნაროს სასუფეველსა შინა ცათასა.

ზემო თქმულთაგან ორი რამ წარმოჩნდა ვეცხლის გესლიანობის სამკურნალოდ: ერთი ესე, რომ ქრისტეს ღმრთისაგან უნდა ვითხოვოთ და მისგან მოვიდოთ კურნება; მეორედ – უნდა განუყოთ [გლახაკთა]. ეხლა ეს ვიძიოთ, თუ ამათი უქმნელობის მიზეზი ვის აქვს, რა მიზეზი ვისმე აქვს, რა მიზეზი უნდა აქვდეს? თუ ვინმე იტყვის – ქრისტეს რომ ვითხოვოთ, არ მოგვცემს, ეს ყოვლითურთ უჭემმარტო არის, ამის რომ ქრისტეს სიტყვა მეტყუელი არ იქმნება, ვითარცა თვით ბრძანებს: „ცანი და ქვეყანა წარხდეს, ხოლო სიტყვანი ჩემნი არა სადა წარხდეს“ და ესე უტყუელი პირი ქრისტესი ბრძანებს:

„ითხოვდით და მოგეცეთ“ და თუ იტყვი: „ვსთხოვე და არ მომცა“ – კიდევ შენი მიზეზი არის, რომ არ მოგცა, ამისთვის რომ ზოროტად ითხოვე და არ მოგცა. ვითარცა /16v იტყვის მოციქული იაკობ: „ითხოვთ და ვერ მიიღებთ, რამეთუ ჭეშმარიტად (?) [ზოროტად] ითხოვთ“.

შენის იესოს მსგავსად უნდა მოგცეს, ვერა რომელმან მსგავსად მისსა ვერ მოგცემს, სხვამ რომ მოგცეს, გაყვედრებს და შენი იესო შენდა მომართ ყვედრებას არა ჰყოფს და სხვათაგან უფრო სავსებით მოგცემს, ვითარცა თვით გიბრძანებს: „მოგეცეს თქვენ საწყაული კეთილი, შეხრილი და დატენილი და ზედა გარდათხეული“.

მეორედ გლახაკთ მიცემა ითქვა ვეცხლის მოყვარების სამკურნალოდ და თუ არის მიზეზად ამას ვინმე იტყვის, სიმდიდრეს ვერ განვაზნევთ, ამას სოფელსა ამითი უნდა ვიცხოვროთ – აწ ამისი ნაცვალი სიტყვა ვიძიოთ და ვსთქვათ: საყვარელო, შენ რომ შეკრებას ეზახი, ვერ ხედავ, თორემ ეგ უფრო გაზნევა არის, მაგრამ ვეცხლის მოყვარებას დაუბრძოლა შენი გონების თვალი და ვერ ხედავ, თუ შეკრებისაგან უფრო როგორ განაზნევი.

იუდა ვეცხლის მოყვარებამ დააბრძო, ის შეკრებას ჰგონებდა, უფროსად განზნევა შეჰხვდა. თქმულ არს მისთვის: „დააზნია იგი ოცდა ათი ვეცხლი“, ეგრეთვე შენ შეკრებას ჰგონებ, უწყოდე, უფროსად / 17r განაზნევი, ვითარცა ბრძანებს უფალი იესო: „რომელი არა შეიკრებს ჩემთანა, იგი განაზნევი“.

რადგან გლახაკს არ განუყოფ შენს სიმდიდრეს, არც ქრისტესგან შეჰკრებ, მაშასადამე, განაზნევი. შენ შენს საუნჯეს კეთილად ჰრაცხ, მაგრამ კეთილი არ არი, მდილი, მპარავი და ავაზაკი – ყოველივე შეეხება შენს საუნჯეს და როგორი კეთილი საუნჯე იქმნება? საკვირველი ეს არის: თუ გძულს ოქრო და ვეცხლი, გლახაკს რასათვის უშურველად არ მისცემ? თუ გიყვარს, რასათვის ასეთს საუნჯესა შინა არ დაიმარხავ, რომ ვერც მდილი და ვერც მპარავი მიეხოს, ვითარცა ბრძანებს მაცხოვარი: „საუნჯე თქვენი იყავნ, სადა მდილმან და მჭამელმან არა განკურნოს და სადა მპარავთა არა დაითხარიან და განიპარიან“.

თუ საუნჯის ამის ცნობა გნებავს, გლახაკთა

შორის იპოება ამისი მსგავსი საუნჯე; მათ შორის დაუნჯებულს ვნება არ შეეხება რა. ამისთვის, რომ თვით ქრისტე მცველ ექმნება, სიტყვისა ამისგან ჰსჩანს: „რაოდენი უყავთ ერთსა მცირეთაგანსა ძმათა ჩემსა, იგი მე მიყავთ“. თუ ასე არ ჰყოფთ და სხვა გვარად ვეცხლის მოყვარებით შეიკრებ, აქაც ცთომილი ხარ. თუ ვითარ – ვსთქვათ.

მოციქული პავლე იტყვის: „რომელსა ეგონოს თავი თვისი, კვალად არს რამე და იგი არ იყოს რა, / 17v თავსა თვისსა აცთუნებს“. მას თავის თავი მდიდარი ჰგონია, მას არა აქვს რა, მხოლოდ ერთის ტილოს მეტი. ამას მტკიცე წამოჩინება უნდა მივსცეთ.

მოციქული იტყვის: „არა რად შემოვიღოთ სოფლად“, ჰსჩანს, რამეთუ არცა რად განღებად ძალ გვიძს. როდესაც იშვა მდიდარი, სოფლად არა რამე შემოულია, ვერცა რას განიღებს, მხოლოდ ერთის ტილოს მეტს და ერთი ტილო რა სიმდიდრე არის? მიჰხედეთ, რა ცთომამიდა არის ვეცხლის მოყვარე! ეგების სთქვას ვეცხლის მოყვარემ: ერთის ტილოს მეტი როგორ არ მაქვს-რა, ჩემი საუნჯე სრულებით ოქროთ და ვეცხლით სავსე არის.

ვეცხლის მოყვარეო, ეგ შენი არ არის! გესმის მეუფისა იესოს მიერ: „სხვანი დამაშურალ არიან, თქვენ თქვენს შრომილსა მათსა შემოხვედით“. შენზედ ეს სიტყვა ასე ითქმის: დაჰშვერი და შეიკრიბე, მაგრამ შენ შრომილზედ სხვა შემოვა და სხვა მიიღებს, შენ ტილოიანი, ცარიელი დაჰშთები.

თქმულსა ამას თუ არ ირწმუნებ, მე მდიდარს გიჩვენებ, რომ მას თავისა სიმდიდრე არც ცათა შინა აქვნდა და არც ქუეყანასა ზედა. ეს ქრისტეს მიერის სიტყვით დავამტკიცოთ: ქრისტემან ღმერთმან /18r მდიდარს უთხრა: „განყიდე მონაგები შენი და მიეც გლახაკთა და გაქვნდეს საუნჯე ცათა შინა და ქუეყანასა ზედა“, ჰსჩანს თავისი მონაგები მტკიცედ არ ჰქონდა. თუ მტკიცედ ჰგონებოდა, „გაქვნდეს“ – ასე არ გეტყოდა. ასრე ეტყოდა – „გაქვს“, მაგრამ ვეცხლის მოყვარეს არც ცათა შინა და არცა ქუეყანასა ზედა მტკიცედ არა რამე აქვს. ზემო ქრისტეს მიერ თქმულმან ესრეთ წარმოაჩინა.

კიდევ ვსთქვათ, რომ ვეცხლის მოყვარეს არა რამე აქვს სიმდიდრე. სიმდიდრის ქონება ეს არის, როცა რამ ენებებოდეს კაცს, თავისის სიმდიდრისაგან მოიპოოს. თუ კი ვერას მოიპოვებს, რაც ენებება,

მდიდარი ის იქმნება.

ახლა ამას მდიდარსა მივხედოთ, რომელიც ლაზარე გლახაკის ჟამში მდიდარი იყო. სადა ჰსჩანს მისი სიმდიდრე? არა სადა, ამისთვის არა ჰსჩანს, რომ უგვანად შეკრებული ოქრო და ვეცხლი ამაოდ და ცუდად განიბნევა. თუ იძიებ, რომ რომელს სიმდიდრეს აქვს კეთილი მდგომარეობა, გიჩვენო ქრისტეს მიერის სიტყვით.

უფალი იესო ბრძანებს: „რაჟამს შეჭურვილი ძლიერი ჰსცვი/18vდით ეზოსა თვსსა, მშვიდობით არიან მონაგები მისი“. როდესაც ქრისტე შენს სიმდიდრის ეზოს ჰსცავს, მაშინ შენი მონაგები მშვიდობით არის, და თუ ქრისტე არა ჰსცავს, ყოვლითურთ უხმარი არის, ვითარცა არ ქონებული. ვითარცა ზემო წარმოვაჩინეთ ამისდა მაჩვენებლად საქმე მდიდრისა.

მოვიდეთ და ქრისტესა და მოწაფეთა მისთა მიერ თქმული ვეცხლის მოყვარების დახსნისათვის მაგალითი ვიხმაროთ: ქრისტემან ასე ბრძანა: „რომელმან განუტეოს ცოლი, თვინიერ სიტყვისა სიძვისა, მან იმრუშა, და რომელმან განტევებული შეირთოს, მანცა იმრუშა“. მოწაფეთა მოახსენეს: „უკეთუ ესეოდენი ბრალი არის დედაკაცისა თანა, არა შეჰგავს ქორწინება“. ქრისტემან უბრძანა: „არა ყოველთა დაიტიონ“. ეგრეთვე სახისა ამისა, მე უღირსი ვიტყვი, რომელიც უჯეროდ ვეცხლს შეიკრებს, ისიც ვეცხლის მოყვარე არის და რომელიცა ჯეროვნად შეკრებულს, როგორც ჯეროვანი არის, ისე გლახაკს არ განუყოფს, ისიც ვეცხლის მოყვარედ აღირაცხება; და თუ ესეოდენი ბრალი არს ვეცხლისა, არა შეგავს მოგება. მაგრამ არა ყოველთა დაიტიონ, თო/19რემ უმჯობესი სრულიად მოუგებლობა არის. ვითარცა არს სიტყვა მაცხოვრისა: „ნუ მოიგებთ ოქროსა, გინა ვეცხლსა“. გნებავს ამისი ცნობა, თუ სრულიად უპოვარება როგორ უმჯობესი არის სიმდიდრისაგან? მე გიჩვენო: მდიდართ ვნება აქუსთ ქრისტესგან, ვითარცა ბრძანებს: „ვაჲ, თქვენდა, მდიდარნო, რამეთუ მიგიღებთ ნუგეშინისცემა თქვენი“ და გლახაკთა ნეტარება აქვს იესოს მიერ: „ნეტარ იყვენენ გლახაკნი სულითა, რამეთუ მათი არს სასუფეველი ცათა“.

მიჰხედე, რაოდენად უმჯობესი შეიქმნა გლახაკი მდიდრისაგან – გლახაკი ნეტარებაში არს და

მდიდარი ვაებაში. უდიდესი წარმოჩენა ამის უმეტესი რა იქმნება? მაგრამ ერთი სახე კიდევ მოვილოთ მდიდრისა და გლახაკისა, თუ რომელი უმჯობესი არის: ლაზარე გლახაკი სასუფეველში არის და მდიდარი ჯოჯოხეთსა შინა.

აქ ერთი საკვირო საქმე არის: უსულოსა და უგრძნობელს ნივთზედ ყოვლითურთ ჯეროვნება ეს არის – შენ უნდა უფლებდე, და რადგან ვეცხლის მოყვარე ხარ, შენ ვეცხლის უფლად არ ჰსჩან-ხარ. თუ უფალი ხარ, /19v ეს როგორ არის? ხელით და ფერხით მისგან შეკრული და მონებული ხარ, ხელი შეკრული გაქვს მოწყალებისათვის, რომ ერთი რამ ძრვა შენს ხელს მოწყალებისათვის არა აქვს; ფერხი შეკრული გაქვს და ეკლესიასა შინა სულას ვერ ახშირებ ამის მოშიშებისათვის, ვეცხლის მპარავმან არა წარიღოს; თვალი მის მიერ დაბნელებული გაქვს და ქრისტეს მსგავსს გლახაკს კეთილად მოწყალებით ვერ ჰხედავ.

კრატისხოს ვინმე ბრძენი ვეცხლისაგან თავის თავს შეკრვას და დამონებას ჰხედვიდა, ამისთვის ყოველივე სიმდიდრე თვისი ზღვაში გარდაყარა, და ვეცხლს თავის თავი არ დაამონა. თუ გნებავს, რომ შენც განირინო თავის თავი ვეცხლის მონებისაგან, ხელი გახსენ და აღძარ გლახაკთ მოწყალებისათვის, ფერხი განხსენ სულად ეკლესიასა შინა ლოცვისათვის, თვალი განალე გლახაკთ მოწყალებით მიხედვისათვის. კრატისტოსმან ზღვაში განაზნია, შენც ზღვის მიმსგავსებულს ქრისტეს სიყვარულში (ესე იგი გლახაკთ მოწყალებაში) განაზნიე, რათა წარმავალისა და განხრწნადისა წილ დი/20rდებისა წარუალი და განუხრწნელი საუკუნო მიიღო დიდება აწდა საუკუნეთა უკუნისამდე. ამინ.

Manana Bukia

Anton of Chqondidi's sermon of lents

Resume

Anton Dadiani – a metropolitan at Tsageri and Ghqondidi is known to be one of the most famous preacher among Georgian ones.

Saint Anton of Chqondidi was born in the family of Otia dadiani, the prince of Egrisi (now Samegrelo). Anton's mother, Gulkan, was the daughter of the prince ShoShita III of Racha. There were six children in the family: five boys and a girl. Anton's sister, Mariam, later married King Solomon the Great of Imereti.

The children received their primary education from their mother, who was raised in the Christian Faith and transmitted the Faith to her children. Her vibrant faith and valorous labors were an example for all who surrounded her. After his father's death, young Anton was raised by his older brother Katsia. His family was preparing Anton for a diplomatic career, and therefore they devoted special attention to his study of philosophy, literature, the fundamentals of poetry and art, and foreign languages (particularly Turkish and Persian).

From the beginning of the 17th century, the rulers of Egrisi appointed only their own relatives to the Chqondidi diocese. Nikoloz, one of Anton's older brothers, was prepared for the bishopric, but he was too attached to the world to commit to the heavy yoke of asceticism. The young Anton, however, was zealous for the monastic life, and soon he was tonsured.

The new monk Anton sensed the imperfection of his spiritual education and asked the monks of Martvili Monastery in Egrisi to help him make up for his insufficient knowledge. A group of French missionaries arrived to instruct him in the foundations of Scholastic philosophy, which was very fashionable in Europe at that time. Anton, however, recognized that his foreign tutors had tainted Orthodox doctrine with the poison of heresy. Once, during a meal, Anton turned to a certain Frenchman and asked, „Can you pour wine into this water-filled cup and keep it from mixing with the water“?

The Catholic priest answered that it was impossible, and Anton replied, „As it is impossible to pour water and wine into a single vessel and keep them from mixing, so it is impossible to accommodate both Orthodox doctrine and heresy!“ From that day Anton parted with the French missionaries.

The thirst for learning would not give the young monk any rest. To deepen his knowledge, St. Anton traveled to Tbilisi, to the court of King Erekle II. The king's wife, Queen Darejan, was Anton's cousin – a child of his uncle, Katsia Dadiani.

In 1761 St. Anton was consecrated bishop of Tsageri (in lower Svaneti). He soon became famous for his eloquent sermons, which inspired even the Catholicos of Georgia himself.

Grown weary from fasting, St. Anton's face began to resemble that of an angel. In accordance with his orders, a daily meal was

prepared for the poor at the Chqondidi residence. Every subsequent bishop of Chqondidi has continued this practice.

In the 18th century many feudal lords in western Georgia (in Egrisi especially) began to trade slaves for profit. Bishop Anton boldly opposed this immoral activity, and in the years 1792 to 1794 he convened a series of Church councils to publicly condemn the slave traders.

In 1788 Anton approved vast land grants to the monasteries of Martvili, Nakharebou and Sairme. He persuaded the Dadianis to exempt these lands from taxation.

In 1789 Anton, now a metropolitan, left Chqondidi for Nakharebou Monastery, which he had built. He enriched the monastery with sacred objects, ancient icons and lands. There he spent the remainder of his days.

Sn. Anton of Chqondidi reposed in 1815 at a very old age and was buried at Nakharebou Monastery.

Anton of Chqondidi left the most valuable and richest literary heritage. The texts of his sermon are especially well presented in the manuscript museum named after K. Kekelidze. One of his sermon „Confession for chergyment“ is kept in Kutaisi museum (manuscript book № 235, pg. 102v-106v). The unique things are preserved in the manuscript fund of the Dadiani palace-Museum.

Anton of Chqondidi's sermons are collected after his death. The first researcher of Saint father - T. Zhordania points out that his collection of sermons, which was published in 1898, included 3 manuscripts: „The manuscript of Grigol Dadiani – dated back to 1852; 2. The manuscript of Natalia Nizharadze – dated back to 1846; 3. Prince T. Zhordania's rewritten manuscript in 1842.

In the preface of collection the researcher indicates that he had seen the Sermons of Lents of Antoni. He intended to publish this sermons with the help of the bishop of Imereti – Besarion. Unfortunately he could not realize it.

This manuscript was thought to be lost (K. Kekelidze, R. Baramidze).

We consider that the researcher had the exhibit № 26/23384 which was kept in the Dadiani Palace – Museum, that included St. Antoni of Chqondidi's sermon of lents of Sundays.

The handwritten book consists of 43 pages and is dated back to 9th of February, 1829. It was recopied by someone called Ihoan.

The book includes 7 sermons.

Anton of Chqondidi's two sermons (№ 1755/25155) are preserved in the manuscript fund of Literary archive of the Dadiani

Palace – Museum. The sermons were copied by Simon Tabidze in Peterbung and was ment to be kept for Grigol Dadiani. It can be proved by the inscription on the 1r.

Anton of Chqondidi's sermons' main inspiration is readers and listeners' ethical and moral perfection. The main topic of the preacher's teaching is the ethical problems of his flock. He discusses this problems in the historical diameter of churches and tries to illustrate his ideas with the help of Saint letter. He relies on the Bible and proves that the knowledge of the Old and New Testament is necessary.

Generally Anton gives examples from the Old and New Testament and always compares and contrasts them.

While explaining the saint letter Anton of Chqondidi often indicates St. Fathers' teaching and proves his point of views with the help of the preachers' statement. He shows us the statements and quotation of Basili the Great, st. Iohan, Grigol of Theologian, Iohvan of Sineli, Andria of Kreteli, St. Theodore of Studite, Avgustini. He is quoting the theologian philosophers.

The preacher's teaching is never generalized. The preacher always addresses the readers and listeners, he asks, argues, discusses his ideas, offers his arguments and proves his ideas with the help of Saint letter, clergymen, philosophers.

We can feel love and care of the preacher as well as strictness in the sermon. The rhetorical device and questions make the sermon even more interesting and valuable.

The modesty of Anton's language should be pointed out especially. The clear and lively speech makes great impression on readers and listeners.

Anton of Chqondidi's collection Sermon of Lents is considered to be the source of wisdom.

Проповеди Великого Поста Антоня Чкондидели

Резюме

Среди грузинских проповедников важное место занимает Цагерский и Чкондидский Митрополит Антон Дадияни.

Преподобный Антон Чкондидели был сыном правителя Мегрелии Отии Дадияни. Мать – Гулкан – была дочерью

правителя Рачи Шошиты III.

Антон Дадиани родился в 1731 году. У него было четыре брата и одна сестра, которая впоследствии стала царицей Имеретии (была женой Соломона Великого).

Антон получил блестящее образование. Он прекрасно знал литературу, поэзию, философию и искусство, в совершенстве владел татарским языком.

Его воспитывали общественным деятелем, но в нем было страстное желание стать духовным лицом. Он принимает решение и уходит в монахи.

Первоначальное духовное образование Антон получил у Мартвильских монахов. В 1757 году он отправляется в Тбилиси для получения полноценного образования. В Тбилиси находилось учебное заведение, открытое царем Ираклием. Здесь Антон получил высшее образование по духовенству и философии под руководством Филипа Каитмазашвили и Захарии Габашвили. Из источников видно, что Антон получил высшее образование по богословию и философии в учебном заведении, основанном царем Ираклием. оно в последствии было переименовано в духовную семинарию под наставлением знаменитого деятеля ректора Гаиоза.

Вернулся Антон в Менгрелию не то в 1760, не то в 1761 году и получил Цагерскую Эпископскую кафедру. Он прославился своим ораторским даром, был бесподобным знатоком Святого Писания.

Об особенном даре Антона вскоре узнала вся страна. В 1765 году брат Антона, Кация, женился на сестре царя Ираклия Элисабет. Свадьба состоялась в Тбилиси. На праздничном молебне Антон произнес чуткую проповедь, чем присутствующие были восхищены.

В 1777 году Антон получил Чкондидскую кафедру. Душеполезные и благоговеинные проповеди любящего и заботливого митрополита посещало много людей.

Антон активно вмешивался в жизнь Менгрельского правительства. Он боролся против страшного порядка – купли-продажи рабов, существующего в то время. В 1792-1794 гг. по инициативе и представительством епископа Антона земский собор вынес строгий приговор покупателям узников.

Владыка Антон был наделен и дипломатическим даром. Он часто выполнял поручения своего брата Кации II (А.Цагарели).

В 1788 году скончался правитель Мегрелии Кация Дадиани. На престол взошел его малолетний сын Григорий. Недобрые люди воспользовались юностью правителя и доставили много

неприятности правлению.

Антон Чкондидели не смог смириться с беспорядками, существующими при дворе правителя и отказался от сана митрополита. После чего начал вести простую монашескую жизнь в Нахаребском монастыре, построенном им же.

В 1815 году в глубокой старости преподобный Антон скончался в монастыре, где и захоронен.

Антон Чкондидели оставил достаточно богатое литературное наследие. Его проповедческие писания с особой тщательностью хранятся в Государственном институте рукописей им. К. Кекелидзе. Одна его проповедь „Исповедь для священника“ хранится в Кутаисском музее (кн. № 235, ст. 102v-106v). Уникальные материалы сохранены рукописным фондом Историко-архитектурного музея при Дворце Дадиани.

Проповеди Антона Чкондидели были собраны после его смерти.

Первый биограф святого отца Ф. Жордания указывает, что изданный им в 1892 году сборник проповедей собран по трем рукописям:

1. Рукопись Григория Дадиани 1852 г.
2. Рукопись Наталии Нижарадзе 1846 г.
3. Рукопись, переписанная лично Ф. Жордания 1842 г.

В предисловии сборника исследователь указывает на то, что сам видел проповеди Великого Поста Антона и собирался издать их при помощи Имеретинского Епископа Висариона, но это желание ему не удалось осуществить. Эта рукопись считалась потерянной (К. Кекелидзе, Р. Барамидзе).

Считаем, что у исследователя под рукой были рукописи из фонда рукописей Зугдидского историко-архитектурного музея, хранившиеся под № 26/23384, куда входят проповеди великого поста святого Антона Чкондидели.

Книга состоит из семи проповедей.

В рукописном фонде литературного архива названного музея хранятся и другие рукописи Антона Чкондидели.

Проповеди переписаны Симоном Табидзе в 1880 г. в Петербурге для Григория Дадиани. Об этом свидетельствует надпись на 1г.

Основным пафосом проповедей Антона Чкондидели является моральное совершенствование слушателя. Главную тему проповедей составляют нравственные проблемы, накопленные в тогдашней Грузии, в частности в его пастве.

Эти проблемы он рассматривает в свете церковной истории и для иллюстрации своих взглядов всегда приводит Святое Писание. Антон полностью ссылается на Библию и считает, что знание Ветхого и Нового Завета необходимо каждому.

Вообще, Антону свойственно использование истории из Ветхого и Нового Завета и их сопоставление.

При толковании Святого Писания часто обращается к учениям святых отцов и упрощает свои помыслы и взгляды высказываниями церковных писателей. Проповедник приводит слова Василия Великого, Иоана Златоуста, Григория Богослова, Иоана Синайского, Андрея Критского, Федора Студита, Блаженного Августина... Он также цитирует философов.

Учения проповедника никогда не обобщается, наставник всегда обращается к слушателю, спрашивает его, спорит с ним, рассматривает его помыслы и взгляды, предлагает свои аргументы и для подтверждения приводит Святое Писание, цитаты от святых отцов и философов.

В проповедях ясно воспевается любовь проповедника к своему слушателю, хотя он к ним обращается не без строгости.

Особенное очарование придают проповедям риторические вопросы и риторические обращения, которые особенно часто применяются в учениях Антона.

Следует отметить особенную простоту языка в речи Антона Чкондидели. Всем доступное живое обсуждение глубоко впечатляет слушателя.

Сборник проповедей Великого Поста Антона Чкондидели__является невыразимым источником мудрости.

ლიტერატურა:

1. ანტონ ჭყონდიდელის ქადაგებანი, ქუთაისი, 1898
2. ი. ბაგრატიონი, კალმასობა, II, თბილისი, 1948.
3. რ. ბარამიძე, ანტონ ცაგარელ-ჭყონდიდელის ჰომილეთიკური მემკვიდრეობა, მაცნე, ენისა და ლიტერატურის სერია, 1978, № 4
4. ე. თაყაიშვილი, არქეოლოგიური მოგზაურობანი და შენიშვნანი, ტფილისი, 1914
5. ნ. კანდელაკი, ქართული მჭევრმეტყველება, თბილისი, 1968
6. კ. კეკელიძე, ქართული ლიტერატურის ისტორია, I, თბილისი, 1960
7. J. Mourier, La Mingrelie. Ancienne Cokchide. Odessa 1883.

8. ს. მიქავა, ქართველი საეკლესიო მკვებრმეტყველი, ჟურნალი „აია“, II, 1997
9. ქართველ წმინდანთა ცხოვრება, შემდგენლები: დეკანოზი ზაქარია მაჩიტაძე, მ. ბუკია, მ. ბულია, თბილისი, 2003
10. ქართული მწერლობა, ლექსიკონი-ცნობარი, I, თბილისი, 1984
11. ქართული საბჭოთა ენციკლოპედია, I, 1975
12. А. Цагарели, Грамоты и другие исторические документы XIX столетия, т. I, СПб. 1891
13. თ. ხუსკივაძე, ანტონ ჭყონდიდელის ანდერძი, გაზ. „კოლხიდა“, 1912, № 39, 40.